

**Programmabegroting
2020**

Colofon

Dit is een uitgave van de gemeente Veldhoven.

Meer weten over de programmabegroting of over Veldhoven? Kijk op onze website www.veldhoven.nl of bel met 040 – 25 84 411.

Bezoekadres: Meiveld 1, 5501 KA Veldhoven

Postadres: postbus 10101, 5500 GA Veldhoven

E-mail: gemeente@veldhoven.nl

Alle cijfers onder voorbehoud van besluitvorming door de gemeenteraad

Veldhoven, september 2019

Inhoudsopgave

Deel 1 **Algemeen**

1.1	Inleiding	1
1.2	Primitieve begroting	2
1.2.1	Actualisatie meerjarenperspectief 2020-2023	2
1.2.2	Ombuigingen en nieuw beleid	3
1.2.3	Financieel resumé	5
1.3	Opzet van de begroting	5
1.4	Autorisatie door de Raad op programmaniveau	6
1.5	Leeswijzer	7
	Kengetallen	8
	Vaststelling	10

Deel 2 **Beleidsbegroting** 11

2.1	<i>Programmaplan</i>	
2.1.0	Bestuur en ondersteuning	13
2.1.1	Veiligheid	19
2.1.2	Verkeer, vervoer en waterstaat	23
2.1.3	Economie	27
2.1.4	Onderwijs	31
2.1.5	Sport, cultuur en recreatie	35
2.1.6	Sociaal Domein	39
2.1.7	Volksgesondheid en milieu	49
2.1.8	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	53
2.2	<i>Paragrafen</i>	
2.2.1	Lokale heffingen	59
2.2.2	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	73
2.2.3	Onderhoud kapitaalgoederen	77
2.2.4	Financiering	81
2.2.5	Bedrijfsvoering	87
2.2.6	Verbonden partijen	91
2.2.7	Grondbeleid	95

Deel 3 **Financiële begroting (meerjarig)** 107

3.1	Inleiding	109
3.2	Overzicht baten en lasten en de toelichting	109
3.2.1	Inleiding	109
3.2.2	Overzicht baten en lasten per programma (exclusief mutaties reserves)	110
3.2.3	Overzicht algemene dekkingsmiddelen	110
3.2.4	Overzicht van de kosten van overhead	111
3.2.5	Bedrag voor de heffing van de vennootschapsbelasting	111
3.2.6	Bedrag voor onvoorzien	111
3.2.7	Overzicht mutaties in reserves per programma	112
3.2.8	Resultaat	112
3.2.9	Overzicht incidentele baten en lasten	112
3.2.10	Overzicht beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	115
3.2.11	Structureel begrotingsaldo	115

3.3	Uiteenzetting financiële positie	115
3.3.1	Inleiding	115
3.3.2	Raming financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid	116
3.3.3	Jaarlijks terugkerende arbeidskosten	116
3.3.4	Investerings 2020	117
3.3.5	Stand en verloop van de reserves	121
3.3.6	Stand en verloop van de voorzieningen	122
3.3.7	EMU-saldo	123
3.3.8	Geprognoseerde balans	124
3.3.9	Cash flow overzicht	125
Bijlagen:		
A.	Baten en lasten per taakveld	129
B.	Bijstellingen bestaand beleid en nieuw beleid	130
C.	Ombuigingsmaatregelen	131
D.	Grafiek overzicht lasten per programma	132
E.	Grafiek overzicht baten per programma	133
F.	Specificatie baten	134

1.1 Inleiding

Samen solidair

Veldhoven is prachtig. Een sterke en zelfstandige gemeente in het hart van Brainport. We zijn trots op wat we hebben, koesteren het en zijn er zuinig op. In Veldhoven doen we dingen samen en kijken we naar elkaar om. Ieder is weliswaar verantwoordelijk voor zijn eigen leven, maar daar waar het niet lukt biedt de gemeente een vangnet en zijn we er voor elkaar. Dat is onze basis en onze grote kracht, de kracht van Veldhoven.

Dat uit zich ook in deze meerjarenbegroting, ondanks de huidige financiële situatie. Die stelt ons namelijk voor een flinke uitdaging. De oorzaak ervan is grotendeels toe te schrijven aan ontwikkelingen vanuit het Rijk en onverwachte tegenvallers binnen ons lokale voorzieningenniveau. Daarnaast zijn we in Veldhoven ambitieus op het gebied van bereikbaarheid; de keuzes die hieruit voortvloeien hebben gevolgen voor onze begroting.

Tekorten terugdringen

Begroten met die uitgangspunten is een ingewikkeld proces. Dat doet overal pijn en iedereen moet water bij de wijn doen. We hebben er alles aan gedaan om tekorten terug te dringen en Veldhoven financieel gezond te houden. Daarbij zijn de grenzen zowel aan de besparingen- als aan de inkomstenkant opgezocht. We hebben bezuinigd op personele kosten, in groenonderhoud en binnen het sociaal domein. Daarnaast nemen we incidentele en tijdelijke maatregelen. Zo wordt een reeds voorziene verhoging van de OZB eerder ingevoerd. Een solide en op termijn structureel sluitende begroting met een gezonde financiële positie is hierbij het uitgangspunt.

Met name het opvangen van de tegenvallers bij lokale voorzieningen kost tijd. De meerjarenbegroting laat dan ook de eerste jaren een negatief saldo zien, wat later wordt omgedraaid in een positief saldo. Daarom kiezen we ervoor om instellingen die voor Veldhoven van grote waarde zijn, te ondersteunen. Het zou niet juist zijn om voorzieningen die je belangrijk vindt en waar we jarenlang aan gebouwd hebben, enkel vanwege incidentele tekorten te laten vallen.

Dat levert een begroting op met uitbreiding van bestaand beleid, zoals De Schalm, het zwembad en het GVV. Ruimte voor nieuw beleid is er niet. Wel kiezen we ervoor om in 2020 het Welzijns budget plan (WBP) te herzien. Doel is om de inzet van subsidies effectiever te maken om een groter maatschappelijk rendement te krijgen. We redeneren hierbij vanuit het doel in plaats van de weg ernaartoe; het gaat om maatwerk en het eindeffect.

Veranderingen in de samenleving

Dit uitgangspunt past ook bij veranderingen in onze samenleving. Nieuwe technieken en de digitalisering zorgen ervoor dat we steeds onafhankelijker en zelfstandiger worden. Dat maakt ook dat we steeds minder zijn aangewezen op allerlei (overheids)diensten. De vraag naar bepaalde voorzieningen neemt af. En dat vraagt ook om een nieuwe manier van denken én werken. Ook overheidsinstellingen gaan mee in deze verandering, waarin het vertrouwen in de burger centraal staat. De overheid moet, waar het kan, loslaten, meer overdragen aan het individu en minder op de voorgrond treden.

Daarvoor heb je wel de kracht van de samenleving nodig. En die kennen we in Veldhoven! We maken gebruik van de sterke sociale samenhang, sluiten als gemeente graag aan bij bewonersinitiatieven en vragen inwoners mee te denken over beleid. We geven ruimte aan

inwoners en bedrijven om samen te bouwen aan Veldhoven. Een plek waar iedereen mee kan doen en waar iedereen de zorg en ondersteuning krijgt die nodig is. Een veilige plek waar het voor iedereen goed wonen, werken en leven is.

1.2 Primitieve begroting

Voorliggende begroting is de eerste begroting over 2020 voor de Planning & Control cyclus 2020. Daarom wordt deze begroting ook wel aangeduid als primitieve begroting. In de loop van 2020 wordt deze begroting gewijzigd binnen de P&C cyclus via de rapportages aan en besluiten van de raad.

De financiële uitgangspunten voor de meerjarenbegroting 2020-2023 vinden hun oorsprong in de Kadernota 2020. De vertaling van genoemde uitgangspunten in totstandkoming van de primitieve begroting heeft verder geleid tot een aantal technische bijstellingen, die in dit hoofdstuk worden gepresenteerd en toegelicht.

Daarnaast is er sprake van voorstellen nieuw cq bijgesteld beleid. Deze voorstellen zijn vertaald in een geactualiseerd meerjarenperspectief. Hiermee komen wij voor de meerjarenbegroting 2020-2023 met een negatief saldo in 2020 en 2021, en een positief saldo in 2022 en 2023.

1.2.1 Actualisatie meerjarenperspectief 2020 - 2023

In deze paragraaf worden deze begrotingssaldi aan de hand van diverse invalshoeken geactualiseerd. Dat leidt tot onderstaand bijgesteld meerjarenperspectief en schetst hoe deze begroting tot stand is gekomen.

Het vertrekpunt voor deze begroting, zijn de saldi zoals gepresenteerd in de meerjarenbegroting 2019-2022. Deze saldi zijn geactualiseerd met 3 kwartaalrapportages zoals blijkt in onderstaande tabel. Hiermee ontstaat het meerjarenperspectief tot en met de 2^e kwartaalrapportage 2019.

Begrotingssaldi 2020 t/m 2023 als vertrekpunt

Omschrijving	Begroting (x € 1.000)			
	2020	2021	2022	2023
Vertrekpunt	799	628	1.418	1.418
Structurele doorwerking kwartaalrapportage III-2018	-910	-1.259	-1.331	-1.331
Structurele doorwerking kwartaalrapportage I-2019	-863	-1.055	-913	-913
Structurele doorwerking kwartaalrapportage II-2019	-674	578	-99	144
Meerjarenperspectief 2020-2023 tot en met 2e kwartaalrapportage	-1.648	-1.108	-925	-682

Vanuit bovenstaand meerjarenperspectief zijn wij het begrotingsproces ingegaan.

Belangrijk binnen het proces zijn naast de kwartaalrapportages, ook de genomen raadsbesluiten met financiële consequenties en de technische doorrekening conform uitgangspunten kadernota 2020, hierbij kan gedacht worden aan rentelasten, bijstellingen prijs- en loonindexering en bijstellingen op kostendekkendheid van riolering, afval en leges alsmede mutatie gemeentefonds jaarschijf 2023. Deze worden hieronder aangegeven met de invloed op het begrotingssaldo.

Geactualiseerd meerjarenperspectief 2020 -2023 inclusief raadsbesluiten en technische bijstellingen conform uitgangspunten kadernota 2020

Omschrijving	Begroting (x € 1.000)			
	2020	2021	2022	2023
Meerjarenperspectief 2020-2023 tot en met 2e kwartaalrapportage	-1.648	-1.108	-925	-682
Raadsbesluiten:				
grenscorridor	-1	-8	-8	-8
startersleningen		-6	-12	-11
hogere exploitatielasten zwembad		-120	-226	-230
stijging subsidie Schalm	-342	-456	-431	-406
GVVP (Gemeentelijk Verkeers- en VervoersPlan)	-230	-208	-195	-191
maatregelenpakket de Run	123	141	130	114
technische bijstellingen uitgangspunten kadernota 2020	115	430	1.028	1.600
Meerjarenperspectief 2020-2023 incl. raadsbesluiten en technische bijstellingen kadernota 2020	-1.983	-1.335	-639	186

Uit bovenstaande tabel komt een negatief financieel perspectief naar voren. In de volgende paragraaf worden de ombuigingen en het nieuw beleid geschetst, waarmee tot de definitieve saldi wordt gekomen.

1.2.2 Ombuigingen en nieuw beleid

In deze paragraaf worden voorstellen gedaan om de begrotingsaldi aan de hand van ombuigingen en nieuw beleid te actualiseren en dat leidt tot onderstaand bijgesteld meerjarenperspectief.

De bijstellingen op bestaand beleid en het nieuwe beleid maken inzichtelijk aan welke taakvelden meer geld wordt uitgegeven:

progr	Omschrijving bijstelling bestaand en nieuw beleid	Begroting (x € 1.000)			
		2020	2021	2022	2023
0	Algemene uitkering, stelpost jeugdzorg			661	661
0	Structurele digitale ondersteuning dienstverlening	-250	-250	-250	-250
0	Privacy en informatiebeveiliging	-20	-20	-20	-20
0	Formatie-uitbreiding DIV	-72	-73	-74	-75
0	Formatie-uitbreiding Belastingen	-72	-73	-74	-75
0	Toekomstbestendige financiële applicatie		-33	-33	-32
0	Waarderen oppervlakten WOZ		-1	-27	-27
1	Stijging lasten uitvoering Horecawet	-30			
5	Viering Veldhoven 100 jaar	-50	-125		
5	Vervangingsinvesteringen binnensport				-9
6	Vaststelling WBP jaarschijf 2020	-65			
6	Tariefstijging WMO hulpmiddelen	-80	-129	-179	-234
6	Tariefstijging Taxibus	-129	-132	-136	-130
6	SIB bijstelling gerealiseerde besparing	-37			
7	Extra bijdrage GGD	-47			
8	Omgevingswet	-249	-279	-95	-49
	Saldo (- = nadeel)	-1.101	-1.115	-227	-240

Omschrijving	Begroting (x € 1.000)			
	2020	2021	2022	2023
Meerjarenperspectief 2020-2023 incl. raadsbesluiten en technische bijstellingen kadernota 2020	-1.983	-1.335	-639	186
Effect voorstellen nieuw beleid cq bijstellingen bestaand beleid	-1.101	-1.115	-227	-240
Meerjarenperspectief 2020-2023 incl nieuwbeleid cq bijstellingen bestaand beleid	-3.084	-2.450	-866	-54

Met ombuigingen ontstaat financiële ruimte doordat budgetten van bestaande activiteiten worden verlaagd, of opbrengsten worden verhoogd:

progr	Omschrijving ombuigingsmaatregelen	Begroting (x € 1.000)			
		2020	2021	2022	2023
0	Aframen formatie adviseur (0,8 fte)	15	81	82	84
0	Verrekening voordeel specialistische jeugdzorg met reserve sociaal deelfonds	-350			
0	Verrekening met reserve sociaal deelfonds	-50			
0	Huisvesting		40	40	40
0	Formatie HRM (1,0 fte)	16	93	95	96
0	Formatie Klantencontact en Communicatie (0,67 fte)	39	40	40	41
0	Versnellen geplande OZB stijging	790	393	-68	-82
1	Aanpassing preventieve maatregelen woninginbraken	5	5	5	5
2	Diverse ombuigingen verkeer en vervoer	25	15	15	15
3	Economisch beleidsplan	10	10	10	10
3	Regionale samenwerking, economische ontwikkeling	80	80	80	80
3	Bezuiniging werkbudget De Run	99			
3	Kosten kermis doorbelasten aan initiatiefnemers	55	55	55	55
3	WBP: stoppen met subsidie aan VVV		50	50	50
5	Sportparken en -accommodaties	25			
5	Schoolbegeleiding/ kunstzinnige vorming	39	40	40	41
5	Openbaar groen/ onderhoud derden	93	93	93	93
6	Aframen formatie administratie	19	39	40	40
6	Gedeeltelijk niet invullen vacature beleid GTST (0,5 fte)	50	50	50	50
6	Niet invullen vacature Werk en Inkomen	65	65	65	65
6	Verminderen budget scholing en activering	100	100	100	100
6	Specialistische jeugdzorg	350	600	600	600
7	Initiatieven en innovatie gezondheidszorg	15	15	15	15
	Saldo (- = nadeel)	1.492	1.864	1.408	1.398

Omschrijving	Begroting (x € 1.000)			
	2020	2021	2022	2023
Meerjarenperspectief 2020-2023 incl nieuwbeleid cq bijstellingen bestaand beleid	-3.084	-2.450	-866	-54
Effect ombuigingsmaatregelen	1.492	1.864	1.408	1.398
Meerjarenperspectief 2020-2023 begroting 2020	-1.592	-586	542	1.344

Op de programmabladen zijn de ombuigingen, bijstellingen en nieuw beleid gecombineerd in één tabel.

1.2.3 Financieel resumé

Uiteindelijk leiden alle voorstellen tot onderstaand overzicht. Dit resumé geeft een beeld van het meerjarenperspectief volgens het raadsbesluit.

Omschrijving	Begroting (x € 1.000)			
	2020	2021	2022	2023
Vertrekpunt	799	628	1.418	1.418
Structurele doorwerking kwartaalrapportage III-2018	-910	-1.259	-1.331	-1.331
Structurele doorwerking kwartaalrapportage I-2019	-863	-1.055	-913	-913
Structurele doorwerking kwartaalrapportage II-2019	-674	578	-99	144
Meerjarenperspectief 2020-2023 tot en met 2e kwartaalrapportage	-1.648	-1.108	-925	-682
Raadsbesluiten:				
grenscorridor	-1	-8	-8	-8
startersleningen		-6	-12	-11
hogere exploitatielasten zwembad		-120	-226	-230
stijging subsidie Schalm	-342	-456	-431	-406
GVVP (Gemeentelijk Verkeers- en VervoersPlan)	-230	-208	-195	-191
maatregelenpakket de Run	123	141	130	114
technische bijstellingen uitgangspunten kadernota 2020	115	430	1.028	1.600
Meerjarenperspectief 2020-2023 incl. raadsbesluiten en technische bijstellingen kadernota 2020	-1.983	-1.335	-639	186
Effect voorstellen nieuw beleid cq bijstellingen bestaand beleid	-1.101	-1.115	-227	-240
Meerjarenperspectief 2020-2023 incl nieuwbeleid cq bijstellingen bestaand beleid	-3.084	-2.450	-866	-54
Effect ombuigingsmaatregelen	1.492	1.864	1.408	1.398
Meerjarenperspectief 2020-2023 begroting 2020	-1.592	-586	542	1.344

1.3 Opzet van de begroting

Met de programmabegroting stelt de gemeenteraad de kaders vast waarbinnen het college van burgemeester en wethouders het beleid dient uit te voeren. De taakveldenraming in de programmabegroting is voor het college een instrument om deze beleidsuitvoering op meer gedetailleerd niveau te volgen en (bij) te sturen.

Voorliggende programmabegroting 2020 is volgens de richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) opgebouwd uit een beleidsbegroting en een financiële begroting. De beleidsbegroting bestaat uit het programmaplan en de zeven verplichte paragrafen. Binnen het programmaplan treft u de negen begrotingsprogramma's, het overzicht van algemene dekkingsmiddelen en het bedrag voor onvoorzien aan.

Een begrotingsprogramma bevat voor één of meerdere met elkaar samenhangende beleidsterreinen de beantwoording van de drie "W-vragen": "wat willen we bereiken?", "wat gaan we daarvoor doen?" en "wat gaat dat kosten?". De "wat willen we bereiken?"-vragen zijn ingevuld met de kaderstelling uit de Kadernota 2020 als basis.

Een begrotingsprogramma is opgebouwd volgens een piramidestructuur. Een programma bestaat namelijk uit diverse taakvelden.

Naast de programma's bestaat de programmabegroting uit paragrafen. Deze paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de begroting weer vanuit een bepaald perspectief en zijn over het algemeen programma-overstijgend.

Deze programmabegroting vormt een onderdeel van de planning en controlcyclus van de gemeente Veldhoven, waarin de verschillende instrumenten qua opzet en opbouw op elkaar aansluiten. In de jaarstukken worden eveneens de drie W-vragen belicht. Tijdens het begrotingsjaar wordt de uitvoering van het in de programmabegroting opgenomen beleid gevolgd en gestuurd via 3 rapportages.

1.4 Autorisatie door de raad op programmaniveau

De raad autoriseert met de vaststelling van de programmabegroting het college tot het doen van uitgaven op programmaniveau. Met de instrumenten van planning en control (programmabegroting en kwartaalrapportages) en het controle-instrumentarium (rekenkamercommissie, recht van onderzoek, rechtmatigheidsonderzoek door accountant) beschikt zij hiervoor over voldoende waarborgen. In het schema hieronder wordt de verschillende verantwoordelijkheden en bevoegdheden voor het doen van uitgaven samengevat weergegeven.

Gemeenteraad	Exploitatie: Totale (bruto-)lasten en baten per programma	- Programmabegroting - Begrotingswijzigingen, die leiden tot bijstelling van de raming van de totale lasten en/of baten van een programma
	Investerings: Totale (bruto-)uitgaven en inkomsten per investeringskrediet	- Programmabegroting - Begrotingswijzigingen, die leiden tot bijstelling van de raming van de totale (bruto-)uitgaven en/of inkomsten op een investeringskrediet
	Bouwgrondexploitatie: Totale (bruto-)uitgaven en inkomsten op bge-complexen in totaliteit	- Meerjarenperspectief bouwgrondexploitatie
College B&W	Exploitatie: Totale lasten en baten per taakveld	- Taakveldenraming - Begrotingswijzigingen, die verschuivingen binnen programma's bevatten
	Investerings: (Bruto-) uitgaven en inkomsten binnen totale investeringskrediet	- Taakveldenraming - Begrotingswijzigingen die leiden tot bijstelling van de raming van (bruto-) uitgaven en/of inkomsten op een investeringskrediet
	Bouwgrondexploitatie: Per complex de totale (bruto-) uitgaven en inkomsten	- Bijstellingen exploitatieopzet per complex

Met de autorisatie op programmaniveau worden geen begrotingswijzigingen door de raad vastgesteld, die betrekking hebben op verschuivingen tussen producten binnen één programma. Deze wijzigingen, die door het college worden goedgekeurd, worden wel ter inzage aan de gemeenteraad voorgelegd.

1.5 Leeswijzer

Alle programma's zijn volgens dezelfde indeling opgebouwd:

- 1) Wat willen we bereiken?
 - Hoofdkader
 - Doelstellingen
 - Meetindicatoren
- 2) Wat gaan we daarvoor doen?
- 3) Wat gaat dat kosten
 - Taakveldenraming
- 4) Voorstellen nieuw beleid (waar van toepassing)
- 5) Bijstellingen (waar van toepassing)

Op de programmabladen zijn de bedragen in € 1.000 weergegeven.

Ad Taakveldenraming: Per taakveld zijn (meerjarig) de lasten en baten gepresenteerd die voortvloeien uit de activiteiten die binnen het taakveld worden verricht. Daarnaast wordt per programma het totaalsaldo aangegeven.

Kengetallen sociaal

kengetallen sociaal	1-1-2019	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022	1-1-2023
Aantal inwoners:	45.331	45.650	45.850	46.050	46.250
waarvan:					
- 0 t/m 4 jaar	2.147	2.200	2.250	2.300	2.350
- 5 t/m 14 jaar	4.787	4.800	4.850	4.900	4.950
- 15 t/m 64 jaar	28.778	28.900	28.950	29.000	29.050
- 65 jaar en ouder	9.619	9.750	9.800	9.850	9.900
Aantal uitkeringsgerechtigden:					
- Participatiewet	478	470	470	470	470
- BBZ	3	2	2	2	2
- IOAW	32	35	35	35	35
- IOAZ	0	1	1	1	1
Aantal WSW'ers:					
- aantal SE ¹	159	152	152	152	152
Aantal leerlingen per 1/10:					
- primair onderwijs:	3.339	3.388	3.427	3.487	3.574
. openbaar onderwijs	791	797	802	816	826
. bijzonder basisonderwijs	2.548	2.591	2.625	2.671	2.748
- speciale school voor basisonderwijs	86	86	87	87	88
- speciaal onderwijs (ZMLK)	208	207	205	204	202
- speciaal onderwijs (LZK)	81	77	76	75	75
- voortgezet onderwijs	1.887	1.794	1.718	1.661	1.659
Samenstelling gemeenteraad:					
- VVD	6	6	6	6	
- GBV	6	6	6	6	
- Senioren Veldhoven	3	3	3	3	
- VSA	3	3	3	3	
- CDA	2	2	2	2	
- PvdA	2	2	2	2	
- D66	2	2	2	2	
- BPV	2	2	2	2	
- Lokaal Liberaal	1	1	1	1	
totaal	27	27	27	27	

¹ SE = Standaard Eenheid: Dit is de eenheid die overeenkomt met een arbeidsplaats van 36 uur voor een werknemer die op grond van de indicatie of herindicatie is ingedeeld in de arbeidshandicapcategorie "matig".

Kengetallen fysiek

kengetallen fysiek	1-1-2019	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022	1-1-2023
Oppervlakte gemeente in hectaren:	3.188	3.188	3.188	3.188	3.188
waarvan:					
- binnenwater	19	19	19	19	19
- historische stads- of dorpskern	-	-	-	-	-
Aantal woningen:	19.645	19.840	20.157	20.668	20.909
waarvan:					
- huurwoningen	6.307	6.406	6.564	6.766	6.815
- eigen woningen	13.338	13.434	13.593	13.902	14.094
Wegen en fietspaden in m ²					
- totaal wegen en fietspaden	2.815.040	2.829.115	2.829.115	2.829.115	2.829.115
- gemiddeld belaste wegen	360.795	362.599	362.599	362.599	362.599
- licht belaste wegen	182.951	183.866	183.866	183.866	183.866
- wegen in woongebied	1.344.281	1.351.002	1.351.002	1.351.002	1.351.002
- wegen in verblijfsgebied	695.360	698.837	698.837	698.837	698.837
- fietspaden	231.653	232.811	232.811	232.811	232.811
Aantal hectaren openbaar groen:	290	290	290	290	290

Kengetallen financieel

kengetallen financieel	1-1-2019	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022	1-1-2023
Debt-ratio	66%	66%	66%	63%	58%
Netto-schuld in % van het balanstotaal	55%	58%	58%	57%	54%
Eigen vermogen in % van het balanstotaal	29%	28%	27%	30%	32%
Eigen vermogen in % totale lasten	62%	56%	52%	59%	61%
Netto externe financiering (bedrag x €1,000)	141.934	147.033	145.527	138.971	127.706
Netto schuld per inwoner (bedrag x €1)	3.091	3.194	3.136	2.962	2.688
Inwoners	45.331	45.650	45.850	46.050	46.250

**Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente
Veldhoven in zijn vergadering van 12 november 2019,**

de griffier,

de burgemeester,

DEEL 2
BELEIDSBEGROTING 2020

Deel 2 Beleidsbegroting

2.1.0 Bestuur en ondersteuning

Wat willen we bereiken?

Hoofdkader

Wij communiceren open met onze inwoners. Wij luisteren naar en antwoorden helder op signalen uit de samenleving. Bij samenspraak is het verwachtingspatroon van de betrokkenen cruciaal. Samenspraak wordt daarom nadrukkelijk gekoppeld aan helder verwachtingsmanagement, waarbij actieve betrokkenheid wordt gestimuleerd. Bij de afweging voor het algemeen belang wordt maximaal rekening gehouden met het individuele belang en worden passende oplossingen gekozen.

Samenwerken in de regio is belangrijk, daarbij staan de belangen van onze inwoners en bedrijven voorop. Het mag niet ten koste gaan van onze democratische legitimatie. Samenwerken dient voor alle partijen inhoudelijk winst op te leveren, waarbij de bestaande capaciteit en middelen de kaders vormen. Veldhoven streeft naar een vooraanstaande rol binnen de diverse regionale samenwerkingsverbanden, zeker bij voor Veldhoven belangrijke onderwerpen.

De gemeentelijke dienstverlening is vraaggericht en laagdrempelig. Het uitgangspunt is dat informatie en diensten in de eerste plaats digitaal worden aangeboden op een toegankelijke en transparante werkwijze. In alle gevallen wordt rekening gehouden met inwoners die niet over digitale technieken beschikken en laaggeletterde inwoners.

Veldhoven voert een solide financieel beleid met een jaarlijks meer dan sluitende meerjarenbegroting. Ingrijpende bezuinigingen zijn niet te voorkomen. De focus van het financiële beleid ligt op het verbeteren van de schuldenpositie. Dit houdt in dat er structureel wordt gestuurd op het terugbrengen van kosten en het genereren van inkomsten.

Doelstellingen

De volgende tabel geeft de doelstellingen met de meetindicator weer.

Veldhovense doelen en activiteiten		Meetindicatoren
1	Samenspraak Ieder samenspraakproces wordt geëvalueerd. De uitkomsten van deze evaluaties dienen gelijk aan of hoger dan een score van 7 te zijn.	Aantal maal dat samenspraak in opdracht van de Raad per jaar wordt toegepast Uitkomst van evaluaties samenspraakproces
2	Toegankelijkheid van informatie Klanttevredenheid over toegankelijkheid score "eens" of "zeer eens" > 65% Meting vindt plaats zowel in de publiekruimte van het gemeentehuis (vanaf juni 2017 score gem. 8,1) als via de website (2017 score gem. 7,4) De website beschikt over een toegankelijkheidsverklaring	Score klanttevredenheid betreffende toegankelijkheid

Veldhovense doelen en activiteiten		Meetindicatoren
3 Meldingen De gemeente ontvangt van inwoners, verenigingen en bedrijven meldingen, waarbij een snelle en begrijpelijke terugkoppeling van deze meldingen nodig is. Wij willen dat de melders meer tevreden zijn over de wijze van afhandeling. We streven naar een Klanttevredenheid over de meldingen score "eens" of "zeer eens" > 65%		Resultaat metingen score klanttevredenheid over meldingen
4 Woonlasten Ons uitgangspunt is dat de woonlasten in Veldhoven tot de laagste 25% van alle Nederlandse gemeenten blijft behoren.		Als indicator zal worden gekeken naar de plaats die Veldhoven inneemt op de lijst van de woonlasten per gemeente van de COELO-atlas.

BBV voorgeschreven doelen en activiteiten		Meetindicatoren
a. Formatie (2019: 6,9 Fte per 1.000 inwoners) b. Bezetting (2019: 6,9 Fte per 1.000 inwoners) c. Apparaatskosten (in euro's per inwoner. 2019: € 109,26) d. Externe inhuur (2019: 3,3%) e. Overhead (2019: 7,7%)		a. 6,9 Fte per 1.000 inwoners b. 6,9 Fte per 1.000 inwoners c. € 107,70 Per inwoner d. Externe inhuur 4,8 % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen e. Overhead 7,7 % van totale lasten

Wat gaan we daarvoor doen?

Doelstelling 1 (Samenspraak)

Wij communiceren open met onze inwoners, ondernemers en organisaties.

Het voornemen bij de Werkgroep 'Raad als volksvertegenwoordiger' bestaat om vanaf de Programmabegroting 2020 jaarlijks bij de begrotingsbehandeling drie tot vijf onderwerpen te benoemen waaraan (eventueel) een samenspraakproces gekoppeld kan worden.

Doelstelling 2 (Toegankelijkheid van informatie)

De toegankelijkheid van onze dienstverlening (en informatie) via alle kanalen is van groot belang, ook voor mensen met een beperking. Wij vinden het belangrijk dat onze informatie naast goed toegankelijk, ook veilig en betrouwbaar is. Door samen met andere gemeenten te organiseren, proberen we toegankelijker, sneller, beter en goedkoper te werken. Digitaal waar mogelijk en persoonlijk waar nodig. Ook voor hen die de weg niet kunnen vinden in het digitale woud van wetten en regels.

We analyseren de resultaten (data) uit de klantmonitor van de website en de balie. Op basis van deze analyse wordt zo nodig de toegankelijkheid van de informatie op de diverse kanalen aangepast.

Doelstelling 3 (Meldingen)

We zetten de methode klantreizen in als impuls voor onze dienstverlening.

We gebruiken de resultaten uit de klanttevredenheidsmonitor om de dienstverlening met betrekking tot de meldingen te verbeteren.

Doelstelling 4 (Woonlasten)

Het uitgangspunt is dat de woonlasten in Veldhoven tot de laagste 25% van alle Nederlandse gemeenten blijven behoren. In deze begroting wordt voorgesteld om de in 2019 afgesproken verhoging OZB te versnellen. Dit komt neer dat naast het inflatiepercentage van 1,4%, de extra verhoging van 2020 tot en met 2022 al in 2020 te

laten plaatsvinden. Met deze versnelling blijven de woonlasten in Veldhoven tot de laagste 25% van alle Nederlandse gemeenten behoren.

Binnen dit programma spelen de volgende verbonden partijen een rol:

- MRE op het gebied van regionale samenwerking;
- Omgevingsdienst (ODZOB), op het gebied van vergunningverlening;
- BIZOB op het gebied van inkoopondersteuning binnen de bedrijfsvoering;
- BNG op het gebied van bankdiensten.

Wat gaat dat kosten? (taakveldenraming)

Bovenstaande activiteiten worden financieel als volgt vertaald in de taakveldenraming:

taakvelden programma 0		Rek. 2018	Begr. 2019	Begroting			
nr.	omschrijving			2020	2021	2022	2023
Lasten							
0.1	Bestuur	5.760	4.432	3.554	1.916	1.884	1.912
0.2	Burgerzaken	1.140	1.051	894	980	989	1.001
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	720	1.092	598	553	558	564
0.4	Overhead	9.776	10.113	10.508	10.561	10.563	10.696
0.5	Treasury	107	-113	-11	21	-61	-62
0.61	OZB woningen	377	356	410	418	434	436
0.62	OZB niet-woningen	310	292	337	344	357	358
0.63	Parkeerbelasting	3	2	1	1	1	2
0.64	Belastingen overig	23	26	23	26	25	28
0.7	Uitkeringen gemeentefonds	5	5	5	5	5	5
0.8	Overige baten en lasten	363	334	356	358	362	367
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-91	149	553	451	395	418
0.10	Mutaties reserves	10.448	7.458	6.030	6.776	4.667	3.314
0.11	Resultaat rekening baten en lasten	4.357				542	1.344
		33.298	25.197	23.258	22.410	20.721	20.383
Baten							
0.1	Bestuur	2.044	862	15	15	15	15
0.2	Burgerzaken	854	481	471	501	542	587
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.102	1.835	387	267	267	267
0.4	Overhead	230	138	87	88	90	91
0.5	Treasury	297	171	123	112	118	132
0.61	OZB woningen	5.062	5.433	6.215	6.404	6.625	6.791
0.62	OZB niet-woningen	4.143	4.448	5.072	5.196	5.350	5.472
0.63	Parkeerbelasting	1.195	1.019	819	819	819	819
0.64	Belastingen overig	535	530	538	547	559	569
0.7	Uitkeringen gemeentefonds	61.084	60.623	62.931	62.638	63.988	65.850
0.8	Overige baten en lasten	102					
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)						
0.10	Mutaties reserves	8.942	10.131	7.522	1.945	1.348	1.479
0.11	Resultaat rekening baten en lasten	1.830	596	1.592	586		
		87.420	86.267	85.772	79.118	79.721	82.072
	Saldo (- = nadeel)	54.122	61.070	62.514	56.708	59.000	61.689

Bijstellingen bestaand en nieuw beleid

Taak veld	ombuigingen, bijstelling bestaand en nieuw beleid	Begroting (x € 1.000,-)			
		2020	2021	2022	2023
0.1	Aframen formatie adviseur (0,8 fte)	15	81	82	84
0.4	Privacy en informatiebeveiliging	-20	-20	-20	-20
0.4	Financiële applicatie (€ 200)	0	-33	-33	-33
0.4	Structurele aanvraag extra ICT middelen	-250	-250	-250	-250
0.4	Huisvesting	0	40	40	40
0.4	Formatie HRM (1,0 fte)	16	93	95	96
0.4	Formatie Klantcontact en Communicatie (0,67 fte)	39	40	40	41
0.4	Formatie uitbreiding DIV	-72	-73	-74	-75
0.4	Formatie uitbreiding WOZ / Belastingen (taxateur)	-72	-73	-74	-75
0.6	Applicatie WOZ waarderen oppervlakte (€ 130)	0	-1	-27	-27
0.6	Versnellen geplande OZB-stijging	790	393	-68	-82
0.7	Algemene uitkering stelpost jeugdzorg	0	0	661	661
0.10	Verrekening voordeel specialistische jeugdzorg met reserve sociaal deelfonds	-350			
0.10	Verrekening vacature met reserve sociaal deelfonds	-50			
	Saldo (- = nadeel)	46	197	373	360

Toelichting:

Verminderen personele capaciteit (0,8 fte) algemene adviseur

Door verwachte afname van werkzaamheden en pensionering van de algemene adviseur komt de formatie 0,8 fte met ingang van december 2020 te vervallen.

Privacy en informatiebeveiliging

Privacy en informatiebeveiliging wordt steeds belangrijker in onze digitale samenleving, er worden ook steeds hogere eisen aan gesteld. Het huidige Information Security Management Systems (ISMS) voldoet niet meer aan de wettelijke eisen voor wat betreft informatieveiligheid. Daarnaast voorziet het huidige ISMS niet in een privacy management systeem (PMS), wat noodzakelijk is om de privacy van onze burgers te kunnen borgen. Ook de kosten voor de externe ENSIA audit zullen in de toekomst toenemen aangezien het auditgebied wordt uitgebreid. Tot slot is er een noodzaak om structureel te investeren in het I-bewustzijn van de medewerkers. Daarvoor willen we jaarlijks activiteiten organiseren om het bewustzijn van medewerkers op het gebied van informatieveiligheid en privacy te vergroten. Om aan de wettelijk gestelde eisen te blijven voldoen is structureel €20 nodig.

Vervangen financiële applicatie

Gemeente Veldhoven maakt voor financiën gebruik van de software Decade4. De leverancier heeft aangegeven dat de software nog wel onderhouden gaat worden maar dat geen nieuwe ontwikkelingen meer gedaan worden. Het betreft een pakket dat in 2004 is aangeschaft en het voldoet op korte termijn niet meer aan de wettelijke eisen (bv e-factoring). Bovenstaande maakt het noodzakelijk om een aanbestedingstraject te starten voor de zowel de financiële applicatie als voor ondersteuning van de planning en control cyclus. De structurele lasten bedragen € 33 vanaf 2021.

Structurele aanvraag extra ICT middelen

Het in hoog tempo digitaliseren van de samenleving heeft consequenties voor de dienstverlening en de bedrijfsvoering. Inwoners en ondernemers verwachten dat hun overheden hen digitaal en op ieder gewenst tijdstip ondersteunen (E-diensten). Er is een toenemende vraag naar informatie en er worden scherpere eisen gesteld aan informatie veiligheid, informatiebeheer en privacy. De komende jaren staan in het teken van verdere digitalisering. Daarvoor moeten werkwijzen en processen continu worden verbeterd en zal de informatievoorziening, waaronder het informatiebeheer, op een hoger niveau moeten

worden gebracht en moderne informatiesystemen in samenhang (digitale koppelingen) worden geïmplementeerd. De kosten van het digitaal ondersteunen van onze dienstverlening stijgen daardoor. Dat maakt het noodzakelijk om de budgetten nu aan te passen. Vanaf 2020 is structureel € 250 extra middelen nodig.

Verlagen schoonmaakkosten huisvesting

De schoonmaak van het gemeentehuis dient in 2020 opnieuw te worden aanbesteed. Taakstellend willen wij hierop vanaf 2021 een besparing van € 40 realiseren.

Verminderen personele capaciteit (1,0 fte) HRM

Door her-prioritering van werkzaamheden binnen HRM en de adviesfunctie naar het management enigszins te beperken is het mogelijk de formatie van HRM met 1,0 fte terug te dringen.

Verminderen personele capaciteit (0,67 fte) klantcontact en communicatie

Door her-prioritering van werkzaamheden en de vorig jaar doorgevoerde kwalitatieve en kwantitatieve impuls binnen Klantcontact en communicatie kan de formatie binnen dit cluster met ingang van 2020 met 0,67 fte worden teruggebracht.

Formatie uitbreiding cluster DIV (1,0 fte)

De tijdelijk extern ingehuurde capaciteit voor het coördineren van werkprocessen, de uitvoering en voortgang van de werkzaamheden van het cluster DIV zijn cruciaal gebleken. Landelijke wetgeving eist verbetering van de werkprocessen en de digitale dienstverlening, qua informatiebeheer, zodat deze in samenhang duurzaam en toekomstbestendig worden ingericht. In haar toezichthoudende taak heeft de provincie aangegeven dat deze kwaliteitsslag noodzakelijk is. Daarom is een uitbreiding van de huidige formatie met 1,0 fte noodzakelijk.

Formatie uitbreiding taxateur cluster WOZ/belastingen (1,0 fte)

Jaarlijks stijgen de werkzaamheden van de WOZ taxateur in omvang en complexiteit. Dit wordt veroorzaakt door een toename van het aantal WOZ objecten, de aanscherping van kwaliteitseisen voor het uitvoeren van de taxaties. Ook is er een lokale (en landelijke) trend zichtbaar in de toename van het aantal bezwaren. Deze wordt mede veroorzaakt door de opkomst van no-cure-no-pay bureaus. Daarnaast is er vanuit het oogpunt van dienstverlening richting de burger in 2019 gestart met het informele bezwaretraject. Hiermee wordt het informele contact met de burger bevorderd en is er een snellere responsetijd op bezwaren. Echter brengt dit wel extra werkzaamheden met zich mee voor de WOZ taxateur. Tot slot zal ook het verplicht stellen van het waarderen op oppervlakte per 2022 resulteren in intensievere kwaliteitscontroles. Om aan de eisen van de waarderingskamer te blijven voldoen is een uitbreiding van de huidige formatie met 1,0 fte noodzakelijk.

Applicatie WOZ waarden oppervlakte

De huidige basis voor WOZ-taxatie is de inhoud van een pand (m3)
De Waarderingskamer heeft per 2022 landelijk verplicht dat alle woningen op basis van de gebruiksoppervlakte (m2) moeten worden gewaardeerd. Hieruit volgt dat van alle woningen in Veldhoven de gebruiksoppervlakte moet worden berekend. Voor het kunnen waarderen op oppervlakte zijn bestaande applicaties niet toereikend, waardoor een investering in een nieuwe applicatie noodzakelijk is. De structurele kosten van deze investering (inclusief de initiële kosten voor implementatie) bedragen € 27 vanaf 2022.

Versnellen geplande OZB-stijging

Tijdens de begrotingsbehandeling van 2019 is afgesproken dat in de jaren 2019 tot en met 2022 de opbrengst van de onroerende zaakbelastingen jaarlijks extra met 4% zal worden verhoogd. Nu wordt voorgesteld om in de begroting van 2020, naast het inflatiepercentage van 1,4%, de extra verhogingen van 2020, 2021 en 2022 reeds nu toe te passen. De verwachte opbrengst voor 2020 bedraagt € 11.287.

Algemene uitkering stelpost jeugdzorg

De extra middelen jeugdzorg voor de jaren 2019 tot en met 2021, die onderdeel uitmaken van de algemene uitkering, worden (met toestemming van de provinciale toezichthouder) aangemerkt als structureel dekkingsmiddel. Voor de jaren 2022 en 2023 hebben wij daardoor een stelpost opgenomen voor € 661.

Verrekening met reserve sociaal deelfonds

Binnen programma 6 zijn bijstellingen opgenomen die betrekking hebben op de reserve sociaal deelfonds. Deze worden op dit programma verrekend (taakveld 0.10) met de reserve sociaal deelfonds. De reserve sociaal deelfonds heeft een looptijd tot en met 2020.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Bedragen (x € 1.000)	Rek. 2018	Begr. 2019	Begroting			
			2020	2021	2022	2023
1 Lokale heffingen	10.017	10.671	12.142	12.468	12.859	13.161
2 Algemene uitkering gemeentefonds	61.084	60.623	62.931	62.638	63.988	65.850
3 Dividend	89	100	75	75	75	75
4 Saldo financieringsfunctie	-188	126	21	-7	80	86
5 Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0
Totaal algemene dekkingsmiddelen	71.002	71.520	75.169	75.174	77.002	79.172

Geraamd bedrag voor onvoorzien

Bedragen (x € 1.000)	Rek. 2018	Begr. 2019	Begroting			
			2020	2021	2022	2023
1 Stelpost onvoorziene uitgaven	0	137	139	140	142	144
Totaal onvoorzien	0	137	139	140	142	144

Overzicht vennootschapsbelasting

Bedragen (x € 1.000)	Rek. 2018	Begr. 2019	Begroting			
			2020	2021	2022	2023
1 Vennootschapsbelasting	-91	149	553	451	395	418
Totaal vennootschapsbelasting	-91	149	553	451	395	418

2.1.1 Veiligheid

Wat willen we bereiken?

Hoofdkader

Veiligheid is een kerntaak van de gemeente en een voorwaarde voor sociale en economische ontwikkeling. In de Politiewet 2012 is opgenomen dat gemeenten minstens eenmaal per vier jaar een integraal veiligheidsplan vaststellen. Dit plan bevat de visie, strategische doelen, uitgangspunten en prioriteiten op het gebied van veiligheid. Het huidige Integraal Veiligheidsplan van de gemeente Veldhoven kent een looptijd van 2019 tot en met 2022. Wij werken samen aan veiligheid met politie, het Openbaar Ministerie, andere (maatschappelijke) organisaties en met ondernemers en inwoners.

High Impact Crimes/incidenten

High Impact Crimes zijn ingrijpende delicten die vaak grote gevolgen hebben voor het veiligheidsgevoel van het slachtoffer, de directe omgeving en de samenleving. Voorbeelden van HIC zijn: (pogingen tot) woning- en auto-inbraken, winkeldiefstallen en geweldsincidenten. Het terugdringen en voorkomen van deze incidenten heeft continu onze aandacht.

Om een veilige en leefbare samenleving te creëren, zetten we in op het terugdringen van vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte.

Personen met verward gedrag

We bouwen voort op de in 2018 vastgestelde aanpak van verwarde personen. We blijven met onze partners werken aan en investeren in de zorg- en veiligheidsnetwerken om de samenleving te beschermen tegen personen met verward gedrag. Ons streven is deze mensen (ook) te helpen/ondersteunen in plaats van enkel te begrenzen middels het strafrecht. We doen onderzoek naar de mogelijkheden voor een voorziening voor maatschappelijke opvang in Veldhoven, waarmee we het aanbod aan voorzieningen binnen onze gemeente vergroten en ook onze rol pakken in de regio. De financiële randvoorwaarden zijn leidend in de discussie met centrumgemeente Eindhoven. Vooralsnog zijn er nog geen middelen beschikbaar.

Problematische jeugd(groepen)

Veldhoven kent de laatste jaren diverse problematische jeugdgroepen, met incidenteel een crimineel karakter. De intensievere aanpak die is ingezet moet problematische jeugdgroepen (en daarmee overlast en jeugdcriminaliteit) afremmen en uiteindelijk doen afnemen. De insteek is praten waar kan, maar doorpakken waar moet. Onze boa's en toezichthouders hebben een belangrijke rol bij preventie, bewustwording en communicatie met onze inwoners (jong en oud). Onze zorg- en veiligheidsnetwerken investeren op preventie en repressie, waarbij begrenzing en ondersteuning hand in hand kunnen gaan.

Ondermijning

Een collectieve aanpak van ondermijning en het bestrijden van georganiseerde criminaliteit heeft de hoogste prioriteit. Veldhoven zet daarom actief in op het thema ondermijning. We werken nauw samen met onze buurgemeenten en veiligheidspartners. Door een regionale aanpak voorkomen we een 'waterbed-effect', waarbij criminelen de gemeentegrenzen oversteken en activiteiten elders in onze regio zouden kunnen voortzetten.

Polarisatie/radicalisering

Om extremistische en radicale gedragingen bij individuen en/of groepen te voorkomen, wordt ingezet op het verkleinen van een eventuele afstand naar de maatschappij en het vergroten van de betrokkenheid daarbij. Verschillende ketenpartners leveren een bijdrage, door signalen in te brengen en te verrijken. Bij (individuele) casuïstiek wordt samenwerking gezocht met het Zorg- en Veiligheidshuis als regionaal adviesorgaan op dit thema.

Veilige publieke taak

Wij accepteren geen agressie en intimidatie tegen medewerkers en politieke ambtsdragers van onze gemeentelijke organisatie en van onze collega's in de publieke sector, zoals politie, brandweer en ambulance. Bij norm overschrijdend gedrag maken wij gebruik van onze protocollen. Bij ernstige overtredingen van deze protocollen doen wij aangifte bij de politie.

Doelstellingen

De volgende tabel geeft de doelstellingen met de meetindicator weer.

Veldhovense doelen en activiteiten	Meetindicatoren
<p>1. High Impact Crimes/incidenten Het voorkomen en bestrijden van woninginbraken, winkeldiefstallen, geweldsincidenten, vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Woninginbraken: Aantal pogingen en voltooide woninginbraken met 10% verminderen t.o.v. 2018 (2018: 68)2. Geweld: Daling aantal geweldsmisdrijven met 10% t.o.v. 2018 (2018: 110)3. Winkeldiefstallen: Daling van het aantal winkeldiefstallen met 10% t.o.v. 2018 (2018: 51)4. Vernielingen/beschadigingen: daling van het aantal vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte met 10% t.o.v. 2018 (2018: 164)	<p>Politiecijfers:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Aantal (poging tot) woninginbraken/diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners*2. Aantal geweldincidenten per 1.000 inwoners*3. Aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners*4. Aantal vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) per 1.000 inwoners*
<p>2. Personen met verward gedrag Het signaleren, voorkomen en bestrijden van veiligheidsincidenten door personen met verward gedrag in samenwerking met ketenpartners. (2018: 180)</p>	<p>Politiecijfers: het aantal meldingen personen met verward gedrag per 1.000 inwoners</p>
<p>3 Problematische jeugd(groepen) Het samen met ketenpartners voorkomen en aanpakken van problematische jeugdgroepen en risicojeugd.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Aantal incidenten jeugdoverlast met 10% verminderen t.o.v. 2018 (2018: 207)2. Aantal criminele jeugdgroepen tot nul terugdringen (2018: 0)3. Aantal verwijzingen Halt	<ol style="list-style-type: none">1. Politiecijfers: incidenten jeugdoverlast2. Politiecijfers: Aantal criminele jeugdgroepen3. Cijfers bureau Halt: Aantal verwijzingen Halt per 10.000 jongeren*

Wat gaan we daarvoor doen?

Doelstelling 1 (High Impact Crimes/incidenten)

Wij blijven investeren in preventieve maatregelen, bewustwording en communicatie. Integrale handhaving wordt ingezet waar nodig. Met diverse netwerken zoals onder andere buurtpreventie en het samenwerkingsverband keurmerk veilig ondernemen wordt verder ingezet op preventie, signalering en aanpak.

Doelstelling 2 (Personen met verward gedrag)

Escalaties vanuit verwarde en/of overspannen personen vormen nog een (groeïend) probleem. De verbinding tussen zorg en veiligheid is structureel belegd. Verder wordt de komende tijd aan de slag gegaan met het opstellen van een integraal implementieplan van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) en de Wet Zorg en Dwang (Wzd). De pilot van wijk-GGD-er wordt in 2020 afgerond. Bij een succesvolle evaluatie krijgt dit een structureel karakter.

Doelstelling 3 (Problematische (jeugd)groepen)

We zetten samen met ketenpartners in op het voorkomen van problematische jeugdgroepen en risicojeugd dan wel het aanpakken daarvan. Daarnaast investeren we op het versterken van de ketenaanpak van school, jeugd- en jongerenwerk tot en met politie. Deze partners vervullen een belangrijke waarnemende en oplossende rol. Om de keten te versterken is het belangrijk dat we investeren in onze BOA's door taakverbreding/ taakspecialisatie op het gebied van jeugd.

Er wordt zoveel mogelijk geïnvesteerd in vroegtijdig contact bij de vindplaatsen van de jongeren, het bieden van positieve alternatieven, het vergroten van de weerbaarheid en ouderparticipatie. Er wordt indien noodzakelijk een integraal plan van aanpak opgesteld, waarbij aandacht wordt besteed aan fysieke maatregelen en wijkcontacten, groepsdynamiek en individu/gezinsaanpak.

Tot slot investeren wij in het versterken van de veilige school. Schoolveiligheid en een goed pedagogisch klimaat is een absolute voorwaarde voor een positieve ontwikkeling van onze jeugd en het voorkomen van onwenselijk of zelfs strafbaar gedrag. We leggen hierbij de focus op het voortgezet onderwijs, vanwege de diverse maatschappelijke (veiligheids)thema's die hier tot uiting komen. De samenwerking wordt geïntensiveerd en geprofessionaliseerd vanuit het convenant 'Veiligheid in en Rondom het Sondervick College'.

Wat gaat dat kosten? (taakveldenraming)

Bovenstaande activiteiten worden financieel als volgt vertaald in de taakveldenraming:

taakvelden programma 1		Rek. 2018	Begr. 2019	Begroting			
nr.	omschrijving			2020	2021	2022	2023
Lasten							
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2.171	2.264	2.338	2.339	2.336	2.334
1.2	Openbare orde en veiligheid	735	908	938	923	934	946
		2.906	3.172	3.276	3.262	3.270	3.280
Baten							
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	63	64	65	66	66	66
1.2	Openbare orde en veiligheid	74	42	16	17	17	18
		137	106	81	83	83	84
Saldo (+ = nadeel)		-2.769	-3.066	-3.195	-3.179	-3.187	-3.196

Bijstellingen bestand en nieuw beleid

Taak veld	ombuigingen, bijstelling bestand en nieuw beleid	Begroting (x € 1.000,-)			
		2020	2021	2022	2023
1.2	Uitvoering Horecanota	-30	0	0	0
1.2	Aanpassing preventieve maatregelen voor woninginbraken	5	5	5	5
	Saldo (- = nadeel)	-25	5	5	5

Toelichting:

Uitvoering Horecanota

Om verschillende regelgeving ten aanzien van horeca te centraliseren en actualiseren wordt een Horecanota opgesteld. Om uitvoering te geven aan de thema's 'toegankelijkheid' (VN-verdrag Handicap) en 'duurzaamheid' (milieudoelstellingen), wordt voor de voorgestelde nieuwe/aanvullende (beleids)uitvoering budget aangevraagd .

Aanpassing preventieve maatregelen woninginbraken

Ten aanzien van de woninginbraken wordt ingezet op andere preventieve kostenbesparende maatregelen.

2.1.2 Verkeer, vervoer en waterstaat

Wat willen we bereiken?

Hoofdkader

Mobiliteit houdt niet op bij de gemeentegrens. Mensen verplaatsen zich over allerlei afstanden, om verschillende redenen, op diverse tijdstippen en met verschillende vervoerswijzen.

Daarom wordt er structureel regionaal samengewerkt op ambtelijk en bestuurlijk niveau, waarin strategische en tactische ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit aan de orde komen. De hieruit voortvloeiende plaatselijke- en regionale maatregelen moeten op elkaar aansluiten.

De komende jaren wordt gewerkt aan het op peil houden en verbeteren van de bereikbaarheid van Veldhoven en het verbeteren van de verkeersveiligheid. Dit gebeurt binnen de kaders van de bereikbaarheidsagenda en het actuele Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan. Belangrijk bij deze regionale en plaatselijke ontwikkelingen en verbeteringen op het gebied van mobiliteit is de leefomgevingskwaliteit.

Doelstellingen

De volgende tabel geeft de doelstellingen met de meetindicator weer.

Veldhovense doelen en activiteiten		Meetindicatoren
1	Fietsgebruik woon-werk Stimuleren door goede verbinding tussen bedrijventerreinen Run en High Tech Campus (slowlane). Start aanleg in 2020.	Gestart met aanleg fietsverbinding.
2	Kruising Nieuwstraat-Kromstraat Aanpak verkeerssituatie na afronding Zilverbaan Onderzoek naar de verkeerssituatie van de kruising ter verbetering van de verkeersveiligheid is afgerond. 1. Eventueel uitvoeren van maatregelen in 2020.	1. Realisatie aanpassing gereed.
3	Verlichting verlengde Heerbaan / Oersebaan Aanleg verlichting fietspad Onderzoek naar Flora en Fauna is afgerond. 1. Eventueel realisatie verlichting in 2020.	1. Realisatie aanleg gereed.
4	Doorstroming Kempenbaan (Oost en West) De bereikbaarheid verbeteren voor de Run en de rest van Veldhoven. 1. West: Ontwerp wordt verder uitgewerkt. 2. Oost: Ontwerp wordt verder uitgewerkt en bestemmingsprocedure wordt afgerond.	1. Ontwerp wordt verder uitgewerkt. 2. Afgerond ontwerp -en bestemmingsplantraject.
5	Parkeren City-Centrum Herijken betaald parkeren om te komen tot een aantrekkelijker winkelklimaat en ter voorkoming leegstand. Onderzoek naar mogelijkheden is afgerond. 1. Uiteindelijke oplossingsrichting kiezen en implementeren in 2020.	1. Implementatie van de gekozen oplossingsrichting.

Veldhovense doelen en activiteiten		Meetindicatoren
6	Eindhoven Airport Er is duidelijkheid over een totaalpakket aan maatregelen waarmee de luchthaven vanaf 2020 kan door ontwikkelen. 1. Gecontroleerde groei Eindhoven Airport 2. Vliegvenster handhaven op basistijden 3. Inzetten op bekendmaken compenserende maatregelen	1 t/m 3. Betrokken zijn bij de regionale samenwerking van gemeenten rondom de luchthaven en totaalpakket aan maatregelen monitoren.

BBV voorgeschreven doelen en activiteiten Inzicht in verkeersongevallen		Meetindicatoren
7	Inzichten in ziekenhuisopname na een verkeersongeval met een voertuig en inzicht hebben in verkeersongevallen met een gewonde fietser. 1. Aantal ongevallen met letsel (voertuig en fiets) 2018: 22 (13,3%) 2. Aantal ongevallen materieel (voertuig en fiets) 2018: 140 (84,9%) 3. Aantal dodelijke ongevallen (voertuig en fiets) 2018: 3 (1,81%)	1. % letsel/gewonden 2. % met uitsluitend materiele schade 3. % met dodelijke afloop

Wat gaan we daarvoor doen?

Hieronder wordt gepresenteerd welke activiteiten wij uitvoeren om de doelstellingen te realiseren.

Doelstelling 1 (*Fietsgebruik woon-werk*)

Het fietsgebruik tussen woon-werk en werk-werk wordt gestimuleerd door de realisatie van een netwerk van hoogwaardige lokale en regionale snelfietsroutes, die belangrijke (tussen)bestemmingen met elkaar verbinden.

We gaan een snelfietsroute aanleggen tussen ASML – MMC - HTC. De realisatie hiervan heeft dan ook een hoge prioriteit. Het fietspad wordt voorbereid op toekomstige vernieuwende vormen van licht elektrisch vervoer (bijvoorbeeld people movers). Start aanleg gepland 4e kwartaal 2020.

Doelstelling 2 (*Kruising Nieuwstraat-Kromstraat*)

Na afronding en ingebruikname van de Zilverbaan is inzicht ontstaan in de werkelijke verkeersstromen en de eventuele gevolgen voor de verkeersveiligheid op dit kruispunt. Eind 2019 is deze verkeerssituatie onderzocht. Door vertraging bij de aansluiting A67 / Zilverbaan zullen in of na 2020 eventuele aanpassingen aangebracht worden.

Doelstelling 3 (*Verlichting verlengde Heerbaan/Oersebaan*)

Voor het aanleggen van de verlichting langs het fietspad bij de verlengde Heerbaan en verlengde Oersebaan is een onderzoek uitgevoerd op het gebied van flora en fauna. Dit was noodzakelijk om de verstoring op de diersoorten in beeld te brengen. De uitkomsten zijn eind 2019 beschikbaar gekomen en afhankelijk hiervan zijn aangepaste verlichtingsvormen nodig of een ontheffingsaanvraag. Deze gegevens zijn bepalend voor de vorm en het tijdstip waarop de eventuele verlichting in 2020 aangebracht kan worden.

Doelstelling 4 (*Doorstroming Kempenbaan Oost en West*)

In 2020 wordt het maatregelenpakket bereikbaarheid De Run verder uitgewerkt.

In het kader van deze doelstelling lopen er op dit moment twee projecten, namelijk Kempenbaan West inclusief de aansluiting op de A67 en Kempenbaan Oost aan de kant van de A2/N2.

1. Kempenbaan West en de aansluiting op de A67:

Bestemmingsplan is onherroepelijk. Er wordt toegewerkt naar een gunning van de totale opdracht (ontwerp en realisatie) aan de aannemer. Nu wordt het ontwerp verder uitgewerkt. Na de gunning kan worden overgegaan tot realisatie. Eerst wordt gestart met de realisatie van de aansluiting op de A67. Daarna wordt de Kempenbaan verbreed.

2. Kempenbaan Oost:

Het definitieve ontwerp is afgerond en de bestemmingsplanprocedure wordt doorlopen. Ook is de aanbestedingsprocedure gestart. Het is de bedoeling dat het project uitvoeringsklaar is in 2020. Daarnaast wordt gekeken of onderdelen van het ontwerp eerder uitgevoerd kunnen worden.

Daarnaast worden de mogelijkheden voor tijdelijke en permanente parkeervoorzieningen (smarthubs) binnen en buiten de regio verder onderzocht.

Naar verwachting wordt in 2020 ook gestart met de realisatie van de snelfietsroute van De Run 4000 naar de Hightech campus in Eindhoven.

Doelstelling 5 (*Parkeren City-Centrum*)

Om het winkelklimaat aantrekkelijker te maken en ter voorkoming van leegstand is het parkeerbeleid City-Centrum herijkt. Er is onderzocht welke mogelijkheden er zijn, rekening houdend met onder meer het economisch belang, de parkeerdruk en parkeerregulering en de financiële aspecten. De uiteindelijke oplossing is door een reviewpanel mede vormgegeven en wordt geïmplementeerd.

Doelstelling 6 (*Eindhoven Airport*)

Het advies over de Proefcasus Eindhoven Airport heeft ter beoordeling gelegen bij het ministerie. Daaraan waren de positieve aanbevelingen van de partijen uit de regio (inclusief Veldhoven) toegevoegd. In het najaar 2019 is het besluit van de minister genomen. Vooruitlopend op dit besluit van de minister heeft de regio in 2019 een kwartiermaker geworven om een permanente overlegstructuur op te zetten. In deze overlegstructuur (met daarin overheden, omwonenden, Eindhoven Airport, Defensie, GGD etc.) monitoren we de afspraken en stemmen we nieuwe maatregelen af met elkaar. Veldhoven vertegenwoordigt daar ambtelijk de randgemeenten, bestuurlijk nemen Best en Eersel die taak op zich.

Doelstelling 7 (*Inzicht in verkeersongevallen*)

We willen inzicht hebben in het aantal verkeersongevallen, VeiligheidNL maakt de percentages bekend. We meten en analyseren de gegevens en nemen eventueel maatregelen. Provincie Noord-Brabant en dus ook Veldhoven streeft naar 0 verkeersdoden.

Wat gaat dat kosten? (taakveldenraming)

Bovenstaande activiteiten worden financieel als volgt vertaald in de taakveldenraming:

taakvelden programma 2		Rek. 2018	Begr. 2019	Begroting			
nr.	omschrijving			2020	2021	2022	2023
Lasten							
2.1	Verkeer en vervoer	3.819	4.078	4.579	4.821	5.088	5.453
2.2	Parkeren	842	1.037	1.137	1.126	1.133	1.135
2.5	Openbaar vervoer	3	17	23	50	49	49
		4.664	5.132	5.739	5.997	6.270	6.637
Baten							
2.1	Verkeer en vervoer	400	372	307	311	320	327
2.2	Parkeren	15		15	10	10	10
2.5	Openbaar vervoer						
		415	372	322	321	330	337
	Saldo (- = nadeel)	-4.249	-4.760	-5.417	-5.676	-5.940	-6.300

Bijstellingen bestand en nieuw beleid

Taak veld	ombuigingen, bijstelling bestand en nieuw beleid	Begroting (x € 1.000,-)			
		2020	2021	2022	2023
2.1	Diversen ombuigingen verkeer & vervoer	25	15	15	15
	Saldo (- = nadeel)	25	15	15	15

Toelichting:

Diversen ombuigingen verkeer & vervoer

- Door minder kleine aanpassingen aan o.a. drempels/inritten uit te voeren kan een incidentele besparing worden gerealiseerd van € 10.
- Door het onderhoud aan lichtmasten te verminderen wordt structureel € 10 bespaard op het onderhoud (externe kosten). Hierbij blijft de veiligheid gewaarborgd maar worden incidentele verzoeken minder snel gehonoreerd en kan een minder verzorgd straatbeeld ontstaan.
- Door het afschaffen van bankjes voor 100-jarigen wordt een structurele besparing gerealiseerd van €5.

2.1.3 Economie

Wat willen we bereiken?

Hoofdkader

Veldhoven wil een aantrekkelijke vestigingsplaats zijn voor bedrijven. We hebben een goed imago bij ondernemers. Het ondernemersklimaat wordt gewaardeerd en ondernemers zijn tevreden met de kwaliteit van de dienstverlening van de gemeente, die ook digitaal steeds beter wordt.

De ambitie voor bestaande bedrijventerreinen in Veldhoven en de rest van het stedelijk gebied is dat ze allemaal toekomstbestendig zijn. Bedrijventerrein De Run is benoemd als werklocatie die specifiek voor bedrijven en instellingen in de high tech(maak-) industrie en de innovatieve health-sector een aantrekkelijk vestigingsmilieu biedt. Op bedrijventerrein Habraken ligt de focus op het realiseren van een creatieve duurzame invulling van deze waardevolle werklocatie met circulaire bedrijven.

We hechten aan de sterke positie van Veldhoven binnen Brainport. De regionale samenwerking krijgt vorm aan de hand van de Samenwerkingsagenda Stedelijk Gebied Eindhoven.

De visie op detailhandel verandert. Er moet spaarzaam worden omgegaan met de uitbreiding van winkelmeters. De focus ligt voortaan op compactere binnensteden en integrale visies op winkelcentra. De visie voor het Citycentrum (Centrum OntwikkelingsProgramma COPr) is al integraal en niet enkel meer gericht op detailhandel.

Doelstellingen

De volgende tabel geeft de doelstellingen met de meetindicator weer.

Veldhovense doelen en activiteiten		Meetindicatoren
1	Ondernemersimago Ondernemers waarderen ons ondernemersklimaat met minstens een 7	Cijfer ondernemersklimaat Waarstaatjegemeente.nl
2	Bedrijventerreinen 1. De Run is aantrekkelijk voor high tech (maak-)industrie en (innovatieve) health. 2. Habraken is aantrekkelijk voor circulaire bedrijvigheid	1. Mutatie aantal bedrijven op de Run uit de doelgroep 2. Mutatie aantal circulaire bedrijven

BBV voorgeschreven doelen en activiteiten		Meetindicatoren
3	Werkgelegenheid Arbeid is zo min mogelijk een beperkende factor voor ontwikkeling van het bedrijfsleven in Veldhoven. a. 2017: 126,3 b. 2017: 61,6	a. Aantal gevestigde bedrijven per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 t/m 65 jaar b. % functiemenging

Wat gaan we daarvoor doen?

Hieronder wordt gepresenteerd welke activiteiten wij uitvoeren om de doelstellingen te realiseren.

Doelstelling 1 (Ondernemersimago)

In 2020 voeren we een nieuwe ondernemerspeiling uit. Aan de hand van de resultaten hiervan kiezen we waarop we extra inzet gaan plegen om het ondernemersimago te verbeteren. We continueren de goede samenwerking met ondernemersverenigingen van het City-Centrum en de Kromstraat, VOC en centrum- en parkmanagement.

Doelstelling 2 (Bedrijventerreinen)

Eind 2019/ begin 2020 worden in het Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE) weer nieuwe programmeringsafspraken gemaakt. Naast kwantitatieve afspraken worden ook kwalitatieve afspraken gemaakt. Er worden kwaliteitsprofielen voor de verschillende typeringen bedrijventerreinen opgesteld. De bestaande terreinen binnen het SGE worden aan de hand van deze kwaliteitsprofielen en een aantal kwaliteitscriteria (o.a. werkgelegenheid, marktwaarde, ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid) beoordeeld. Dit leidt tot inzicht in kansen en mogelijkheden voor alle bestaande bedrijventerreinen in het SGE.

Lokaal kunnen we deze kwaliteitsprofielen en –meting gebruiken om kansen en mogelijkheden voor bedrijventerrein De Run in beeld te krijgen die invulling geven aan het Innovatiewerklandschap De Run.

In 2020 wordt het maatregelenpakket bereikbaarheid De Run verder uitgewerkt.

Voor bedrijventerrein Habraken worden mogelijke businesscases voor realisatie van een cluster van circulaire bedrijven onderzocht. Vanwege de toenemende vraag naar bedrijfsgrond op Habraken wordt bij de regionale programmeringsafspraken ingezet op het alsnog inzetten van geschrapte hectaren. Begin 2020 is hier meer duidelijkheid over.

Doelstelling 3 (Werkgelegenheid)

In 2020 voeren we een nulmeting uit om inzichtelijk te maken waar de behoefte van bedrijven ligt met betrekking tot arbeidskrachten en opleidingen, waar knelpunten en kansen liggen en wat het potentieel aan arbeidskrachten is. De bedrijvencontactfunctionaris bespreekt deze vraag steeds in gesprekken met bedrijven.

Subsidies in dit programma

Conform de aanbeveling van de rekenkamercommissie wordt per programma zichtbaar gemaakt welke subsidies zijn opgenomen in het Welzijnsbudgetplan (WBP).

nummer	taakveld	WBP bedrag (x € 1.000)
3.4	Volksfeesten	17
3.4	VVV	50

Wat gaat dat kosten? (taakveldenraming)

Bovenstaande activiteiten worden financieel als volgt vertaald in de taakveldenraming:

taakvelden programma 3		Rek. 2018	Begr. 2019	Begroting			
nr.	omschrijving			2020	2021	2022	2023
Lasten							
3.1	Economische ontwikkeling	1.130	1.303	1.148	1.163	1.178	1.197
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	5.547	7.094	9.396	6.283	4.068	3.546
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	223	161	156	157	159	161
3.4	Economische promotie	199	143	125	76	77	79
		7.099	8.701	10.825	7.679	5.482	4.983
Baten							
3.1	Economische ontwikkeling						
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	5.234	6.457	9.707	6.102	3.852	3.333
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	25	20	20	20	20	20
3.4	Economische promotie	277	260	318	321	325	329
		5.536	6.737	10.045	6.443	4.197	3.682
	Saldo (- = nadeel)	-1.563	-1.964	-780	-1.236	-1.285	-1.301

Bijstellingen bestaand en nieuw beleid

Taak veld	ombuigingen, bijstelling bestaand en nieuw beleid	Begroting (x € 1.000,-)			
		2020	2021	2022	2023
3.1	Economisch beleidsplan	10	10	10	10
3.1	Regionale samenwerking/econ.ontwikkeling	60	60	60	60
3.1	Regionale samenwerking/econ.ontwikkeling	20	20	20	20
3.2	Bezuiniging werkbudget De Run	99			
3.4	Kosten kermissen doorbelasten aan initiatiefnemers	55	55	55	55
3.4	WBP: stoppen subsidie VVV	0	50	50	50
	Saldo (- = nadeel)	244	195	195	195

Toelichting:

Economisch beleidsplan

Budget wordt naar beneden bijgesteld met € 10. Het huidige beleidsplan is nog voldoende actueel en vraagt daarmee geen middelen voor actualisering. Voor de uitvoering van het beleidsplan worden middelen ingezet vanuit andere producten binnen hetzelfde taakveld en waar mogelijk gecombineerd met middelen voor andere activiteiten, bijvoorbeeld de doorontwikkeling bedrijventerrein De Run.

Regionale samenwerking en economische ontwikkeling

Budget wordt naar beneden bijgesteld met € 80 omdat de nieuwe regionale samenwerkingsagenda's MRE en SGE zijn vastgesteld en hierin taken sober en strak zijn afgebakend, het accent is verlegd van centrale ondersteuningsorganisatie naar gemeenten en er staan geen nieuwe initiatieven op stapel. Voorheen was tevens rekening gehouden met middelen die nodig waren voor de transformatie van de samenwerkingsagenda's.

Werkbudget de Run

€ 100 incidentele aframing van het werkbudget De Run. Gevolg hiervan is een latere planvorming voor de revitalisering / gebiedsontwikkeling van de Run in samenwerking met ondernemers en eigenaren.

Dit betreft onder andere een onderzoek naar de gevolgen van de geplande fietsverbinding van Kempenbaan naar Hovenring voor de gebiedsontwikkeling van Run 1000, onderzoek naar de gebiedsontwikkeling tussen Run 4000 en A2/N2 en de verdere uitwerking van businesscases voor Run 4000.

Kosten kermissen doorbelasten aan initiatiefnemers

De kosten (€ 55) welke een direct gevolg zijn van activiteiten rondom de 4 kermissen worden verhaald op de initiatiefnemers. Denk hierbij aan kosten voor crowdcontrol, afzettingen, cameratoezicht en reinigingswerkzaamheden.

Subsidie VVV

Toerisme en recreatie dragen bij aan de kwaliteit van leven. De profilering hiervan ligt in toenemende mate regionaal, bij de ondernemers zelf en gaat steeds meer via nieuwe multimedia kanalen en technieken. Toeristen zijn niet meer aangewezen op een gemeentelijke informatievoorziening. Vanaf 2021 wordt de subsidie (€ 50) aan de VVV stopgezet.

2.1.4 Onderwijs

Wat willen we bereiken?

Hoofdkader

Om jeugdigen te laten opgroeien tot zelfredzame burgers, hebben zij een stevige basis nodig. Onderwijs levert hieraan een belangrijke bijdrage doordat kinderen in staat worden gesteld hun talenten te ontdekken en ontwikkelen. We streven ernaar dat kinderen onderwijs zoveel als mogelijk thuis nabij ontvangen, bij voorkeur in de wijken en buurten waar zij spelen en opgroeien. Om goed onderwijs te kunnen geven is goede onderwijshuisvesting van belang. Het zorgen hiervoor is een wettelijke taak van de gemeente. Internationalisering vinden wij een belangrijke ontwikkeling.

De kadernota jeugd "Focus op alle jeugd" is een belangrijk kompas. De nota legt de focus nadrukkelijk op alle jeugd, op het bevorderen van de positieve en beschermende factoren, vergroten van de weerbaarheid van kinderen en het sterk houden (en waar nodig versterken) van de basis waar elke jeugdige gebruik van maakt. Passend onderwijs en jeugdbeleid worden op elkaar afgestemd. Zo zet Veldhoven samen met partijen uit het jeugd- en onderwijsveld in op het bieden van optimale opgroei- en ontwikkelkansen voor alle Veldhovense jeugd.

Waar onderwijs en het voorkomen van taalachterstand voor jeugdigen om inzet vraagt, ligt er nadrukkelijk ook een taak met betrekking tot de educatie van volwassenen. Aangezien beheersing van de Nederlandse taal de basis vormt voor succesvol deelnemen aan de Veldhovense samenleving, zal nog nadrukkelijker worden ingezet op versnelde taalverwerving van statushouders en het versterken van taalverwerving/beheersing van Veldhovenaren.

Doelstellingen

De volgende tabel geeft de doelstellingen met de meetindicator weer.

Veldhovense doelen en activiteiten		Meetindicatoren
1	Huisvesting onderwijs Goede huisvesting voor alle scholen in redelijke nabijheid van hun leerlingen. Er wordt uitvoering gegeven aan het vastgestelde IHP, door het opstellen van afzonderlijke projectplannen.	Aantal projectplannen.
2	Uitvoering integrale kadernota jeugd "Focus op alle jeugd" Samen met de partners binnen het jeugdbeleid wordt de uitvoering van de gezamenlijk gedragen nota opgepakt. Gezamenlijk ontwikkelen wij activiteiten die we iedere twee jaar evalueren.	Evaluatie activiteiten in 2020 en 2022
3	Taalverwerving/beheersing Nadrukkelijke aandacht voor achterstandsléerlingen en sturing op taalverwerving/beheersing van (nieuwe) Veldhovenaren. We voeren een heroriëntatie uit op de huidige rol bij het (digi)taalhuis en streven een doelgroepbereik na van Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) hoger dan 95%.	% doelgroepbereik VVE

BBV voorgeschreven doelen en activiteiten		Meetindicatoren
4	Veldhoven voert actief beleid om absoluut schoolverzuim zoveel mogelijk terug te dringen	Aantal absoluut verzuim per 1.000 leerlingen
5	Veldhoven voert actief beleid om relatief schoolverzuim zoveel mogelijk terug te dringen	Aantal relatief verzuim per 1.000 leerlingen
6	Veldhoven voert actief beleid om vroegtijdig schoolverlaten te voorkomen	% vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) van deelnemers aan het VO en MBO onderwijs

Wat gaan we daarvoor doen?

Hieronder wordt gepresenteerd welke activiteiten wij uitvoeren om de doelstellingen te realiseren.

Doelstelling 1 (*Huisvesting onderwijs*)

Met onze partners wordt gewerkt aan de totstandkoming van een Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP). Het IHP omvat de hoofdlijnen van hoe de komende 16 jaar wordt omgegaan met onderwijshuisvesting in Veldhoven. Als het IHP is vastgesteld, zal in 2020 worden gestart met de nadere uitwerking in projectplannen van de projecten die tot 2024 prioriteit hebben.

Doelstelling 2 (*Uitvoering integrale kadernota jeugd "Focus op alle jeugd"*)

De integrale kadernota vormt voor de partners in het jeugd- en onderwijsveld het kompas voor hun activiteiten. De door partijen gevormde regiegroep zet de op basis van de nota gevormde speerpunten om naar concrete acties. Wij zullen dit proces actief faciliteren. Zaken als de doorontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en Gezin en de aansluiting Onderwijs-Jeugd worden onverminderd voortgezet. De uitkomsten van het onderzoek naar behoefte aan en aanbod van preventieve opvoedondersteuning worden gebruikt om dit preventieve aanbod te verbreden en versterken.

Doelstelling 3 (*Taalverwerving/beheersing*)

We streven naar een zo hoog mogelijk bereik van kinderen met risico op een taalachterstand. Er worden activiteiten ontwikkeld om het bereik te vergroten en de kwaliteit hiervan te optimaliseren. Vanaf 1 augustus 2020 wordt op basis van een wettelijke verplichting het aanbod voor kinderen tussen de 2.5 en 4 jaar met een (kans op) taalachterstand uitgebreid.

Er zal onderzoek plaatsvinden naar het aanbod voor volwassenen met een taalachterstand en/of achterstand in digitale vaardigheden. Hierbij zal worden bekeken of optimalisering van dit aanbod noodzakelijk is en hoe dit te realiseren.

Doelstelling 4 (*Absoluut schoolverzuim*)

De leerplichtambtenaren controleren of alle inwoners die onder de Leerplichtwet vallen in een school staan ingeschreven. Indien een leerling niet is ingeschreven bij een school wordt hierop door de leerplichtambtenaar direct actie ondernomen.

Doelstelling 5 (*Relatief schoolverzuim*)

Er is sprake van relatief verzuim als een leerplichtige jongere wel in een school staat ingeschreven, maar zonder geldige reden les- of praktijktijd verzuimt. Door preventieve maatregelen zoals goede contacten met scholen, het tijdig aangaan van gesprekken met ouders en leerlingen en het intensiveren van contacten met het generalisten- en specialistenteam streven we ernaar het relatieve schoolverzuim terug te dringen.

Doelstelling 6 (Voorkomen voortijdig schoolverlaten)

RMC regio's (Regionale Meld- Coördinatiefunctie Voortijdig schoolverlaters), scholen in het voortgezet onderwijs en MBO instellingen zetten zich samen in om voortijdig schoolverlaters terug te dringen. Daarnaast is er voor kwetsbare jongeren in het praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs een vangnet gecreëerd met de aanschaf van het systeem 'Integrip'. Dit maakt het mogelijk om deze jongeren te kunnen registreren en monitoren binnen de arbeidsmarktregio Eindhoven de Kempen.

Subsidies in dit programma

Conform de aanbeveling van de rekenkamercommissie wordt per programma zichtbaar gemaakt welke subsidies zijn opgenomen in het Welzijnsbudgetplan (WBP).

nummer	taakveld	WBP bedrag (x € 1.000)
4.3	de Parasol	80

Het jaar 2020 is het laatste jaar dat aan De Parasol subsidie wordt verleend.

Wat gaat dat kosten? (taakveldenraming)

Bovenstaande activiteiten worden financieel als volgt vertaald in de taakveldenraming:

taakvelden programma 4		Rek. 2018	Begr. 2019	Begroting			
nr.	omschrijving			2020	2021	2022	2023
Lasten							
4.1	Openbaar basisonderwijs	10	3	3	3	3	3
4.2	Onderwijshuisvesting	3.179	3.199	3.173	3.173	3.172	3.172
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.305	1.682	1.657	1.721	1.736	1.762
		4.494	4.884	4.833	4.897	4.911	4.937
Baten							
4.1	Openbaar basisonderwijs						
4.2	Onderwijshuisvesting	533	550	557	563	563	563
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	167	385	384	386	386	386
		700	935	941	949	949	949
	Saldo (- = nadeel)	-3.794	-3.949	-3.892	-3.948	-3.962	-3.988

2.1.5 Sport, cultuur en recreatie

Wat willen we bereiken?

Hoofdkader

Veldhoven is een levendige gemeente met leuke evenementen, een goed voorzieningenniveau en een prettige en uitnodigende woon- en leefomgeving. Met name het groenonderhoud en het verwijderen van zwerfvuil, zijn belangrijk voor de netheid van deze woon- en leefomgeving. De blijvende aandacht hiervoor zorgt ervoor dat de openbare ruimte uitnodigt om daar te verblijven en vormt daarmee een belangrijke bijdrage in het welbevinden van de Veldhovense inwoners.

Sociale cohesie is eveneens belangrijk voor het welbevinden van de Veldhovense inwoners. Het rijke verenigingsleven en de voorzieningen zowel op sport- als cultureel gebied leveren hieraan een belangrijke bijdrage. Daar waar nodig ontvangen deze verenigingen (financiële) steun van de gemeente op basis van het geldende subsidiebeleid.

In de visiedocumenten "Cultuur verbindt Veldhoven!" en "Veldhoven Beweegt!" zijn de koers en kaders aangegeven voor de toekomst. Veldhoven zet de komende periode in op het verder uitvoeren van deze koers.

Doelstellingen

De volgende tabel geeft de doelstellingen met de meetindicator weer.

Veldhovense doelen en activiteiten		Meetindicatoren
1	Groenonderhoud en zwerfafval Continue aandacht voor verwijderen zwerfvuil en onderhoud groenvoorzieningen onder andere door bewustwordingsacties. In 2020 voeren wij 4 bewustwordingsacties uit.	Aantal bewustwordingsacties.
2	Veldhoven Beweegt! Uitvoering geven aan de visie en realisatie van het uitvoeringsprogramma 'Veldhoven Beweegt'. Er wordt een bewegcoach aangesteld voor stimuleren senioren sport, jong volwassenen en aangepast sporten.	1. Aanwezigheid bewegcoach 2. Aantal activiteiten senioren sport, jong volwassenen en aangepast sporten.
3	Zwembad Realisatie nieuw zwembad in het Centrumgebied ten zuiden van de sporthal. Wij streven naar realisatie en ingebruikneming van het zwembad in 2021.	Start bouw zwembad.
4	Veldhovens festival Er vindt in Veldhoven jaarlijks een gratis toegankelijk meerdaags cultureel festival plaats, dat door de gemeente ondersteund wordt.	Jaarlijks cultureel festival.

BBV voorgeschreven doelen en activiteiten		Meetindicatoren
5	Afname % niet-sporters Een afname van het % niet-sporters met 5% in 2020	% niet-sporters

Wat gaan we daarvoor doen?

Hieronder wordt gepresenteerd welke activiteiten wij uitvoeren om de doelstellingen te realiseren.

Doelstelling 1 (*Groenonderhoud en zwerfafval*)

Om zicht te houden op de kwaliteit van het groenonderhoud en verwijderen van het zwerfafval wordt het totaal van alle meldingen gemonitord. Door het uitvoeren van bewustwordingsacties streven we naar een vermindering van het aantal meldingen. In 2020 zullen we 4 bewustwordingsacties uitvoeren.

Doelstelling 2 (*Veldhoven Beweegt!*)

Vanuit het visiedocument 'Veldhoven Beweegt!' wordt een beweegcoach ingezet, die op centrale plekken in de wijken beweeg- en sportactiviteiten gaat organiseren. Het gaat hierbij om gerichte activiteiten voor ouderen, nieuwe inwoners of de partners en kinderen van kenniswerkers. De beweegcoach initieert en begeleidt deze activiteiten.

Doelstelling 3 (*Zwembad*)

Na de aanbestedingsprocedure zal in 2020 worden gestart met de bouwwerkzaamheden voor het nieuw te realiseren Zwembad in het centrum van Veldhoven dat in 2021 gereed moet zijn.

Doelstelling 4 (*Veldhovens festival*)

De organiserende stichting en het festival worden jaarlijks van gemeentewege ondersteund door advisering over samenwerking met het culturele veld, de inhoud van het programma, veiligheid en beheer openbare ruimte, subsidiemogelijkheden en vergunningverlening. Daarnaast vindt ondersteuning plaats door subsidieverlening op basis van de bestaande subsidieverordening en subsidieregelingen.

Doelstelling 5 (*Afname % niet-sporters*)

Door gerichte activiteiten vanuit de beweegcoach, het sportstimuleringsprogramma Sjors Sportief, het opstellen van een Lokaal Sportakkoord en door het inrichten van een meer uitnodigende sport- en beweegvriendelijke openbare ruimte, zoals bij de realisatie van Zilverackers moet worden bereikt dat het aantal niet-sporters afneemt.

Subsidies in dit programma

Conform de aanbeveling van de rekenkamercommissie wordt per programma zichtbaar gemaakt welke subsidies zijn opgenomen in het Welzijnsbudgetplan (WBP).

nummer	taakveld	WBP bedrag (x € 1.000)
5.1	Aangepast sporten	5
5.1	Jeugdsport	86
5.2	Zwemsport	633
5.3	Muziekschool	646
5.3	Theater	1.199
5.3	Evenementen	32
5.3	Amateurkunst	106
5.3	Emancipatie	18
5.4	Cultuurhistorie	239
5.6	Bibliotheek	935
5.6	Lokale Omroep	33
5.7	Natuur en milieueducatie	3

Wat gaat dat kosten? (taakveldenraming)

Bovenstaande activiteiten worden financieel als volgt vertaald in de taakveldenraming:

taakvelden programma 5		Rek. 2018	Begr. 2019	Begroting			
nr.	omschrijving			2020	2021	2022	2023
Lasten							
5.1	Sportbeleid en activering	363	378	376	322	326	331
5.2	Sportaccommodaties	2.685	2.795	2.916	3.531	3.426	3.488
5.3	Cultuurpresentatie/productie/participatie	2.261	2.226	2.446	2.627	2.496	2.497
5.4	Musea	278	273	281	278	281	285
5.5	Cultureel erfgoed	142	139	117	119	121	123
5.6	Media	1.042	1.036	1.047	1.058	1.069	1.084
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.889	2.900	2.898	2.991	3.111	3.207
		9.660	9.747	10.081	10.926	10.830	11.015
Baten							
5.1	Sportbeleid en activering	26	1	1	1	1	1
5.2	Sportaccommodaties	784	1.003	991	1.071	1.030	1.037
5.3	Cultuurpresentatie/productie/participatie	462	467	357	365	365	365
5.4	Musea	64	65	66	67	67	67
5.5	Cultureel erfgoed						
5.6	Media	82	88	88	88	88	88
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	141	71	72	74	75	77
		1.559	1.695	1.575	1.666	1.626	1.635
	Saldo (- = nadeel)	-8.101	-8.052	-8.506	-9.260	-9.204	-9.380

Bijstellingen bestaan en nieuw beleid

Taak veld	ombuigingen, bijstelling bestaand en nieuw beleid	Begroting (x € 1.000,-)			
		2020	2021	2022	2023
5.2	Vervangingsinvestering binnensport 2022 (€ 159)	0	0	0	-9
5.2	Vervangingsinvestering binnensport 2023 (€ 126)	0	0	0	0
5.2	Sportparken en -voorz/ expl. Sportacc	25	0	0	0
5.3	Viering Veldhoven 100 jaar	-50	-125	0	0
5.3	Schoolbegeleiding/kunstzinnige vorming	39	40	40	41
5.7	Openbaargroen/onderhoud derden	93	93	93	93
	Saldo (- = nadeel)	107	8	133	125

Toelichting:

Vervangingsinvestering binnensport 2022 (€ 159) en 2023 (€ 126)

Elk jaar wordt aangegeven wat de noodzakelijke kosten zijn voor vervanging sportmateriaal in de gemeentelijke binnensportaccommodaties. Deze aanvraag komt voort uit het vervangingsplan binnensport.

Sportparken en -voorzieningen/ exploitatie sportaccommodaties

In 2020 is minder onderhoud nodig vanwege de nieuwe investeringen.

Viering Veldhoven 100 jaar

De programmaopzet voor de viering van Veldhoven 100 jaar is vastgesteld. Het doel is een passende viering in 2021 waaraan zoveel mogelijk betrokken geledingen deelnemen. Voor de uitvoering van de programmaopzet is een budget van € 200 benodigd. De al beschikbaar gestelde middelen van € 25 worden aangewend voor communicatie en organisatie. Het aanvullende budget van € 175 wordt aangewend voor uitvoering van de programmaopzet van Veldhoven100 en voor ondersteuning van individuele initiatieven via het comité.

Schoolbegeleiding/kunstzinnige vorming

Het restantbudget voortkomend uit de voormalige onderwijsranddiensten, schoolbegeleiding en overige onderwijsuitgaven kan vervallen. Deze budgetten zijn vanwege het stopzetten van de onderwijsranddiensten en schoolbegeleiding niet meer nodig.

Openbaargroen/onderhoud derden

Door verdere omvorming van heesters en hagen in gras, door minder snoei van hagen, door het bladruimen in beplanting te verminderen en door grotere groenstroken minder te onderhouden wordt er structureel € 93 bespaard op onderhoud (externe kosten).

2.1.6 Sociaal domein

Wat willen we bereiken?

Hoofdkader

Participatie, arbeidsmarkt, schulddienstverlening en minimabeleid

Ook in 2020 zetten wij ons actief in op het verminderen van het aantal uitkeringsgerechtigden. Naast het ondersteunen van mensen en het begeleiden naar een baan, blijven wij een stevige poortwachtersfunctie hanteren.

Met de stagnatie op de arbeidsmarkt zijn er nog steeds mensen die moeilijk of niet aan het werk kunnen. Gedacht moet worden aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, maar ook aan jongeren onder de 27 jaar, ouderen boven de 55 jaar en statushouders. In 2020 zetten wij ons actief in om deze mensen te ondersteunen met het vinden van (vrijwilligers)werk of dagbesteding. We zetten hiervoor concrete projecten op. In aanvulling op de lokale activiteiten werken wij in regionale context samen in het Participatiebedrijf.

In 2020 blijven wij actief participeren in het Regionaal WerkBedrijf. In ons arbeidsmarktbeleid is een werkgeversgerichte benadering uitgangspunt. We intensiveren onze bestuurlijke contacten met het lokale midden- en kleinbedrijf, op basis van de aanbevelingen van de rekenkamer.

De gemeente heeft de wettelijke verantwoordelijkheid te zorgen voor schulddienstverlening. Wij willen de kwetsbare doelgroep ondersteunen in hun hulpvraag en procedures vereenvoudigen. In 2020 zullen we concreet aan de slag gaan met de speerpunten uit de kadernota schulddienstverlening, die eind 2019 wordt vastgesteld.

Om te bewerkstelligen dat ook inwoners die onder de 120% van het wettelijk minimum zitten actief kunnen participeren is een minimabeleid vastgesteld. We zetten ons verder actief in om een groter bereik van deze doelgroep te realiseren onder meer door het continueren van de samenwerking met onze partners in Veldwijzer.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning

In Veldhoven krijgt iedereen de zorg en ondersteuning die nodig is om zolang mogelijk zelfstandig thuis te kunnen blijven wonen. De ondersteuning moet passend en adequaat zijn. Inwoners die ondersteuning nodig hebben, worden benaderd vanuit het principe: wat kan de inwoner zelf, wat kan de sociale omgeving bijdragen (mantelzorgers, familie, vrienden/buren), wat kunnen vrij toegankelijke voorzieningen betekenen en wat is nodig aan geïndiceerde ondersteuning. Wij bekijken daarbij ook de mogelijkheden voor innovatie.

Veldhoven zoekt aansluiting bij de uitgangspunten van het pact voor de ouderenzorg, het pact Eén tegen Eenzaamheid en het VN-verdrag voor mensen met een Handicap. Het uitgangspunt is om iedereen te laten meedoen in de samenleving door drempels weg te nemen en de toegankelijkheid te vergroten.

Met ingang van 2022 wordt met een groeipad van tien jaar de doordecentralisatie van beschermd wonen en een objectief verdeelmodel doorgevoerd. Dat betekent dat gemeenten geleidelijk overstappen van de huidige historische verdeling van Wmo-gelden over de (centrum)gemeenten naar een volledig objectieve verdeling over alle gemeenten. De centrumgemeenten (in ons geval Eindhoven) blijven verantwoordelijk voor bestaande cliënten. De nieuwe cliënten in Veldhoven vallen vanaf 2022 onder de verantwoordelijkheid van gemeente Veldhoven. Mede vanwege de doordecentralisatie wordt in 2020 gestart met een aanbesteding voor het product begeleiding, daarbij inspelend op de extramuralisering

van beschermd wonen. Over de eventuele doordecentralisatie van de maatschappelijke opvang naar alle gemeenten zal pas over vier jaar een beslissing worden genomen.

Naar aanleiding van het project Slimme mobiliteit is de visie voor de lange termijn bepaald: we bouwen aan een algemeen, integraal, inclusief en duurzaam vervoersysteem waarmee ook alle inwoners en bezoekers van Zuidoost Brabant met een fysieke en/of mentale beperking zelfstandig mobiel kunnen zijn. Voor de korte termijn wordt er gewerkt aan een actieprogramma met een looptijd van 2019 –2021.

Jeugdzorg

Inzet van ons jeugdbeleid is om zoveel als mogelijk het ontstaan van problemen bij jeugd en gezinnen te voorkomen, maar ook dat kwetsbare jeugd en gezinnen de professionele ondersteuning en zorg krijgen die nodig is. Samen met de partners uit het jeugdveld wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de kadernota jeugd "Focus op alle jeugd" waarbij in nadrukkelijk de pijlers Ontwikkeling en Opvoeden en Opgroeien worden opgepakt. Deze pijlers richten zich op het zoveel mogelijk voorkomen van opvoed- en opgroei problemen en het bevorderen van de ontwikkelkansen van ieder kind.

Binnen het jeugdbeleid vormt het Centrum voor Jeugd en Gezin Veldhoven (CJG) steeds meer de voordeur voor alle vragen rondom opvoeden en opgroeien. Het CJG speelt een belangrijke rol in de ambitie om zo vroeg mogelijk en zo licht mogelijke opvoed- en opgroeihulp te bieden, met inzet van het eigen netwerk van het gezin, gericht op normaliseren en het voorkomen van onnodige inzet van zwaardere hulp. Als zwaardere/gespecialiseerde hulp nodig is, schakelt het CJG soepel met de toegang tot geïndiceerde hulp. Het CJG speelt ook een belangrijke rol bij het afschalen vanuit zwaardere vormen van jeugdhulp. We zetten deze periode tevens in op verbinding tussen onderwijs en het CJG.

Door steeds meer integraal naar jeugdhulpvraagstukken te kijken, scherpere toets op de onderbouwing van verwijzingen en gesprekken met zowel voorliggend veld, huisartsen als jeugdhulpaanbieders zetten we in op een verdere beheersing van de kosten voor gespecialiseerde jeugdhulp. Op regionale schaal trekken we hiervoor steeds nadrukkelijker gezamenlijk op met de gemeenten die zijn aangesloten bij de inkooporganisatie Eindhoven (Eindhoven, A2, Kempen en BOV).

Doelstellingen

De volgende tabel geeft de doelstellingen met de meetindicator weer.

Veldhovense doelen en activiteiten	Meetindicatoren
<p>1. Klanttevredenheid We meten jaarlijks de klanttevredenheid van onze cliënten op de terreinen van Werk en Inkomen, Schulddienstverlening, Maatschappelijke Ondersteuning en Specialistische jeugdzorg.</p> <p>We streven naar een minimaal gemiddeld rapportcijfer van 7,5 per vakgebied.</p>	Rapportcijfer

Veldhovense doelen en activiteiten	Meetindicatoren
<p>2. Schulddienstverlening Inwoners met problematische schulden worden geholpen met het verminderen van de schuld dan wel het voorkomen van (nieuwe) schulden.</p> <p>Wij streven naar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. een toename van het aantal trajecten budgetcoaching en budgetbeheer vanuit de gemeente tov 2019 2. het terugdringen van het beroep op bewindvoering (vanuit bijzondere bijstand) tov 2019 3. een toename van het aantal geslaagde schuldregelingen tov 2019 	<ol style="list-style-type: none"> 1. het aantal personen met budgetcoaching en/of budgetbeheer vanuit gemeente 2. aantal toekenningen bewindvoering (vanuit bijzondere bijstand) 3. het aantal geslaagde schuldregelingen
<p>3. Cliëntondersteuning Vergroten bekendheid onafhankelijke cliëntondersteuning onder cliënten Wmo, Jeugdwet, Participatiewet en Schulddienstverlening.</p> <p>Wij streven naar een toename van de bekendheid onder Wmo- en Jeugdhulpcliënten tot minimaal 50% (2018: Wmo 50% en Jeugdhulp 43%)</p> <p>Wij streven naar een afname van het aantal cliënten van werk&inkomen dat graag hulp had bij het contact met de gemeente maar niet wist waar zij hulp konden krijgen.</p>	<p>Percentage bekendheid onder cliënten over de mogelijkheid van onafhankelijke cliëntondersteuning</p> <p>Percentage cliënten dat graag hulp had gehad, maar niet wist waar zij dat konden krijgen (2019: 16%)</p>
<p>4. Informele en overige ondersteuning Informele en andere overige ondersteuning heeft een belangrijk aandeel in het langer zelfstandig thuis blijven wonen en het kunnen participeren in de maatschappij.</p> <p>Wij streven er naar dat minimaal 55% van de Wmo- cliënten naast ondersteuning vanuit de gemeente andere vormen van ondersteuning ontvangt (2018: 57%)</p>	<p>Percentage van de Wmo-clianten dat naast ondersteuning vanuit de gemeente andere vormen van ondersteuning ontvangt</p>
<p>5. Kwaliteit van leven Inwoners ervaren positieve effecten door ontvangen ondersteuning.</p> <p>Wij streven er naar dat minimaal 75% van de Wmo-clianten verbetering in de kwaliteit van leven ervaart (2018: 78%)</p>	<p>Percentage van de Wmo-clianten dat verbetering in de kwaliteit van leven ervaart</p>

BBV voorgeschreven doelen en activiteiten	Meetindicatoren
<p>6. Jeugdzorg Jongeren hebben recht om zich in een veilige omgeving te kunnen ontwikkelen. We streven naar een verschuiving van de inzet van specialistische jeugdhulp naar lichte pedagogische jeugdhulp en ondersteuning.</p> <p>We streven naar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. een afname van het aantal jongeren met (specialistische) jeugdhulp t.o.v. 2018 2. een afname van het aantal jongeren met een delict t.o.v. 2018 3. een afname van het aantal jongeren met jeugdbescherming t.o.v. 2018 4. een afname van het aantal jongeren in de jeugdreclassering t.o.v. 2018 	<ol style="list-style-type: none"> 1. het aantal jongeren met (specialistische) jeugdhulp 2. het aantal jongeren met een delict 3. het aantal jongeren met jeugdbescherming 4. het aantal jongeren in de jeugdreclassering

BBV voorgeschreven doelen en activiteiten	Meetindicatoren
<p>7. Inclusieve arbeidsmarkt We werken toe naar een inclusieve arbeidsmarkt waar zoveel mogelijk mensen vanuit de Participatiewet betaald werk verrichten zodat inwoners zelfstandig in hun levensonderhoud kunnen voorzien.</p> <p>Wij streven naar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. een toename van de werkzame beroepsbevolking tov de beroepsbevolking tov 2019 2. een afname van het aantal werkloze jongeren tussen 16 en 22 jaar tov 2019 3. een toename van het aantal banen per 1000 inwoners in de leeftijd van 15 tot 64 jaar tov 2019 4. 45 personen, die werkzaam zijn met loonkostensubsidie 5. het uitstromen van 75 uitkeringsgerechtigden naar werk 6. ≥ 15 lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners (15-64 jaar) 7. het verminderen van het aantal personen met een bijstandsuitkering tot ≤ 20 personen per 10.000 inwoners tov 2019 	<ol style="list-style-type: none"> 1. % van de werkzame beroepsbevolking tov de beroepsbevolking 2. % werkloze jongeren 16 t/m 22 jaar 3. Aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 - 64 jaar 4. Aantal inwoners dat aan het werk is met loonkostensubsidie (niet verplicht) 5. Aantal uitkeringsgerechtigden dat volledig uitstroom naar betaalde baan (niet Verplicht) 6. Aantal lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners 15-64 jaar 7. Aantal personen met een bijstandsuitkering per 10.000.
<p>8. Minimabeleid Inwoners met een minimum inkomen maken gebruik van meedoenregeling</p> <p>Wij streven naar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. > 400 toekenningen in 2020 2. < 4 % kinderen tot 18 jaar in een uitkeringsgezin 	<ol style="list-style-type: none"> 1. aantal toekenningen (niet verplicht) 2. % kinderen tot 18 jaar in een uitkeringsgezin
<p>9. Maatwerkarrangementen Wij streven er naar dat het aantal cliënten met een maatwerkarrangement Wmo gelijk blijft ten opzichte van 2018 (2.626 geregistreerde Wmo-cliënten ten opzichte van 44.925 inwoners; 585 cliënten per 10.000 inwoners).</p>	Aantal cliënten met een maatwerkarrangement WMO per 10.000 inwoners

Wat gaan we daarvoor doen?

Hieronder wordt gepresenteerd welke activiteiten wij uitvoeren om de doelstellingen te realiseren.

Doelstelling 1 (Klanttevredenheid)

Veldhoven voert jaarlijks cliënttevredenheidsonderzoek uit. Bij dit onderzoek onder cliënten wordt geïnformeerd naar de ervaring met de toegang tot voorzieningen, de kwaliteit van de geboden dienstverlening en de effecten. We streven naar een toename van de cliënttevredenheid en zijn pas tevreden bij een rapportcijfer van tenminste 7,5.

Doelstelling 2 (Schulddienstverlening)

We gaan aan de slag met de speerpunten uit het beleidsplan schulddienstverlening, die eind 2019 wordt vastgesteld. De focus binnen deze speerpunten ligt op het voorkomen en het vroegsignaleren van (problematische) schulden. Ook wordt extra ingezet op het vergroten van de bekendheid van de lokale dienstverlening en wordt de aanpak van ondersteuning aan mensen met schulden verder ontwikkeld.

Doelstelling 3 (Cliëntondersteuning)

Voor inwoners is het mogelijk om een onafhankelijke cliëntondersteuner kosteloos in te schakelen die informatie, advies en algemene ondersteuning geeft op het terrein van het sociaal domein. Om een impuls te geven aan het versterken van cliëntondersteuning is de gemeente Veldhoven door het landelijke project Koplopers Clientondersteuning (VNG/VWS) uitgeroepen tot koplopergemeente en ontvangt de gemeente extra geld hiervoor. Hierdoor kunnen we onze ambities verwezenlijken zoals het vergroten van de bekendheid mogelijkheid cliëntondersteuning, het indien nodig beter afstemmen van het aanbod op de vraag, het bevorderen van deskundigheid bij de cliëntondersteuners, het stimuleren van samenwerking tussen vrijwillige en betaalde cliëntondersteuners en het verbreden naar meer doelgroepen (o.a. Participatiewet en Schulddienstverlening).

Doelstelling 4 (Informeel en overige ondersteuning)

De vraag van de inwoner staat centraal en bij het oplossen van de hulpvraag wordt gestimuleerd dat inwoners de regie in handen nemen door niet alleen te kijken naar geïndiceerde ondersteuning, maar ook te kijken naar de mogelijkheden van ondersteuning door naasten (hulp van partner, familie, vrienden, burens) en het gebruik van vrij toegankelijke voorzieningen (bijv. welzijnsinstellingen).

Door de invoering van het abonnementstarief worden inwoners echter minder financieel geprikkeld om af te wegen wat voordeliger is; de ondersteuning zelf te regelen –en dus zelf te betalen- of de eigen bijdrage te betalen voor geïndiceerde ondersteuning. Desondanks willen we inwoners blijven stimuleren om gebruik te maken van het eigen netwerk en de vrij toegankelijke voorzieningen.

Doelstelling 5 (Kwaliteit van leven)

We hebben er aandacht voor dat maatwerkvoorzieningen en informele inzet goed op elkaar aansluiten, zodat hiermee noodzakelijk en passende ondersteuning aan de inwoner wordt geboden wat de kwaliteit van leven ten goede komt.

In 2018 ervaart 78% van de Wmo-cliënten (meting in 2019) dat de ontvangen ondersteuning een positief effect heeft op hun kwaliteit van leven; men kan beter de dingen doen die men wil en men kan zich beter redden. Uitgangspunt is dat deze hoge tevredenheid over de bijdrage van de ondersteuning op de verbeterde kwaliteit van leven minimaal 75% moet blijven.

Doelstelling 6 (Jeugdzorg)

In 2020 vindt oplevering plaats van de uitkomsten van het onderzoek naar het preventie ondersteuningsaanbod binnen Veldhoven. Hieruit zal blijken wat nodig is om een zo compleet mogelijk aanbod in het voorliggend veld te hebben. Nadrukkelijk zal worden ingestoken op vroegsignalering en het vergroten van de weerbaarheid bij kinderen/jongeren en het voorkomen van de negatieve gevolgen van echtscheiding.

Om vroegsignalering te verbeteren wordt ingezet op intensivering van het signaleringssysteem Zorg voor jeugd. En er wordt uitvoering gegeven aan de afspraken die zijn gemaakt in het kader van de aansluiting Passend Onderwijs-Jeugdhulp. Afspraken die moeten leiden tot een betere regiefunctie met betrekking tot casuïstiek en het stroomlijnen van een integrale kindbenadering vanuit onderwijs en jeugdhulp

Met de CJG-partners wordt ingezet op het vergroten van de bekendheid van het CJG bij inwoners en het verder verstevigen van de aansluiting op kinderopvang en onderwijs, zodat opvoedvragen het CJG eerder bereiken. Het CJG is hierdoor in staat om zo vroeg mogelijk en zo licht mogelijke opvoed- en opgroeihulp te bieden en waar mogelijk inzet van zwaardere hulp te voorkomen.

Lokaal vinden er gesprekken plaats met de huisartsen als belangrijke verwijzers naar jeugdhulp over mogelijke alternatieven voor verwijzingen en om meer bewustwording te

creëren. Verder wordt vanuit de toegang bij elke casus scherp gekeken naar wat de best inzetbare hulp is tegen het laagst mogelijke tarief. Tevens worden besluiten met betrekking tot de inzet van jeugdhulp kritischer gecontroleerd op juridische kwaliteit en op een goede onderbouwing van het besluit.

Voor wat betreft de inkoop van specialistische jeugdhulp wordt regionaal ingezet om te komen tot een brede strategische inkoopstrategie. Dit moet leiden tot contractvormen die rechtdoen aan de inhoudelijk gewenste transformatie en die passen binnen de financiële kaders van de meerjarenbegroting. Bij nieuwe contracten wordt gekozen voor financieringsvormen die bijdragen aan het bereiken van de gewenste doelen.

Doelstelling 7 (*Inclusieve arbeidsmarkt*)

Om de instroom te beperken hanteren we een stevige poortwachtersfunctie waarbij op zowel rechtmatigheid als doelmatigheid wordt beoordeeld met betrekking tot het in aanmerking komen voor een uitkering.

We zetten bestaande en vernieuwende re-integratieproducten in die aansluiten bij de behoeften en competenties van de diverse doelgroepen uitkeringsgerechtigden. Zo willen we bij het maatschappelijk bestand inzetten op maximaal participeren daar waar betaald werk geen mogelijkheid vormt. Verder zetten we loonkostensubsidie in voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt. Om vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen gaan we gericht het lokale midden- en kleinbedrijf benaderen.

Doelstelling 8 (*Minimabeleid*)

De doelgroep minima (onder 120 % van het minimum inkomen) blijven we actief benaderen over de diverse inkomensondersteuningsregelingen. Hiervoor wordt naast de bestaande media zoals de gemeente website ook gebruikt gemaakt van de samenwerking met onze partners in Veldwijzer.

We continueren en monitoren de afspraken met Stichting Leergeld over de uitvoering van verstrekkingen in het kader van maatschappelijke participatie voor kinderen tot 18 jaar.

Doelstelling 9 (*Maatwerkarrangementen*)

Het kabinet heeft per 1-1-2019 een Wmo-abonnementstarief van € 17,50 per 4 weken ingevoerd. Bij het vaststellen van de eigen bijdrage wordt nu niet langer gekeken naar inkomen, vermogen en huishoudsamenstelling en kan er voor € 17,50 per 4 weken onbeperkt een beroep worden gedaan op de Wmo. Dit heeft een aanzuigende werking op de Wmo en leidt tegelijkertijd tot lagere inkomsten vanuit de voormalige inkomensafhankelijke eigen bijdrage van onze inwoners (dit treedt met name op bij begeleiding en huishoudelijke hulp). Daarnaast is overheidsbeleid al enkele jaren gericht op 'langer thuis blijven wonen' van mensen die zorg en ondersteuning nodig hebben o.a. door afbouw intramurale bedden voor dementerenden en mensen met een psychische beperking. Bovenstaande leidt juist tot een toename van het aantal cliënten én de complexiteit van hun zorgvraag in de Wmo. De Wet maatschappelijke ondersteuning biedt weinig mogelijkheden om maatwerkvoorzieningen te weigeren en/of de instroom te beperken.

Subsidies in dit programma

Conform de aanbeveling van de rekenkamercommissie wordt per programma zichtbaar gemaakt welke subsidies zijn opgenomen in het Welzijnsbudgetplan (WBP).

nummer	taakveld	WBP bedrag (x € 1.000)
6.1	Jeugdactiviteiten en scouting	150
6.1	Jeugd preventief beleid	112
6.1	Vluchtelingen	63
6.1	Wijkplatforms en Wijkcentra	79
6.1	Maatschappelijke participatie	1.271
6.1	Mantelzorg	35
6.1	Vitale Samenleving	737
6.2	Clientondersteuning	175
6.81	Armoedebeleid	227

Wat gaat dat kosten? (taakveldenraming)

Bovenstaande activiteiten worden financieel als volgt vertaald in de taakveldenraming:

taakvelden programma 6		Rek. 2018	Begr. 2019	Begroting			
nr.	omschrijving			2020	2021	2022	2023
Lasten							
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.453	4.974	4.959	4.949	4.955	5.019
6.2	Wijkteams	3.065	3.419	3.495	3.475	3.526	3.580
6.3	Inkomensregelingen	10.357	10.596	10.756	10.755	10.863	11.027
6.4	Begeleide participatie	4.090	4.141	3.905	3.733	3.522	3.482
6.5	Arbeidsparticipatie	1.392	1.758	2.646	1.309	1.326	1.348
6.6	Maatwerkvoorzieningen	748	788	882	946	1.011	1.078
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	7.480	8.648	9.326	9.583	9.853	10.272
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	7.223	7.531	7.093	6.764	6.807	6.918
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	120	145	147	150	151	153
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	3.765	4.292	3.855	3.814	3.837	3.894
		42.693	46.292	47.064	45.478	45.851	46.771
Baten							
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	349	409	398	402	403	403
6.2	Wijkteams	52	1	2	3	2	2
6.3	Inkomensregelingen	9.160	8.010	8.386	8.658	8.852	9.004
6.4	Begeleide participatie						
6.5	Arbeidsparticipatie	17					
6.6	Maatwerkvoorzieningen	619	397	395	397	401	407
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	42					
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	10	10	10	10	10	10
6.81	Geëscaleerde zorg 18+						
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	13	393				
		10.262	9.220	9.191	9.470	9.668	9.826
Saldo (- = nadeel)		-32.431	-37.072	-37.873	-36.008	-36.183	-36.945

Bijstellingen bestaand en nieuw beleid

Taak veld	ombuigingen, bijstelling bestaand en nieuw beleid	Begroting (x € 1.000,-)			
		2020	2021	2022	2023
6.1	Vaststelling WBP 2020	-65			
6.1	Aframen formatie administratie (0,67 fte)	19	39	40	40
6.2	Gedeeltelijk (0,5 fte) niet invullen vacature beleid GTST	50	50	50	50
6.3	Niet invullen vacature W&I	65	65	65	65
6.5	Verminderen budget scholing en activering	100	100	100	100
6.5	SIB bijstelling gerealiseerde besparing	-37	0	0	0
6.6	Tariefstijging Wmo Hulpmiddelen	-80	-129	-179	-234
6.71	Tariefstijging Taxibus	-129	-132	-136	-130
6.72	Specialistische jeugdzorg	350	600	600	600
	Saldo (- = nadeel)	274	593	540	492

Toelichting:

WBP 2020

Voor de gesubsidieerde instellingen wordt een nieuwe budgetafspraken gemaakt voor het jaar 2020. Uitgangspunt hierbij is onder meer het aantal inwoners of ledenaantallen van de instelling per 1 januari 2020. Door onder meer een stijging van het aantal inwoners moeten budgetten naar boven bijgesteld worden. In totaal stijgen de kosten voor het jaar 2020 met € 65. Na vaststelling van de gemeentebegroting stelt het college het Welzijnsbudgetplan 2020 vast.

In de aanloop naar 2020 vindt een herijking plaats van het WBP, waarbij een inhoudelijke doorontwikkeling zal plaatsvinden en eveneens de grondslagen (zoals aantal inwoners) in heroverweging worden genomen. Ook bestaat de mogelijkheid dat subsidies worden beëindigd. Deze keuzes zullen niet eerder dan in 2021 effect hebben op de begroting.

Gedeeltelijk niet invullen vacature beleidsmedewerker GST

Vanwege de ontwikkeling van het generalisten- en specialistenteam kan er op een andere wijze vorm gegeven worden aan de taken van deze vacature. De benodigde inzet bij de start van opbouw van deze teams is niet meer in de volledige omvang nodig.

Niet invullen vacature W&I

De werkprocessen worden op een andere wijze ingericht.

Verminderen budget scholing en activering

Wij begeleiden mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Door maatwerk en collectieve trajecten zorgen wij dat onze klanten beter toegerust zijn in het vinden van betaald werk, werkervaringsplaatsen of stages. Door de huidige arbeidsmarktomstandigheden wordt de begeleiding steeds intensiever om tot resultaten komen. Wij kiezen voor een inzet gericht op de meest kansrijke doelgroepen en vragen ook meer eigen verantwoordelijkheid en inzet van onze cliënten.

SIB bijstelling gerealiseerde besparing

De Social Impact Bond is verwerkt in onze meerjarenbegroting. De realisatie loopt niet conform de vastgestelde businesscase in de jaarschijven, welke als grondslag lag ter verwerking in onze begroting.

De totale lasten van de gerealiseerde besparing blijven hetzelfde, echter ligt de verdeling over de jaarschijven anders. Dit betekent een voordeel (€ 37) in de jaarrekening 2018, en een bijstelling in 2020 (€ 37).

Tariefstijging WMO hulpmiddelen

Naast de eventuele toename als gevolg van het abonnementstarief zullen de kosten voor Wmo-hulpmiddelen per 1 april 2020 fors gaan stijgen als gevolg van een nieuwe

aanbesteding. De overeenkomst voor het leveren van hulpmiddelen in het kader van de Wmo loopt af per 1 april 2020. De huidige tarieven voor hulpmiddelen zijn door Bureau inkoop Zuidoost-Brabant (Bizob) vergeleken met recente aanbestedingen van andere gemeenten. Hieruit blijkt dat er een forse tariefstijging te verwachten is bij de nieuwe aanbesteding.

Tariefstijging Taxbus

De overeenkomsten voor Taxbus lopen af per 1 maart 2020 en er is een nieuwe aanbesteding gestart. Het tarief dat we nu het vervoer van Taxbus betalen is een laag tarief dat is voortgekomen uit de vorige aanbesteding. Gezien de ontwikkelingen in de taxibranche zullen tarieven bij de aankomende aanbesteding aanzienlijk hoger uitkomen. In de begroting 2020 is hiermee rekening gehouden met de minimaal te verwachte stijging.

Specialistische jeugdzorg

Lagere tarieven van aanbieders van zorg en een mindere zorgvraag leiden tot voordelen van € 350 in 2020, oplopend naar € 600 structureel vanaf 2021.

Het voordeel van 2020 wordt binnen programma 0 verrekend met de reserve sociaal deelfonds. Door dit voordeel is namelijk een lagere onttrekking aan deze reserve nodig.

2.1.7 Volksgezondheid en milieu

Wat willen we bereiken?

Hoofdkader

Gezondheid is een centrale waarde in het leven. We gaan uit van een positieve gezondheid voor alle inwoners van Veldhoven. Dit thema is dermate met het gehele sociaal domein verweven dat het een natuurlijk onderdeel is van maatschappelijke participatie. Het uitgangspunt positieve gezondheid wordt in de uitwerkingsnotitie Lokaal Gezondheidsbeleid breed opgepakt, niet alleen gericht op lichamelijke gezondheid maar ook op het belang van de woon- en werkomgeving hierin.

Nederland wil koploper worden op energiegebied in Europa en zet in het regeerakkoord in op het realiseren van een CO2 emissiereductie van 49% in 2030. Om deze ambitieuze doelstelling te halen is maximale inzet nodig van alle partijen in de samenleving. Gemeenten krijgen daarbij lokaal een regisserende rol. De invulling van die rol vraagt om een gemeentebrede energiealliantie, samenwerking in de regio en een programmatische aanpak. Gezien de grote opgave voor alle gemeenten met betrekking tot de energietransitie is besloten dat de energietransitie één van de 4 hoofdthema's wordt die het MRE gezamenlijk met de deelnemende gemeenten gaat oppakken de komende jaren. Veldhoven zet in op verdere afvalreductie en doorgaande verbetering van de afvalscheiding waarbij de afvalkosten 100% gedekt worden uit de afvalstoffenheffing.

Doelstellingen

De volgende tabel geeft de doelstellingen met de meetindicator weer.

Veldhovense doelen en activiteiten		Meetindicatoren
1	Volksgezondheid De uitvoering van taken van de Wet Publieke Gezondheid wordt gedaan door de GGD. Wij geven uitvoering aan het Lokaal Gezondheidsbeleid. We monitoren via het jaarverslag van de GGD.	Uitgevoerde taken
2	Actueel laadpalenbeleid Het lokale laadpalenbeleid afgestemd houden op de landelijke ontwikkelingen en de groei van het elektrische wagenpark. Groei aantal openbare laadpalen 2019: 20	Groei van het aantal openbare laadpalen

BBV voorgeschreven doelen en activiteiten		Meetindicatoren
3	Onderzoek naar kansen voor en uitvoeren van verdere reductie van huishoudelijk afval per inwoner naar 100 kilo (incl. Milieustraat) in 2020 en 30 kilo in 2030. (peil 2018: 128,5 kg/inw incl. Milieustraat).	Kg huishoudelijk afval per inwoner (incl. Milieustraat)
4	Stimuleren dat het percentage hernieuwbare energie hoger wordt.	% hernieuwbare elektriciteit

Wat gaan we daarvoor doen?

Hieronder wordt gepresenteerd welke activiteiten wij uitvoeren om de doelstellingen te realiseren.

Doelstelling 1 (*Volksgezondheid*)

Aan de hand van de landelijke nota gezondheidsbeleid zal een start gemaakt worden met de invulling van de in de landelijke nota gestelde prioriteiten.

Doelstelling 2 (*Actueel laadpalenbeleid*)

Ontwikkelingen op het gebied van elektrisch laden volgen en kansen benutten om de groei van het openbare laadpalennetwerk gelijke tred te laten houden met de groei van het elektrische wagenpark en de behoefte aan openbaar laden.

Doelstelling 3 (*Onderzoek verdere reductie huishoudelijk afval*)

Op basis van pilots in Veldhoven de kansen verkennen en benutten voor verlaging van de hoeveelheid restafval per inwoner.

Doelstelling 4 (*Stimuleren hoger percentage hernieuwbare energie*)

Samen met de MRE gemeenten wordt de Regionale Energiestrategie (RES) opgesteld. Parallel hieraan wordt de Veldhovense energiestrategie (VES) opgesteld.

Subsidies in dit programma

Conform de aanbeveling van de rekenkamercommissie wordt per programma zichtbaar gemaakt welke subsidies zijn opgenomen in het Welzijnsbudgetplan (WBP).

nummer	taakveld	WBP bedrag (x € 1.000)
7.1	Indicatievrije inloop	122
7.1	Verslavingszorg en slachtofferhulp	86
7.1	Jeugdgezondheidszorg	1.007

Wat gaat dat kosten? (taakveldenraming)

Bovenstaande activiteiten worden financieel als volgt vertaald in de taakveldenraming:

taakvelden programma 7		Rek. 2018	Begr. 2019	Begroting			
nr.	omschrijving			2020	2021	2022	2023
Lasten							
7.1	Volksgezondheid	2.213	2.140	2.180	2.126	2.158	2.194
7.2	Riolering	2.943	2.984	3.201	3.394	3.630	3.822
7.3	Afval	4.068	3.969	4.041	4.115	4.284	4.383
7.4	Milieubeheer	535	875	933	921	933	947
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	218	215	171	172	182	184
		9.977	10.183	10.526	10.728	11.187	11.530
Baten							
7.1	Volksgezondheid	49	19	19	19	19	19
7.2	Riolering	3.390	3.479	3.668	3.882	4.144	4.358
7.3	Afval	4.742	4.447	5.041	5.133	5.338	5.460
7.4	Milieubeheer	17					
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	117	123	127	132	132	132
		8.315	8.068	8.855	9.166	9.633	9.969
	Saldo (- = nadeel)	-1.662	-2.115	-1.671	-1.562	-1.554	-1.561

Bijstellingen bestand en nieuw beleid

ombuigingen, bijstelling bestand en nieuw beleid		Begroting (x € 1.000,-)			
		2020	2021	2022	2023
7.1	Extra bijdrage GGD	-47	0	0	0
7.1	Initiatieven en innovatie gezondheidszorg	15	15	15	15
	Saldo (- = nadeel)	-32	15	15	15

Toelichting:

Extra bijdrage GGD

Voor de bijdrage aan de GGD zijn extra middelen nodig van € 47. Om de organisatie financieel gezond en wendbaar te maken, tegen lagere kosten voor de 21 gemeenten van de regio Zuidoost-Brabant, is een incidentele impuls noodzakelijk.

Initiatieven/innovatie welzijn

Hiermee wordt incidentele ondersteuning geboden aan pilots en beginnende innovatieve initiatieven. Daar deze na de start niet altijd tot een vervolg leiden, wordt ruimte gezien voor aframing van het beschikbare budget "Initiatieven en innovatie gezondheidszorg" met € 15.

2.1.8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Wat willen we bereiken?

Hoofdkader

Door de sterk aangetrokken economie is zowel de woningbouw als de ontwikkeling van bedrijfslocaties, ook in Veldhoven, in een stroomversnelling gekomen. Bij deze ontwikkeling houden we rekening met de vraag naar de verschillende woningtypen, bijvoorbeeld voor sociale huur, betaalbare woningen voor starters en tijdelijke woonvormen voor specifieke doelgroepen. In regionaal verband heeft het Stedelijk Gebied Eindhoven hiervoor eveneens aandacht. Projecten in de regio worden kwalitatief getoetst op basis van het programma van de verschillende soorten te bouwen woningen. De ontwikkeling van Huysackers heeft prioriteit.

Op basis van de prognoses over de bevolkingsontwikkeling (die elke 3 à 4 jaar door de provincie worden geactualiseerd) worden jaarlijks regionale afspraken gemaakt voor het woningbouwprogramma in het Stedelijk Gebied Eindhoven. Deze afspraken bestrijken een periode van tien jaar vooruit. Het woningbouwprogramma wordt vastgesteld in het RRO (regionaal ruimtelijk overleg).

Regionale samenwerking op het gebied van het fysiek ruimtelijk domein kan bijdragen aan een doelmatiger aanpak van de leefomgevingskwaliteit, zowel voor de huidige inwoners als ter versterking van het vestigingsklimaat voor het aantrekken van kenniswerkers.

Zowel de vraag naar projectmatige woningen als naar particuliere kavels/woningen is groot. Dit is ook zichtbaar in de toename van de inbreidingslocaties in Veldhoven die momenteel worden opgepakt. De gemeente faciliteert deze ontwikkelingen. Hierbij is duurzaamheid (Nul op de Meter) eveneens een belangrijk uitgangspunt.

De vraag naar bedrijfsgrond is ook groot. Veel kavels op Habraken en Zandven worden verkocht. Op bedrijventerrein Habraken zetten we tevens stevig in op circulaire economie.

De Omgevingswet treedt in 2021 in werking. De door de gemeenteraad vastgestelde kernboodschap 'Samen ruimte maken' is de basis voor de 'nieuwe manier van denken en werken'. Dit vraagt onder andere om een ingrijpende cultuuromslag binnen en buiten het gemeentehuis en het aanpassen van werkprocessen.

Doelstellingen

De volgende tabel geeft de doelstellingen met de meetindicator weer.

Veldhovense doelen en activiteiten		Meetindicatoren
1	Omgevingswet In 2020 wordt de Omgevingswet geïmplementeerd met de daarbij behorende aanpassingen van systemen, processen en werkzaamheden.	Implementatie per 31-12-2020
2	Zilverackers De realisatie van Huysackers vindt plaats in de periode 2018-2022	Aantal woningen

Veldhovense doelen en activiteiten		Meetindicatoren
3	Woningcorporaties Waarborgen van een goed functionerende sociale huurwoningenmarkt in Veldhoven. Prestatieafspraken worden met de woningcorporaties gemaakt.	Actuele prestatieafspraken
4	Starters Verbeteren van de mogelijkheden voor starters in koop en huur.	Uitgevoerde maatregelen

BBV voorgeschreven doelen en activiteiten		Meetindicatoren
5	Woningbouwprogramma Sturing op kwalitatieve naast kwantitatieve aspecten van het woningbouwprogramma om gevolg te geven aan de uitgangspunten en doelgroepen uit de Woonvisie 2016. In 2020 worden de doelgroepen en het hierop afgestemde woningbouwprogramma gemonitord en wordt de woonvisie geactualiseerd.	Het aandeel sociale woningvoorraad (huur) bedraagt bij nieuwbouw minimaal 22% van het totaal (gedifferentieerd over de wijken).
6	Regionaal bouwperspectief Veldhoven bouwt in overeenstemming met demografische ontwikkelingen en marktvraag en stemt af met de regio. Ook wordt de kwaliteit van de woningbouwlocaties regionaal beoordeeld en op elkaar afgestemd.	a. Demografische druk (CBS): De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar. b. De woningbouwplanning wordt jaarlijks in kaart gebracht. c. Nieuw gebouwde woningen (BAG): Gerealiseerde woningen
7	WOZ-waarde De WOZ-waarde als grondslag voor de berekening van de onroerende zaakbelasting (onderdeel woonlasten).	Gemiddelde WOZ waarde per woning bedraagt 276 (x € 1.000), peildatum 1-1-2017.
8	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden. 2019: € 553,69	gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden. 2020: € 629,17
9	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden. 2019: € 615,58	gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden. 2020: € 700,39

Wat gaan we daarvoor doen?

Hieronder wordt gepresenteerd welke activiteiten wij uitvoeren om de doelstellingen te realiseren.

Doelstelling 1 (Omgevingswet)

In 2021 treedt de Omgevingswet in werking. Het is belangrijk dat straks binnen de kaders, doelstellingen en met de instrumenten en in de geest van de Omgevingswet gewerkt kan worden. Hiervoor is het programma 'Implementatie Omgevingswet' in het leven geroepen. In 2020 staan veel activiteiten in het programma. Onder andere stellen wij de omgevingsvisie op, gaan aan de slag met het omgevingsplan, passen we werkprocessen aan en zullen wij ons personeel opleiden om met de nieuwe wet te werken.

Doelstelling 2 (Zilverackers)

Er wordt gewerkt aan een landschapsplan dat in 2019 klaar zal zijn. Het voorontwerp bestemmingsplan zal ook nog in 2019 voor vooroverleg worden verzonden. In 2020 is vaststelling voorzien. Gemeente is met diverse partijen in gesprek voor de aankoop van

grond, maar ook over de verkoop van bouwrijpe grond en realisatie van woningen. Overeenkomsten zijn een indicator voor de realisatie en voortgang.

Doelstelling 3 (Woningcorporaties)

Jaarlijks worden nieuwe prestatieafspraken gemaakt op basis van de biedingen van de corporaties. Hierin wordt onder meer specifieke aandacht besteed aan de nieuwbouwpoging, de verduurzaming van het woningbestand en de opgave omtrent senioren en wonen met zorg.

Doelstelling 4 (Starters)

Per 1 januari 2020 wordt naar verwachting de starterslening ingevoerd. Ook wordt in de nieuwbouwpoging specifieke aandacht besteed aan starters, door in te zetten op de realisatie van sociale huurwoningen, lage midden huurwoningen en sociale koopwoningen.

Doelstelling 5 (Woningbouwprogramma)

Er wordt een specificatie van het woningbouwprogramma voorbereid, waardoor naast de sociale huur ook op andere segmenten van de woningmarkt actief gestuurd kan worden. Zie ook doelstelling 4.

Doelstelling 6 (Regionaal bouwperspectief)

De samenwerking in de regio wordt verder vormgegeven op basis van het Afsprakenkader Wonen SGE, de regionale visie op wonen en de uitwerking van de Woondeal met de provincie en het Rijk. Daarbij vindt zowel kwantitatieve als kwalitatieve afstemming plaats. De nu vastgelegde afspraken bieden Veldhoven de mogelijkheid om in de komende jaren meer nieuwbouw te realiseren dan op basis van de provinciale prognoses het geval was. Dit kan door projecten naar voren te halen in de tijd of door nieuwe projecten toe te voegen. Dit kan leiden tot een productie oplopend naar 400 woningen per jaar (i.p.v. de geplande 200 voor de komende jaren).

Wat gaat dat kosten? (taakveldenraming)

Bovenstaande activiteiten worden financieel als volgt vertaald in de taakveldenraming:

taakvelden programma 8		Rek. 2018	Begr. 2019	Begroting			
nr.	omschrijving			2020	2021	2022	2023
Lasten							
8.1	Ruimtelijke ordening	639	797	1.169	1.195	1.024	992
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	12.282	14.921	16.234	11.467	16.646	10.719
8.3	Wonen en bouwen	1.734	1.741	1.605	1.524	1.546	1.569
		14.655	17.459	19.008	14.186	19.216	13.280
Baten							
8.1	Ruimtelijke ordening	960	402	325	363	426	431
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	12.886	15.589	16.275	16.967	20.057	12.753
8.3	Wonen en bouwen	1.256	1.376	1.228	1.017	1.048	1.078
		15.102	17.367	17.828	18.347	21.531	14.262
	Saldo (- = nadeel)	447	-92	-1.180	4.161	2.315	982

Bijstellingen bestaand en nieuw beleid

Taak veld	ombuigingen, bijstelling bestaand en nieuw beleid	Begroting (x € 1.000,-)			
		2020	2021	2022	2023
8.1	Invoering omgevingswet	-249	-279	-95	-49
	Saldo (- = nadeel)	-249	-279	-95	-49

Toelichting:

Om dit programma goed uit te kunnen voeren en goed voorbereid te zijn op de komst van deze wet is budget nodig voor onder andere beleidsontwikkeling (omgevingsvisie en omgevingsplan), opleiding, extra capaciteit en advies.

PARAGRAFEN

2.2 Paragrafen

2.2.1 Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf gaat in op de aspecten die betrekking hebben op de lokale heffingen van de gemeente Veldhoven. Dat zijn de volgende:

1. onroerende zaakbelasting;
2. afvalstoffenheffing;
3. rioolheffing;
4. hondenbelasting;
5. begraafrechten;
6. marktgeden;
7. toeristenbelasting;
8. tarieven dienstverlening aan derden;
9. reclamebelasting Kromstraat;
10. reclamebelasting City Centrum;
11. leges;
12. parkeerbelasting;
13. kwijtscheldingsbeleid;
14. woonlasten (voor een gemiddeld gezin).

1. Onroerende zaakbelasting

De onroerende zaakbelasting (hierna: OZB) bestaat uit een eigenarenbelasting en een gebruikersbelasting. De gebruikersbelasting geldt niet voor woningen. Niet-woningen zoals bedrijfspanden worden wel aangeslagen voor het gebruik. De OZB is een zogeheten tijdstipbelasting, waarbij de toestand op 1 januari bepalend is. Wijzigingen na die datum hebben geen invloed op de hoogte van de heffing. Het tarief bedraagt een percentage van de WOZ-waarde (Wet waardering onroerende zaken). De WOZ-waarde geldt als heffingsgrondslag. Niet alleen gemeenten hanteren de WOZ-waarde als een basis voor belastingheffing, maar ook de Belastingdienst en waterschappen. De WOZ-waarde is de waarde die aan een onroerende zaak moet worden toegekend als het volle en onbezwaarde eigendom aan de hoogstbiedende wordt verkocht. Voor niet-woningen (met uitzondering van rijksmonumenten) geldt dat de gecorrigeerde vervangingswaarde de grondslag is als deze hoger is dan de waarde in het economisch verkeer.

Macronorm

Het Rijk heeft met de Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG) afgesproken dat vanaf 2020 een benchmark woonlasten wordt ingevoerd om jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijker te maken. Met de invoering van de benchmark wordt er afgestapt van de afspraak dat de ontwikkeling van de lokale lasten jaarlijks wordt gemonitord met de macronorm onroerende zaakbelasting.

Hertaxatie

Volgens de Wet waardering onroerende zaken moet de waarde van de onroerende zaken in de gemeente worden bepaald op een vaste datum: de zogeheten waardepeildatum. De WOZ-waarde dient als heffingsmaatstaf voor de OZB en de waardepeildatum ligt wettelijk een jaar vóór het begin van het tijdvak waarvoor deze wordt gebruikt. Voor 2020 is de wettelijke waardepeildatum dus 1 januari 2019. Alle WOZ-objecten worden getaxeerd op de waarde van de waardepeildatum.

Op basis van informatie van de Waarderingskamer wordt geschat dat **landelijk** de waarde

van woningen tussen de vorige (01-01-2018) en de nieuwe peildatum (01-01-2019) is gestegen met ongeveer 9%. Voor niet-woningen wordt de waardeontwikkeling over dezelfde periode geschat op 2%.

Opbrengst voor 2020

Tijdens de begrotingsbehandeling van 2019 is afgesproken dat in de jaren 2019 tot en met 2022 de opbrengst van de onroerende zaakbelastingen jaarlijks extra met 4% zal worden verhoogd.

Nu wordt voorgesteld om in de begroting van 2020, naast het inflatiepercentage van 1,4%, de extra verhogingen van 2020, 2021 en 2022 reeds nu toe te passen.

De totale verhoging van de opbrengst ten opzichte van 2019 komt daarmee op 13,4%.

De verwachte opbrengst voor 2020 bedraagt met toepassing van het inflatiepercentage van 1,4% en de extra verhoging van 12%, ten opzichte van 2019 € 11.286.

OZB-tarieven 2020

De tarieven worden voor 2020 aangepast aan de waardeontwikkeling tussen de peildata 1 januari 2018 en 1 januari 2019 en de gewenste opbrengst. Dit resulteert in de volgende tarieven voor 2020:

- eigenarendeel woningen: 0,0972% (tarief 2019: 0,0920%)
- eigenarendeel niet-woningen: 0,2450% (tarief 2019: 0,2259%)
- gebruikersdeel niet-woningen: 0,1534% (tarief 2019: 0,1410%)

2. Afvalstoffenheffing

De Rijksoverheid heeft besloten om, zo veel mogelijk het hergebruik van afval te stimuleren en met ingang van 1 januari 2019 de belasting voor het storten/verbranden van afvalstoffen te verhogen van € 13,21 naar € 31,39 per ton. Hierdoor stijgen de totale lasten met € 110..

Daarnaast blijven de kosten van de vermarkting van het PMD afval stijgen.

De gemeente Veldhoven heeft daarom besloten dit niet meer in eigen beheer te doen.

Hierdoor zijn de opbrengsten PMD structureel met € 350. verlaagd.

Deze ontwikkelingen hebben tot gevolg dat, om de kostendekking te handhaven, het tarief voor de afvalstoffenheffing moet worden verhoogd.

Hierover is de raad in de Kwarap I van 2019 geïnformeerd.

De kosten die verbonden zijn aan het beheer van de huishoudelijke afvalstoffen worden omgezet in tarieven.

De huishoudens die gebruik moesten maken van plastic huisvuilzakken werd een lager tarief van 93% van het klikotarief in rekening gebracht. Zij hadden immers geen aandeel in de kosten van de mini-containers en moesten bovendien hun eigen huisvuilzakken bekostigen. Medio 2006/2007 is een begin gemaakt met de aanleg van ondergrondse afvalinzamelmiddelen. De instandhouding en onderhoud van dit inzamelmiddel brengt ook kosten met zich mee.

Inmiddels zijn nagenoeg overal waar voorzien de ondergrondse afvalinzamelmiddelen gerealiseerd waardoor de rechtvaardiging, om een verschil in tariefstelling te hanteren, vervalt.

Vanaf het jaar 2020 wordt daarom bij de tariefstelling slechts onderscheid gemaakt in een één- en meerpersoonshuishouden, waarbij het tarief voor éénpersoonshuishoudens 70% van het tarief voor meerpersoonshuishoudens bedraagt.

Tevens zal vanaf 2020 een tarief verschuldigd zijn van € 25. voor het omruilen van een kliko naar een ander formaat behalve als men een nieuwe/andere woning betreft.

Voor het jaar 2020 is begroot dat de totale kosten van het beheer van de afvalstromen € 4.207 bedragen. Deze kosten moeten over de daarvoor in aanmerking komende objecten worden omgeslagen.

Tabel 1: Ontwikkeling afvalstoffenheffing

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
eenpersoonshuishoudens						166,17
basistarief	147,57	141,44	139,13	122,70	129,98	
tarief minicontainer	163,98	157,15	154,59	136,33	144,42	
tarief ondergronds	147,57	141,44	139,13	122,70	129,98	
meerpersoonshuishoudens						237,39
basistarief	217,85	208,79	205,39	181,13	191,87	
tarief minicontainer	234,25	224,50	220,85	194,76	206,31	
tarief ondergronds	217,85	208,79	205,39	181,13	191,87	

Voor het jaar 2020 kan voor de afvalstoffenheffing een teruggave worden gegeven van € 0,24 in de vorm van een lastenvermindering op het totaalbedrag van de aanslag "Gemeentebelastingen 2020".

Berekening kostendekkendheid afvalstoffenheffing

(bedragen x € 1.000,-)

kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	4.071
inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	822
netto kosten taakveld	3.249
toe te rekenen kosten:	
- overhead inclusief (omslag)rente	152
- btw	802
totale kosten	4.203
opbrengst heffingen	4.203
dekkingspercentage	100%

3. Rioolheffing

Deze heffing dient ter bekostiging van de wettelijke taken die de gemeente heeft gekregen in het kader van de Wet gemeentelijke watertaken. Dankzij deze wet kunnen gemeenten, naast de zorg voor het rioleringsstelsel, beter de regie voeren over regenwater in bewoond gebied en hun zorgplicht in het kader van de grondwaterproblematiek uitvoeren.

Om in 2020 tot een volledige kostendekking te komen moet het tarief ten opzichte van 2019 met 4,36% stijgen. Dat houdt in dat in 2020 het meest gangbare tarief € 158,16 bedraagt.

Tabel 2 toont het tarievenverloop. Vanwege extra inkomsten over voorafgaande jaren wordt, conform de wens van de raad, een bedrag van

€ 6,93 (2019 € 16,44) aan de burgers teruggegeven middels een korting op het aanslagbiljet "Gemeentebelastingen 2020".

Tabel 2: Tarievenverloop rioolheffing

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
rioolrechten	127,13	131,99	134,46	139,83	146,38	151,55	158,16

Berekening kostendekkendheid rioolheffing

(bedragen x € 1.000,-)

kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	3.200
inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	473
netto kosten taakveld	2.727
toe te rekenen kosten:	
- overhead inclusief (omslag)rente	157
- btw	310
totale kosten	3.194
opbrengst heffingen	3.194
dekkingspercentage	100%

4. Hondenbelasting

Bij het instellen van de hondenbelasting gaf de raad aan dat het tarief in principe kostendekkend moet zijn.

Het tarief voor het houden van een hond moet, omdat het aantal geregistreerde honden is gedaald en de kosten zijn gestegen, voor het jaar 2020 ten opzichte van 2019 met € 4,94 naar boven worden bijgesteld naar € 89,12. De onderstaande tabel toont het tarievenverloop.

Tabel 3: Tarievenverloop hondenbelasting

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
tarief per hond	86,83	78,73	82,53	83,23	84,18	89,12
kenneltarief	260,49	236,19	247,59	249,69	252,54	267,36

5. Begraafrechten

In het jaar 2018 zijn de bestaande tarieven met 10% verhoogd om de kostendekking te verbeteren. Voor 2020 kan worden volstaan met een verhoging van de tarieven met het inflatiepercentage van 1,4%.

6. Marktgelden

De marktgelden worden geheven van standhouders op de weekmarkt op het Meiveld. Zij betalen deze vergoeding voor het innemen van een standplaats op de als marktplaats aangewezen gemeentegrond, voor de verkoop van goederen waarvoor de markt bestemd is.

Voor het jaar 2020 zullen de marktgelden worden verhoogd met het inflatiepercentage van 1,4%.

Het is voor dit product niet mogelijk om met marktconforme tarieven te werken om een volledige kostendekking te bereiken. De marktgelden worden dan te hoog voor de standplaatshouders met een mogelijke leegloop van de markt tot gevolg.

De onderstaande tabel toont het tarievenverloop.

Tabel 4: Tarievenverloop marktgelden

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
losse standplaats, per dag per meter	1,73	1,74	1,74	1,77	1,81	1,84
vaste standplaats, per kwartaal per meter	19,23	19,35	19,35	19,66	20,07	20,35
standwerkerplaats, per dag	1,73	1,74	1,74	1,77	1,81	1,84

7. Toeristenbelasting

Deze belasting wordt geheven van mensen die binnen de gemeente verblijven door overnachting tegen vergoeding. Toeristen maken immers gebruik van gemeentelijke voorzieningen, maar betalen geen belastingen binnen Veldhoven.

Het tarief bedraagt vanaf 2017 € 1,60. Van deze € 1,60 komt € 0,45 ten goede aan de toeristenbranche en € 1,15 ten goede aan de algemene middelen.

Het tarief wordt voor het jaar 2020 niet verhoogd zodat de verordening van 2017 van kracht blijft.

8. Tarieven dienstverlening aan derden

Voor 2020 zullen de tarieven ten opzichte van 2019 met het inflatiepercentage van 1,4% worden verhoogd.

9. Reclamebelasting Veldhoven-Dorp

In Veldhoven-Dorp (Kromstraat) is een Centrummanagement in het leven geroepen. Om te bewerkstelligen dat alle ondernemers meebetalen om de kwaliteit van deze winkelstraat te verbeteren is vanaf 2011 reclamebelasting ingevoerd. De belasting bestaat enerzijds uit een minimum te betalen bedrag van € 200 per belastingplichtige. Anderzijds wordt voor het jaar 2020 een bedrag van € 2,77 per € 1.000 aan WOZ-waarde in rekening gebracht zodra de WOZ-waarde € 72.000 overstijgt. Het maximum te betalen bedrag is € 700. De opbrengsten worden rechtstreeks, met uitzondering van de perceptiekosten, in een ondernemersfonds gestort. Uit dit fonds worden activiteiten betaald die de kwaliteit van het winkelgebied een impuls geven en het winkelklimaat aantrekkelijk maken.

Tabel 5: Tarievenverloop reclamebelasting Veldhoven-Dorp

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
tarief per € 1.000,- WOZ-waarde	2,32	2,55	2,74	2,48	4,51	3,00	2,77

10. Reclamebelasting Veldhoven City Centrum

Per 1 januari 2015 is in het City Centrum een Centrummanagement in het leven geroepen. Door de invoering van een reclamebelasting wordt ervoor gezorgd dat alle ondernemers hieraan meebetalen.

Deze reclamebelasting is op dezelfde leest geschoeid als de reclamebelasting van de Kromstraat en bestaat enerzijds uit een minimum te betalen bedrag van € 300 per belastingplichtige. Anderzijds wordt voor het jaar 2020 een bedrag van € 3,09 per € 1.000 aan WOZ-waarde in rekening gebracht zodra de WOZ-waarde € 97.000 overstijgt. Het maximum te betalen bedrag is € 4.000.

De opbrengsten, eveneens met uitzondering van de perceptiekosten, worden in een ondernemersfonds gestort. Net als bij de Veldhoven-Dorp kunnen hiervan activiteiten worden betaald die de kwaliteit van het winkelgebied ten goede komen.

Tabel 6: Tarievenverloop reclamebelasting City Centrum

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
tarief per € 1.000,- WOZ-waarde	2,18	2,47	2,34	2,73	2,88	3,09

11. Leges

De gemeente streeft naar een evenredige verhouding tussen de kosten en baten van dit product. Een uitzondering hierop vormen de wettelijk voorgeschreven tarieven. Bij de vaststelling van de tarieven wordt rekening gehouden met het omtrent de leges vastgestelde beleid.

Een nadere specificatie van de dekkingspercentages van de verschillende titels en hoofdstukken van de legesverordening is aan het einde van deze paragraaf toegevoegd.

12. Parkeerbelasting

Aangezien in Veldhoven betaald parkeren is ingevoerd, geldt de tariefheffing als een belastingheffing (de zogeheten parkeerbelasting). Als bij een controle niet zichtbaar is dat parkeerders het tarief hebben betaald, volgt een naheffing. Dit geldt op alle aangewezen terreinen in het centrum en de parkeerlocatie De Meent (onder de City Passage). Een uitzondering vormt de parkeergarage onder het Meiveld, waar een ander betaalsysteem geldt (afrekenen bij verlaten van de garage). Het tarief bedraagt momenteel € 1,30 per uur en zal voor 2020 niet worden verhoogd.

In 2020 wordt een omzet van circa € 819.000 verwacht voor de terreinen en parkeergarages.

Om het winkel- en verblijfgebied City-Centrum aantrekkelijker te maken is in 2018 een onderzoek gestart om het parkeerbeleid te herijken. Rekening houdend met onder meer het economisch belang, de parkeerdruk en parkeerregulering en de financiële aspecten, zal het parkeertarief mogelijk anders ingevuld worden. Het voornemen is om het nieuwe beleid in 2020 in te voeren. Afhankelijk van de te maken keuzes bij de herijking kan de genoemde omzet veranderen.

Tabel 7: Tarievenverloop parkeerbelasting

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
parkeertarief per uur	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30

13. Kwijtscheldingsbeleid

Personen die niet in staat zijn om bepaalde belastingen of heffingen te betalen, kunnen in aanmerking komen voor (volledige) kwijtschelding. Dit geldt voor de onroerende zaakbelasting (onder strikte voorwaarden), de hondenbelasting (alleen voor één hond) en de riool- en afvalstoffenheffing.

Voor leges, marktgelden en begraafrechten is kwijtschelding vanwege het retributieve karakter niet mogelijk.

Vanaf het jaar 2010 wordt volledige kwijtschelding verleend aan iedereen die aan de voorwaarden voldoet. Belastingplichtigen kunnen voortaan onder bepaalde voorwaarden in aanmerking komen voor geautomatiseerde toetsing van hun kwijtscheldingsverzoek. Vanaf 2011 is het eveneens voor ondernemers mogelijk om een verzoek tot kwijtschelding in te dienen voor hun privé-belastingsschulden.

14. Woonlasten gemiddeld gezin

Voor een gemiddeld gezin stijgen de lasten in 2020 gemiddeld met € 84,81 ten opzichte van 2019. Uitgaande van een gemiddelde waardeverhoging van de woningen van 7,5% bedraagt de te verwachte WOZ-waarde voor een gemiddelde woning voor het jaar 2020 ongeveer € 321.000.

Voor de berekening van de onroerende zaakbelasting is van deze waarde uitgegaan.

Tabel 8: Verloop woonlasten

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
OZB eigenaren	244,98	251,47	252,89	256,23	274,16	312,01
afvalstoffenheffing	234,25	224,50	220,85	194,76	206,31	237,39
rioolrechten	131,99	134,46	139,83	146,38	151,55	158,16
	611,22	610,43	613,57	597,37	632,02	707,56
lastenvermindering:						
- afvalstoffenheffing	-1,21	-0,86	-3,40	-4,86	0,00	-0,24
- rioolrechten	-7,46	-17,84	-17,76	-21,08	-16,44	-6,93
totale woonlasten	602,55	591,73	592,41	571,43	615,58	700,39

Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden, kortweg COELO genaamd, verricht jaarlijks onderzoek naar economische en financiële aspecten van decentrale overheden zoals gemeenten, waterschappen en provincies. In 2019 staat de gemeente Veldhoven op plaats 9 van de goedkoopste gemeenten van Nederland.

Tabel 9: Begrote opbrengsten belastingen en heffingen (x € 1.000,-)

	begr. 2016	rek. 2016	begr. 2017	rek. 2017	begr. 2018	rek. 2018	begr. 2019	begr. 2020
OZB	8.916	9.021	9.110	8.973	9.215	9.205	9.881	11.286
parkeerbelasting	1.099	1.182	1.299	1.220	1.299	1.195	1.099	819
toeristenbelasting	174	165	207	272	255	276	260	263
hondenbelasting *	331	310	338	328	341	373	377	387
marktgeden *	24	21	26	22	27	25	27	20
(bouw)leges	1.021	1.004	990	984	1.134	1.253	961	1.178
begraafrechten *	135	102	135	96	148	117	153	127
afvalstoffenheffing *	3.872	3.823	3.773	3.749	3.314	3.294	3.631	4.203
rioolheffing *	2.462	2.410	2.569	2.541	2.630	2.637	2.863	3.194
reclamebelasting Veldhoven-dorp	33	41	44	39	45	52	46	46
reclamebelasting City-Centrum	98	96	97	106	101	110	104	105
totale woonlasten	18.165	18.175	18.588	18.330	18.509	18.537	19.402	21.628

* Deze belastingen en heffingen worden geheven met kostendekkendheid als uitgangspunt

Berekening kostendekkendheid legesheffing

(bedragen x € 1.000,-)

titel I	
hoofdstuk 1 - burgerlijke stand	
kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	41
inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	
netto kosten taakveld	41
toe te rekenen kosten:	
- overhead inclusief (omslag)rente	7
- btw	4
totale kosten	52
opbrengst heffingen	75
dekkingspercentage	145%
hoofdstuk 2 - reisdocumenten	
kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	124
inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	
netto kosten taakveld	124
toe te rekenen kosten:	
- overhead inclusief (omslag)rente	46
- btw	5
totale kosten	175
opbrengst heffingen	139
dekkingspercentage	79%

hoofdstuk 3 - rijbewijzen	
kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	132
inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	
netto kosten taakveld	132
toe te rekenen kosten:	
- overhead inclusief (omslag)rente	41
- btw	4
totale kosten	176
opbrengst heffingen	171
dekkingspercentage	97%
hoofdstuk 4 - verstrekkingen GBA persoonsgegevens	
kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	13
inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	
netto kosten taakveld	13
toe te rekenen kosten:	
- overhead inclusief (omslag)rente	6
- btw	2
totale kosten	21
opbrengst heffingen	24
dekkingspercentage	117%
hoofdstuk 5 - verstrekkingen kiezersregister	
voor dit hoofdstuk zijn geen inkomsten en kosten geraamd	
hoofdstuk 6 - verstrekkingen wet bescherming persoonsgeg.	
voor dit hoofdstuk zijn geen inkomsten en kosten geraamd	
hoofdstuk 7 - bestuursstukken	
voor dit hoofdstuk zijn geen inkomsten en kosten geraamd	
hoofdstuk 8 - vastgoedinformatie	
voor dit hoofdstuk zijn geen inkomsten en kosten geraamd	
hoofdstuk 9 - overige publiekszaken	
kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	25
inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	
netto kosten taakveld	25
toe te rekenen kosten:	
- overhead inclusief (omslag)rente	6
- btw	0
totale kosten	32
opbrengst heffingen	29
dekkingspercentage	90%

hoofdstuk 10 - gemeentearchief	
kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	
inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	
netto kosten taakveld	0
toe te rekenen kosten:	
- overhead inclusief (omslag)rente	
- btw	
totale kosten	0
opbrengst heffingen	1
dekkingspercentage	0,00%
hoofdstuk 11 - huisvestingswet	
voor dit hoofdstuk zijn geen inkomsten en kosten geraamd	
hoofdstuk 12 - leegstandswet	
kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	
inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	
netto kosten taakveld	0
toe te rekenen kosten:	
- overhead inclusief (omslag)rente	
- btw	
totale kosten	0
opbrengst heffingen	0
dekkingspercentage	0,00%
hoofdstuk 13 - gemeentegarantie	
kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	
inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	
netto kosten taakveld	0
toe te rekenen kosten:	
- overhead inclusief (omslag)rente	
- btw	
totale kosten	0
opbrengst heffingen	0
dekkingspercentage	0,00%
hoofdstuk 14 - winkeltijdenwet	
voor dit hoofdstuk zijn geen inkomsten en kosten geraamd	
hoofdstuk 15 - kansspelen	
kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	2
inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	
netto kosten taakveld	2
toe te rekenen kosten:	
- overhead inclusief (omslag)rente	2
- btw	0
totale kosten	4
opbrengst heffingen	1
dekkingspercentage	19%

hoofdstuk 16 - kinderopvang	
kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	
inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	
netto kosten taakveld	0
toe te rekenen kosten:	
- overhead inclusief (omslag)rente	
- btw	
totale kosten	0
opbrengst heffingen	5
dekkingspercentage	0,00%
hoofdstuk 17 - telecommunicatie	
kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	23
inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	
netto kosten taakveld	23
toe te rekenen kosten:	
- overhead inclusief (omslag)rente	14
- btw	1
totale kosten	38
opbrengst heffingen	40
dekkingspercentage	106%
hoofdstuk 18 - verkeer en vervoer	
kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	
inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	
netto kosten taakveld	0
toe te rekenen kosten:	
- overhead inclusief (omslag)rente	
- btw	
totale kosten	0
opbrengst heffingen	26
dekkingspercentage	0,00%
hoofdstuk 19 - diverse (niet in titel I genoemd)	
kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	32
inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	
netto kosten taakveld	32
toe te rekenen kosten:	
- overhead inclusief (omslag)rente	14
- btw	3
totale kosten	49
opbrengst heffingen	3
dekkingspercentage	6%
dekkingspercentage titel I	94%

titel II	
hoofdstuk 1 - begripsomschrijving	
voor dit hoofdstuk zijn geen inkomsten en kosten geraamd	
hoofdstuk 2 - vooroverleg	
kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	14
inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	
netto kosten taakveld	14
toe te rekenen kosten:	
- overhead inclusief (omslag)rente	
- btw	2
totale kosten	16
opbrengst heffingen	39
dekkingspercentage	242%
hoofdstuk 3 - omgevingsvergunningen	
kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	741
inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	
netto kosten taakveld	741
toe te rekenen kosten:	
- overhead inclusief (omslag)rente	373
- btw	80
totale kosten	1.195
opbrengst heffingen	1.262
dekkingspercentage	106%
hoofdstuk 4 - vermindering	
kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	
inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	
netto kosten taakveld	0
toe te rekenen kosten:	
- overhead inclusief (omslag)rente	
- btw	
totale kosten	0
opbrengst heffingen	-84
dekkingspercentage	0%
hoofdstuk 5 - teruggaaf	
voor dit hoofdstuk zijn geen inkomsten en kosten geraamd	
hoofdstuk 6 - intrekken omgevingsvergunningen	
voor dit hoofdstuk zijn geen inkomsten en kosten geraamd	
hoofdstuk 7 - wijzigingen omgevingsvergunningen als gevolg van wijzigingen projecten	
kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	
inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	
netto kosten taakveld	0
toe te rekenen kosten:	
- overhead inclusief (omslag)rente	
- btw	
totale kosten	0
opbrengst heffingen	0
dekkingspercentage	0%

hoofdstuk 8 - bestemmingswijzigingen zonder activiteit	
kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	1
inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	
netto kosten taakveld	1
toe te rekenen kosten:	
- overhead inclusief (omslag)rente	1
- btw	0
totale kosten	2
opbrengst heffingen	
dekkingspercentage	0%
hoofdstuk 9 - slooemelding	
voor dit hoofdstuk zijn geen inkomsten en kosten geraamd	
hoofdstuk 10 - in titel II niet benoemde beschikkingen	
voor dit hoofdstuk zijn geen inkomsten en kosten geraamd	
dekkingspercentage titel II	100%

titel III	
hoofdstuk 1 - horeca	
kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	5
inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	
netto kosten taakveld	5
toe te rekenen kosten:	
- overhead inclusief (omslag)rente	3
- btw	0
totale kosten	8
opbrengst heffingen	8
dekkingspercentage	100%
hoofdstuk 2 - organiseren evenementen of markten	
kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	43
inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	
netto kosten taakveld	43
toe te rekenen kosten:	
- overhead inclusief (omslag)rente	27
- btw	2
totale kosten	73
opbrengst heffingen	4
dekkingspercentage	6%
hoofdstuk 3 - prostitutiebedrijven	
voor dit hoofdstuk zijn geen inkomsten en kosten geraamd	
hoofdstuk 4 - splistingsvergunningen woonruimte	
voor dit hoofdstuk zijn geen inkomsten en kosten geraamd	
hoofdstuk 5 - leefmilieuverordening	
voor dit hoofdstuk zijn geen inkomsten en kosten geraamd	

hoofdstuk 6 - brandbeveiligingsverordening	
voor dit hoofdstuk zijn geen inkomsten en kosten geraamd	
hoofdstuk 7 - in deze titel niet benoemde vergunningen, ontheffingen of andere beschikkingen	
voor dit hoofdstuk zijn geen inkomsten en kosten geraamd	
dekkingspercentage titel III	15%
totaal legesverordening	
kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	1.840
inkomsten taakveld(en)	1.745
dekkingspercentage totaal legesverordening	95%

2.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Deze paragraaf gaat in op de vraag hoe de gemeente Veldhoven haar financiële risico's opvangt. Hiervoor is inzicht nodig in de omvang van de aanwezige risico's, de mogelijkheden om de risico's financieel af te dekken (weerstandscapaciteit), en de relatie daartussen: het weerstandsvermogen.

Verder maken kengetallen inzichtelijk hoeveel (financiële) ruimte de gemeente heeft om incidentele en structurele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven inzicht in de financiële weer- en wendbaarheid.

De paragraaf is als volgt opgebouwd:

- aanwezige risico's;
- beschikbare weerstandscapaciteit;
- weerstandsvermogen;
- ontwikkelingen;
- kengetallen.

Het beleid op het gebied van risicomanagement en weerstandsvermogen is vastgelegd in de nota 'Risicomanagement en weerstandsvermogen gemeente Veldhoven 2017'. Deze nota is door de raad in februari 2017 vastgesteld.

Risico's

Inventariseren en kwantificeren

Voor de Begroting 2020 zijn de risico's geïnventariseerd, samen met de kans dat ze optreden en de verwachte negatieve financiële gevolgen. Op basis van deze inventarisatie is een risicokaart samengesteld voor onze gemeente. Aan elk risico is een zogeheten risicoscore verbonden, door de kansklasse te koppelen aan de gevolgklasse. Deze methodiek maakt het mogelijk de risico's onderling te rangschikken op grootte. De risico's met het grootste risicogetal moeten de hoogste prioriteit krijgen en dus als zodanig 'gemanaged' worden. De risicokaart is weergegeven in figuur 1. Het cijfer in de cel geeft het aantal risico's weer met dezelfde risicoscore. De kaart telt op dit moment 46 risico's.

Figuur 1: Risicokaart

Financieel gevolg (x)

$x > € 1.000.000$
 $€ 500.000 < x < € 1.000.000$
 $€ 200.000 < x < € 500.000$
 $€ 50.000 < x < € 200.000$
 $x < € 50.000$

1	1		1	
1				
4	4	2	3	
3	6	3	1	
6	1	6		3
10%	30%	50%	70%	90%
Kans				

In de tabel hieronder worden 10 risico's aangegeven die de grootste invloed hebben op het risicoprofiel van de gemeente.

Tabel 1: 10 van risico's met meeste invloed

Belangrijkste risico's		Kans (%)	Gevolg (max. in € 1.000)	Invloed (%)
1	Verrekening financiële bijdragen SGE over programmering bedrijventerreinen	70	2.310	45,1
2	Planschadevergoeding aansluiting A67	70	500	9,8
3	Naheffing Attero door te weinig aangeleverd afval	70	371	7,3
4	Uitkering verstrekken aan teruggekomen SIB deelnemers	20	1.200	6,7
5	Gesubsidieerde instellingen kunnen niet voldoen aan hun verplichtingen (financieel en/ of beleidsmatig)	70	300	5,9
6	Ongeautoriseerde toegang tot ICT infrastructuur	20	500	2,8
7	Derving van huuropbrengsten door brandschade aan verhuurd vastgoed	30	300	2,5
8	Bosbrand (herplantingsplicht na bosbrand)	30	200	1,7
9	Negatief aanbestedingsresultaat	30	200	1,7
10	Hogere planschadevergoeding bij bestemmingsplanwijzigingen door toegenomen vraag en door woondeal	20	300	1,7
Totaal maximaal geldgevolg top 10 risico's			€ 6.181	
Maximaal geldgevolg overige risico's (36)			€ 6.256	
Totaal maximaal geldgevolg alle risico's			€ 12.437	

Beheersen

Aandachtspunt bij de geïdentificeerde risico's is het treffen van beheersmaatregelen. Met deze beheersmaatregelen zijn de betreffende kansen en/ of gevolgen van het risico verkleind. Bij het bepalen van het weerstandsvermogen wordt rekening gehouden met de beheersmaatregelen die al van kracht zijn.

Voor vier van de 10 belangrijkste risico's is een beheersmaatregel actief. In totaal zijn voor 24 van de 46 risico's maatregelen getroffen. Dit betekent niet dat wij voor 22 risico's geen maatregelen treffen. Een risico kan worden geïdentificeerd vóór en ná het toepassen van maatregelen. Er worden ook risico's meteen geïdentificeerd op het niveau ná maatregelen. Dan is het niet zinvol om alsnog maatregelen te formuleren.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit omvat de financiële middelen en mogelijkheden van de gemeente Veldhoven om financiële tegenvallers als gevolg van risico's op te vangen, zonder het bestaande beleid te hoeven aanpassen. Tot en met de Jaarstukken 2018 was de onbenutte belastingcapaciteit onderdeel van de weerstandscapaciteit.

Het Rijk stelde een macronorm vast die de maximale procentuele opbrengststijging van de OZB aangeeft. De verhogingsruimte tot de macronorm was de onbenutte belastingcapaciteit. Doel van deze macronorm was het voorkomen van grote stijgingen en verschillen in lokale lasten.

Het Rijk heeft besloten de macronorm niet meer toe te passen, en over te gaan tot een benchmark om de ontwikkeling in lokale lasten tussen gemeenten inzichtelijk te maken. Dit betekent dat de onbenutte belastingcapaciteit geen deel meer uitmaakt van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Op basis van de beleidsnota wordt de beschikbare weerstandscapaciteit als volgt opgebouwd:

Reserve benoemde risico's (jaarstukken 2018)	€ 4.448
Begrotingspost Onvoorzien	€ 135
Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 4.583

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is een getal dat aangeeft of de gemeente risico's financieel kan opvangen zonder beleid te hoeven aanpassen. Als dit getal 100% is of hoger, kunnen de risico's worden opgevangen. Wij streven altijd naar 100%.

Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de gekwantificeerde risico's (benodigde weerstandscapaciteit). Om te garanderen dat ons weerstandsvermogen toereikend is, streven we naar een norm van 100%, dat gekwalificeerd is als 'ruim voldoende'. Om ongewenste schommelingen te voorkomen, hanteren we een minimumratio van 82% en een maximumratio van 141%. Buiten deze marges vullen we de risicoreserve benoemde risico's aan of romen we die af.

De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door de van alle risico's de kans te vermenigvuldigen met het maximale schadegevolg, en dit vervolgens vermenigvuldigen met een factor 1,25. Toepassing van deze berekening levert een benodigde weerstandscapaciteit op van € 4.478.

Zoals aangegeven is de beschikbare weerstandscapaciteit nu € 4.583. De benodigde weerstandscapaciteit is € 4.478. Het weerstandsvermogen is dan $€ 4.583 / € 4.478 = 102\%$.

Dit percentage valt binnen de ondergrens van 82% en de bovengrens van 141%. Dus de reserve benoemde risico's hoeft niet te worden aangevuld of afgeroomd. Voorgesteld wordt het weerstandsvermogen vast te stellen op 102%.

Ontwikkelingen

Vergeleken met het vorige actualisatiemoment – de Jaarstukken 2018 – is een risico vervallen. Dit was een risico op het niet adequaat organiseren van verkiezingen. Het organiseren van verkiezingen is goed georganiseerd en geborgd binnen de organisatie, hierdoor kan dit risico vervallen. Dit risico had een kans van 10% en een maximaal schadegevolg van € 50.

Kengetallen

Hieronder de kengetallen.

De kengetallen die het BBV voorschrijft, gaan in op totale financiële componenten zoals het totale eigen vermogen, totale baten etc. De bepaling van het weerstandsvermogen bevat één component van het eigen vermogen, namelijk de reserve benoemde risico's. Er kan geen verband worden gelegd tussen het weerstandsvermogen en de kengetallen. De kengetallen geven een aanvullend inzicht in de financiële weerbaarheid (kunnen we financiële tegen een stootje) en wendbaarheid (kunnen we ons financieel aanpassen aan veranderende omstandigheden) bovenop het weerstandsvermogen. Opgemerkt wordt dat kengetallen niet absoluut kunnen worden geïnterpreteerd.

Verloop van de kengetallen						
Kengetallen	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Netto schuldquote	120%	129%	115%	112%	100%	101%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekke leningen	118%	128%	114%	110%	97%	98%
Solvabiliteitsratio	29%	26%	27%	30%	33%	33%
Structurele exploitatieruimte	5%	-2%	-1%	-1%	1%	1%
Grondexploitatie	81%	70%	58%	54%	44%	41%
Belastingcapaciteit	79%	85%	95%	95%	95%	95%

Toelichting kengetallen

- **Netto schuldquote:**
Dit kengetal geeft de schulden van de gemeente aan, in een percentage van de totale baten. Op de schulden zijn de financiële vorderingen in mindering gebracht, behalve de langlopend verstrekte leningen, zoals startersleningen.
- **Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen:**
Hier wordt hetzelfde aangegeven als bij bovenstaande netto schuldquote waarbij de langlopend verstrekte leningen in mindering worden gebracht op de schuldpositie.
- **Solvabiliteitsratio:**
Deze ratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om aan de financiële verplichtingen te voldoen. Het eigen vermogen is uitgedrukt in een percentage van het balanstotaal.
- **Structurele exploitatieruimte:**
Dit getal geeft aan in hoeverre de structurele lasten kunnen worden gedekt met structurele baten.
- **Grondexploitatie:**
Dit kengetal geeft de boekwaarde van de bouwgrondexploitatie weer in verhouding tot de totale baten.
- **Belastingcapaciteit:**
Bij dit getal worden de OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing voor een gemiddeld gezin opgeteld en afgezet tegen een landelijk gemiddelde. Het landelijk gemiddelde is bekendgemaakt in de Meicirculaire 2019. Dit percentage kan geïnterpreteerd worden als de benutte belastingcapaciteit.

Beoordeling kengetallen

Ten eerste wordt opgemerkt dat de Begroting 2019 eerder is opgesteld dan Jaarrekening 2018. Verder zijn de kengetallen van de Begroting 2019 overgenomen uit de primitieve begroting.

Het eerder ingezette financieel herstel wordt in deze begroting vastgehouden, ondanks de negatieve saldi in 2020 en 2021. Dit is te zien aan de dalende schuldquoten en de stijgende lijn van de solvabiliteit. De solvabiliteit daalt in 2020, omdat dit het laatste jaar is van de reserve sociaal deelfonds. Deze reserve wordt in 2020 aangevuld (vooral vanwege de tekorten binnen specialistische jeugdzorg) vanuit de vrije reserve. Vervolgens loopt de solvabiliteit op naar 33% in 2023. Dit is voornamelijk het gevolg van de resultaten bouwgrondexploitatie die in de vrije reserve worden gestort. Dit komt ook uit het kengetal Grondexploitatie duidelijk naar voren.

2.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Het beheer van de openbare ruimte is een primaire taak van de gemeente.

Om dit beheer te ondersteunen, heeft de gemeente beheerplannen voor wegen, openbaar groen, openbare verlichting, riolering, verkeersregelinstallaties en gebouwen. De beheerplannen vertalen het strategisch beleid (door de gemeenteraad vastgesteld) in beheermaatregelen. Deze hebben in principe een looptijd van 4 jaar. Voor de uitvoering stelt de gemeente uitvoeringsplannen op, in de vorm van projecten en (onderhouds-)bestekken.

In 2020 worden de beheerplannen VRI, Riool (vGRP), Groen en Wegen geactualiseerd. Dit betekent dat de gemeente de eerste 4-5 maanden niet beschikt over actuele beheerplannen voor deze vakgebieden.

De beheeractiviteiten vinden plaats op verschillende momenten door het jaar heen. Onder beheer op korte termijn vallen het jaarlijks terugkerende onderhoud, de (kleine) noodzakelijke reparaties en het structurele onderhoud dat in het eerste planjaar van het beheerplan is opgenomen. Deze werkzaamheden zijn bekend, op de ad-hoc reparaties na. Tot de beheeractiviteiten op middellange termijn rekenen we het structurele onderhoud dat in het tweede tot het vijfde planjaar van het beheerplan uitgevoerd moet worden. Deze werkzaamheden zijn op hoofdlijnen bekend. Onder de beheeractiviteiten op lange termijn valt het structurele onderhoud dat na het vijfde planjaar van het beheerplan uitgevoerd moet worden. Deze werkzaamheden zijn slechts globaal bekend.

Wegen

Kader

Het groot onderhoud van wegen vindt plaats volgens de systematiek van het rationele wegbeheer van het CROW. Hierdoor wordt op een rationele manier kennis verkregen over waar, wanneer, welke maatregelen moeten worden getroffen om volgens de vooraf gestelde CROW-norm het afgesproken onderhoudsniveau te bereiken. De systematiek geeft daarbij aan welke middelen hiervoor noodzakelijk zijn.

Prestaties en kwaliteit

De gemeente hanteert het basiskwaliteit onderhoudsniveau, waarbij wegen veilig worden gehouden, om zo ongevallen en aansprakelijkheidstellingen tot een minimum te beperken. Om inzicht te verkrijgen in de kwaliteit van het totale wegennet laat de gemeente Veldhoven periodiek inspecties uitvoeren. Deze inspecties worden uitgevoerd volgens de door het CROW opgestelde en landelijk geaccepteerde methodiek voor de globale visuele inspectie (de methodiek is beschreven in publicatie 145 en 146). Deze methodiek is toepasbaar voor alle verharde wegen. Onverharde zandwegen blijven daarom in de kwaliteitsanalyse buiten beschouwing.

De weginspectie is begin 2016 voor het laatst uitgevoerd:

Inspectieronde	Voldoende	Matig	Onvoldoende
2016	94%	2%	4%

Financiën

Voor groot onderhoud van wegen zijn de onderstaande stortingen in de voorziening nodig.

Wegen	2020	2021	2022	2023
Groot onderhoud	€ 1.030	€ 1.030	€ 1.039	€ 1.055

De verschillende producten, projecten en voorzieningen maken deel uit van taakveld 2 (Verkeer, vervoer en waterstaat).

Voor vervangingswerkzaamheden aan wegen worden per werk aparte kredieten aangevraagd.

Openbaar groen

Beleidskader

Het gewenste onderhoudsniveau is omschreven in het groenbeleidsplan. Om het groenonderhoud in de openbare ruimte zo efficiënt mogelijk uit te voeren, vinden het onderhoud en beheer van het groen plaats op basis van het groenbeheerplan, waardevolle bomenlijst, het beheersysteem en vastgestelde beeldkwaliteitsnormen.

Prestaties en kwaliteit

Bij het onderhoud onderscheiden we de kwaliteitsniveaus A, B en C. Deze sluiten aan op de landelijke meetlatten van CROW en geven respectievelijk een optimaal verzorgd niveau, een normaal niveau (basiskwaliteit) en een natuurgericht niveau weer. De verdeling van het openbaar groen in Veldhoven over deze drie niveaus is in onderstaande tabel weergegeven.

Groen	Niveau A (optimaal)	Niveau B (basis)	Niveau C (natuurlijk)
% van totale oppervlakte	4 %	47 %	49 %

In 2016 is het dagdagelijks groenonderhoud voor 3 jaar, met een optie voor verlenging van 3 keer 1 jaar, aanbesteed via een onderhandse aanbesteding.

Financiën

Voor vervanging van groen zijn de onderstaande stortingen in de vervangingsreserve nodig.

Groen	2020	2021	2022	2023
Groot onderhoud	€ 375	€ 375	€ 379	€ 384

Het bijbehorende product, de projecten en de (toekomstige) voorziening maken deel uit van taakveld 5 (Sport, cultuur en recreatie).

Openbare verlichting

Kader

Op dit moment heeft de gemeente Veldhoven geen beleidsplan openbare verlichting. Het actuele beheerplan beschrijft de uitgangspunten voor vervanging en de onderhoudsstrategie aan de openbare verlichting.

Prestaties en kwaliteit

Er zijn voor de openbare verlichting geen inspectie- of meetgegevens beschikbaar. Voor het berekenen van de verschillende kostenposten worden daarom landelijke ervaringscijfers gehanteerd. Een onderhoudsaannemer is verantwoordelijk voor het dagelijks onderhoud aan de openbare verlichting, net als het verhelpen van storingen en herstellen van schades.

Financiën

Voor groot onderhoud en vervanging van openbare verlichting zijn de onderstaande stortingen in de vervangingsreserve nodig.

Openbare verlichting	2020	2021	2022	2023
Groot onderhoud	€ 280	€ 280	€ 283	€ 287

Het bijbehorende product, de projecten en de (toekomstige) voorziening maken deel uit van taakveld 2 (Verkeer, vervoer en waterstaat).

Riolering

Beleidskader

De leidraad voor het beheer van de riolering is het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) 2015-2019. Het VGRP voorziet in alle noodzakelijke rioleringswerkzaamheden, zowel beleids- en beheersmatig als renovaties.

Prestaties en kwaliteit

In de periode 2012 t/m 2016 is de kwaliteit van het volledige rioolstelsel in beeld gebracht. Classificatie van schadebeelden gebeurt volgens de NEN 3399 en is opgedeeld in 5 klassen naar mate van ernst. Als schades in de categorie 'ingrijpmaatstaaf' vallen heeft dit invloed op de restlevensduur (die verkort zal worden).

Financiën

Voor groot onderhoud en vervanging aan riolering zijn de onderstaande stortingen in de vervangingsreserve nodig.

Riolering	2020	2021	2022	2023
vervangingsreserve	€ 1.348	€ 1.413	€ 1.488	€ 1.555

De kosten worden gedekt uit de rioolheffing, waarbij wordt uitgegaan van een 100% kostendekkende exploitatie binnen de planperiode.

De onderhoudslasten van het VGRP komen overeen met de opgenomen bedragen in de begroting. De investeringen in deze begroting komen overeen met de vervangingsinvesteringen die opgenomen zijn in het VGRP, op wat verschuivingen in tijd na. Verschuivingen in de tijd kunnen ontstaan door aangepaste plannings- of urgentie bepaling. Het bijbehorende product, de projecten en de voorzieningen maken deel uit van taakveld 7 (Volksgezondheid en milieu).

Verkeersregelinstallatie's (VRI's)

Kader

Op dit moment heeft de gemeente Veldhoven geen beleidsplan voor VRI's. Het actuele beheerplan beschrijft de uitgangspunten voor vervanging en de onderhoudsstrategie aan de VRI's.

Prestaties en kwaliteit

Er zijn voor de VRI's geen inspectie- of meetgegevens beschikbaar. Voor het berekenen van de verschillende kostenposten worden daarom landelijke ervaringscijfers gehanteerd. Een onderhoudsaannemer is verantwoordelijk voor het dagelijks onderhoud aan de VRI's, net als het verhelpen van storingen en herstellen van schades.

Financiën

Voor groot onderhoud en vervanging van VRI's zijn de onderstaande stortingen in de vervangingsreserve nodig.

VRI's	2020	2021	2022	2023
Groot onderhoud	€ 272	€ 272	€ 274	€ 278

Het bijbehorende product, de projecten en de (toekomstige) voorziening maken deel uit van taakveld 2 (Verkeer, vervoer en waterstaat).

Gebouwen

Kader

De basis voor het gebouwenbeheer vormt de, door het college, vastgestelde Leidraad vastgoed Veldhoven. Deze leidraad is een bundeling van de beschikbare informatie over het gemeentelijk vastgoedbeleid van Veldhoven. Door middel van het benoemen van spelregels wordt het gemeentelijk vastgoedbeleid weergegeven.

Prestaties en kwaliteit

Het beheer en onderhoud van de gebouwen wordt voorbereid en ingepland conform meerjarenonderhoudsplannen. De basis voor deze plannen is het gewenst/vereist conditieniveau (niveau 3: redelijk, het verouderingsproces is over de gehele linie duidelijk aanwezig). Voor het bereiken en handhaven van het gewenste conditieniveau is het noodzakelijk plannen en begrotingen actueel te houden. Dit gebeurt door gebruik te maken van het beheerpakket Planon. Voor alle gebouwen wordt via een beheersysteem een meerjarenonderhoudsplanung opgesteld.

Financiën

Voor onderhoud aan gebouwen zijn de onderstaande stortingen in de vervangingsreserve nodig.

Gebouwen	2020	2021	2022	2023
Onderhoud	€ 1.314	€ 1.440	€ 1.564	€ 1.586

Het bijbehorende product, de projecten en de voorziening maken deel uit van taakvelden 0 (Bestuur en ondersteuning), 4 (Onderwijs), 5 (Sport cultuur recreatie) en 7 (Volkshuisvesting RO en stedelijke vernieuwing).

2.2.4 Financiering

Uitgangspunten treasurybeleid

Treasury gaat om de financiering van het gemeentelijke beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden. Dit omvat het zorgen voor voldoende liquide middelen, het beleggen van een tijdelijk overschot tegen een zo hoog mogelijk rendement en het daarbij afdekken van de risico's, met name op het gebied van rente en krediet. En dat alles op de meest doelmatige wijze en volgens de wettelijke voorschriften.

Het begrip treasury is als volgt te definiëren: het sturen en beheersen, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille is op dit gebied het nodige wettelijk verankerd, met name in de Wet Fido en de Ruddo (regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden. In het treasury statuut zijn uitgangspunten met betrekking tot risicobeheer (rente, koers, krediet en liquiditeit) opgenomen. Met inachtneming van wet- en regelgeving is het beleid van de gemeente Veldhoven gericht op minimalisatie van de kosten en optimalisatie van de opbrengsten.

Vermogenspositie

Wie de vermogenspositie van een organisatie beoordeelt, kijkt naar de creditzijde van de balans. Het eigen vermogen wordt daar uitgedrukt in termen van reserves. Reserves zijn echter feitelijk niets anders dan een boekhoudkundige sluitpost om aan het eind van een boekjaar het verschil tussen baten en lasten uit te drukken. De onderstaande tabel laat zien hoe de vermogenspositie van de gemeente Veldhoven zich in de begrotingsperiode ontwikkelt.

Tabel 1: Ontwikkeling vermogenspositie gemeente Veldhoven (bedragen x € 1.000,-)

	Ultimo 2018	Ultimo 2019	Ultimo 2020	Ultimo 2021	Ultimo 2022	Ultimo 2023
Eigen vermogen	72.760	69.491	66.407	70.653	74.514	77.693
Algemene reserve	49.584	46.522	44.292	48.559	52.445	55.743
Bestemmingsreserves	23.176	22.969	22.116	22.094	22.069	21.949
Vreemd vermogen	181.585	179.802	178.902	167.361	154.320	155.090
Voorzieningen *	14.551	15.477	16.568	18.575	20.749	23.072
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	127.272	130.316	142.314	134.562	121.310	123.058
Vlottende schulden	39.762	34.009	20.020	14.224	12.261	8.960
Totaal vermogen	254.346	249.293	245.309	238.014	228.834	232.783
Solvabiliteitsratio (eigen vermogen/ totaal vermogen)	28,6%	27,9%	27,1%	29,7%	32,6%	33,4%
Vreemd vermogen/ totaal vermogen	71,4%	72,1%	72,9%	70,3%	67,4%	66,6%

* exclusief verliesvoorziening bouwgrondexploitatie

De solvabiliteit is een graadmeter voor de financiële onafhankelijkheid van onze gemeente, het geeft inzicht in de mate waarin onze gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Dit cijfer geeft dus een soort toekomstvisie weer. De solvabiliteit wordt vaak uitgedrukt als in een ratio.

Vanaf 2020 laat de solvabiliteitsratio een stijgende trend zien. Dit komt door een stijging van het eigen vermogen en een daling van het vreemd vermogen. Met name de verwachte resultaten uit de bouwgrondexploitatie zorgen voor een stijging van het eigen vermogen. De gemiddelde solvabiliteitsratio van alle Nederlandse gemeenten ultimo 2017 is 33% (*bron: Waar staat je gemeente?*). We zijn op de goede weg om onze solvabiliteit te versterken. Het is nu zaak om de ingezette weg voort te zetten, onze schulden te reduceren en het eigen vermogen op peil te houden c.q. te versterken. Een belangrijke voorwaarde hiervoor is het daadwerkelijke realiseren van resultaten uit de bouwgrondexploitatie.

Treasury acties 2020

De uitvoering op het gebied van treasury maakt deel uit van het reguliere instrumentarium van de planning & control cyclus.

Liquiditeitenplanning en financiering

Bij de financiering van de gemeentelijke activiteiten wordt de gemeente als één geheel beschouwd. Dat houdt in dat bij het bepalen van de financieringsbehoefte alle inkomsten en uitgaven worden betrokken. Door deze 'totaal financiering' worden de rentekosten geminimaliseerd. Leningen worden op de meest optimale momenten aangetrokken, rekening houdend met de gemeentelijke rentevisie, de Wet Fido, de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Voor 2020 wordt, ten opzichte van het huidige niveau, een licht stijgende lange rente verwacht, die overigens nog steeds op een uitzonderlijk laag niveau ligt.

De verwachting is dat we de komende jaren voor ca. € 55 miljoen aan financiering aan moeten trekken. Gezien de huidige lage rente is er in de begroting rekening mee gehouden dat we de behoefte direct langlopend financieren.

Schatkistbankieren

Per 1 januari 2014 is het verplicht schatkistbankieren van lagere overheden bij het rijk definitief ingevoerd. Tegoeden (boven het drempelbedrag) worden dagelijks 'afgeroomd' naar een rekening-courant bij het rijk. Debetsaldi (rood staan) wordt nog steeds op de gebruikelijke wijze afgedekt door kasgeldleningen. Het drempelbedrag voor 2020 is berekend op € 964. In 2020 monitoren we of het drempelbedrag niet wordt overschreden.

Leningenportefeuille

De onderstaande tabel toont de leningenportefeuille (o/g) van de gemeente.

Tabel 2: Leningenportefeuille per 31 december 2019

Leningnr.	Afsluitdatum/ herzieningsdatum	Soort lening / aflossing	Oorspr. Bedrag (€)	Oorspr. looptijd	Rente %	Rente- herzie- ning	Restsch. Rente- herz.
Nwb I- 27963	29-05-2013	Ineens (einde looptijd)	15.000.000	25	3,404	-	-
Nwb I- 27965	29-05-2013	Ineens (einde looptijd)	20.000.000	30	3,473	-	-
Nwb I- 27964	29-05-2013	Ineens (einde looptijd)	15.000.000	30	3,594	-	-
Nwb 10028477	01-10-2014	Lineair	24.000.000	10	0,923		
BNG 40.111202	01-06-2017	Lineair	10.000.000	10	0,538	-	-
BNG 40.111296*	17-07-2017	Lineair	48.519.898	10	2,065	-	-
BNG 40.111882	02-05-2018	Lineair	10.000.000	10	0,667		

Op basis van de huidige leningenportefeuille zal het totaalbedrag van opgenomen geldleningen op 31 december 2019 ca. € 117,8 miljoen bedragen.

Voor het jaar 2019 tot en met 2023 gaan we uit van nog aan te trekken geldleningen van € 12,5 miljoen eind 2019, € 15 miljoen begin 2020, € 7,5 miljoen eind 2020, € 5 miljoen eind 2021 en € 15 miljoen medio 2023.

Taakveld treasury

Tabel 3: Taakveld treasury begroting 2020-2023 (bedragen x € 1.000,-)

	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Externe rentelasten	2.723	2.621	2.495	2.380
Externe rentebaten	54	39	46	62
Saldo rentelasten en rentebaten	2.669	2.582	2.449	2.317
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	1.319	1.086	999	840
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	1.350	1.496	1.451	1.477
Aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	1.419	1.526	1.573	1.619
Renteresultaat op het taakveld Treasury	69	30	122	142

Algemeen

De rentelasten en -baten en de toerekening aan de taakvelden zijn in de begroting opgenomen conform de richtlijnen van de commissie BBV.

Het aantrekken en verstrekken van een lening betreft een treasury activiteit. De rentelasten en –baten hiervan moeten verantwoord worden op het taakveld treasury. Als een lening specifiek is aangetrokken voor een project of (door)verstrekking (één op één doorlening), is sprake van projectfinanciering. De rentelasten en –baten worden dan via het taakveld treasury rechtstreeks doorberekend aan het betreffende taakveld en worden niet in de berekening van de omslagrente betrokken.

Externe rentelasten over korte en lange financiering

De rente van de langlopende geldleningen is voor 2020 geraamd op € 2.723. Hierbij is uitgegaan van een leningenportefeuille van € 130,3 miljoen per 1 januari 2020. Voor wat betreft korte financiering is voor de verwachte negatieve rente een rente bate opgenomen.

Externe rentebaten

De geraamde rentebaten bestaan uit rentebaten verstrekte startersleningen € 32, rentebaten kortlopende financiering € 6 en rente component HNG depot € 16.

Rente die moet worden doorberekend aan bouwgrondexploitatie (BGE)

Conform de BBV voorschriften moet de toe te rekenen rente aan de bouwgrondexploitatie worden gebaseerd op de werkelijk te betalen rente over het vreemd vermogen. Het over het vreemd vermogen te hanteren rentepercentage wordt bepaald als het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente, naar verhouding vreemd vermogen/ totaal vermogen, indien geen sprake is van projectfinanciering. Aangezien het principe van 'totaalfinanciering' wordt toegepast, is bij de gemeente Veldhoven geen sprake van projectfinanciering voor de BGE. Dit percentage is bij de kadernota berekend op 1,5%. De doorberekende rente voor 2020 naar de BGE is 1,5% van de boekwaarde per 1 januari 2020 en bedraagt € 1.319.

Aan taakvelden toe te rekenen rente

De aan taakvelden toe te rekenen rente wordt bepaald als het saldo van de externe rentelasten en –baten minus de rente die wordt toegerekend aan de bouwgrondexploitatie en de rente van projectfinanciering die rechtstreeks aan de taakvelden worden toegerekend. Voor 2020 is dit € 1.350.

Aan taakvelden toegerekende rente via renteomslag

De omslagrente wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd. De omslagrente is berekend op 1,0%. De doorberekende rente voor 2020 naar de taakvelden is 1,0% van de boekwaarde per 1 januari 2020 en bedraagt € 1.419.

Saldo rente taakveld treasury

Het rentesaldo van het taakveld treasury ontstaat door het verschil tussen de rente die aan taakvelden moet worden doorberekend en de werkelijke doorberekende rente via de renteomslag. Er resulteert een positief saldo op het taakveld treasury van € 69. Dit heeft overigens geen effect op het saldo van de begroting (doorberekenen van rente aan taakvelden is budgettair neutraal). Bij de jaarrekening zal een nacalculatie plaatsvinden als de afwijking groter is dan 25% van de gerealiseerde aan taakvelden toe te rekenen rente.

Kasgeldlimiet

Het gaat bij de kasgeldlimiet om het beperken van renterisico's op de korte schuld. Korte schuld is bedoeld voor het financieren van lopende uitgaven. Daarom wordt de kasgeldlimiet gekoppeld aan het begrotingstotaal; dat wil zeggen de totale lasten van de begroting, inclusief tegelijkertijd met de begroting vastgestelde begrotingswijzigingen. De kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal. Voor 2020 komt dit neer op € 10.929 miljoen. Volgens de Wet Fido is het toegestaan om de kasgeldlimiet twee kwartalen achter

elkaar te overschrijden. We monitoren de kasgeldlimiet per kwartaal en stellen de liquiditeitenplanning periodiek bij.

Gezien de huidige zeer lage rente op langlopende geldleningen en de verwachting dat deze licht gaat stijgen zal een oplopende financieringsbehoefte worden ingevuld met een langlopende lening. Begin 2020 is de verwachting dat we € 15 miljoen aantrekken, € 7,5 miljoen eind 2020, € 5 miljoen eind 2021 en nog € 15 miljoen medio 2023.

Renterisiconorm

De renterisiconorm bedraagt 20% van het begrotingstotaal. Voor 2020 komt dit neer op ca € 26 miljoen. Dit wil zeggen dat de jaarlijks verplichte aflossingen en renteherzieningen dit bedrag niet mogen overschrijden. De gemeente loopt een renterisico over de zo nodig te herfinancieren aflossingen. De te betalen aflossingen en renteherzieningen overschrijden deze norm niet.

Overige financieringsrisico's

Er zijn verschillende financieringsrisico's te definiëren:

- ◆ Renterisico. Als het gaat om uitstaande geldleningen neemt de gemeente nagenoeg geen positie in. Daardoor lopen we een gering renterisico.
- ◆ Liquiditeitsrisico. Dit hangt nauw samen met de wijze waarop de gemeente in het liquiditeitsbeheer stuurt op de handhaving van de kasgeldlimiet. De gemeente Veldhoven loopt dankzij haar aanpak geen liquiditeitsrisico.
- ◆ Koersrisico. De gemeente houdt geen vorderingen, liquiditeiten en beleggingen aan in vreemde valuta en loopt daardoor geen koersrisico.
- ◆ Kredietrisico. Voor het risico van oninbare debiteuren heeft de gemeente Veldhoven een voorziening gevormd. Het kredietrisico is daardoor afgedekt.

2.2.5 Bedrijfsvoering

Inleiding

De bedrijfsvoering van de organisatie is het domein en de verantwoordelijkheid van het college van B en W. Het college informeert de raad hierover via de paragraaf bedrijfsvoering in de begroting en de jaarrekening. Deze paragraaf beschrijft op hoofdlijnen de ontwikkelingen in de bedrijfsvoering die in 2020 worden verwacht. Het belangrijkste element van onze bedrijfsvoering is personeel.

Missie / Visie

De missie en visie van de organisatie zijn gericht op onze opgaven voor de Veldhovense burgers. Alle inzet is gericht op het handhaven van het niveau van het Veldhovense woon-, leef- en werkklimaat. De ambtelijke organisatie ondersteunt het bestuur en is inwoners en bedrijven van dienst.

Personeel

Ontwikkeling en inzetbaarheid van medewerkers is en blijft een belangrijk speerpunt voor de organisatie. Gezondheid, betrokkenheid, werkplezier en mobiliteit zijn hierin belangrijke begrippen die blijvend aandacht krijgen.

Het 'eigenaarschap' op eigen ontwikkeling en loopbaan krijgt ook nadrukkelijk meer inhoud. Daarnaast zal in 2020 arbeidsmarktcommunicatie een belangrijk thema zijn.

Van belang is dat de buitenwereld meer zicht krijgt op het feit dat het vanwege uiteenlopende redenen heel plezierig en uitdagend werken is bij de gemeente Veldhoven. Bovendien zal de normalisatie van de rechtspositie (de wet WNRA) verder gestalte krijgen.

(Netwerk)organisatie

Bij de ontwikkeling van de organisatie krijgt het begrip netwerkorganisatie veel aandacht. De medewerkers leren om regisseur te zijn en zich op te stellen als partner in een netwerk. Het netwerkdenken wordt gestimuleerd door de manier waarop we samenwerken met partners. Door middel van stageplekken bij partners kunnen onze medewerkers op een prettige manier hun blik verruimen en hun inlevendheid vergroten.

Huisvesting

De huisvesting van de organisatie vindt nog steeds voornamelijk in het gemeentehuis plaats. De mogelijkheid om ook partners en inwoners gebruik te laten maken van (delen van) het gemeentehuis wordt nader onderzocht.

Samenwerking

Binnen het sociaal domein is er een samenwerkingsverband met 11 gemeenten evenals een subregionale werkgroep met Best en Oirschot (BOV).

Op basis van de visie en richting die periodiek worden afgestemd, worden waar mogelijk kansen benut die de bedrijfsvoering ten goede komen. Hierbij wordt de weg van de geleidelijkheid gevolgd. Met een alerte houding wordt gekeken naar andere samenwerkingsverbanden die meerwaarde kunnen opleveren.

Dienstverlening

De Veldhovense accenten van dienstverlening blijven onverkort van kracht:

- We leven ons in in de vraag van burgers, bedrijven en instellingen, stellen de vraag centraal en denken mee;
- De communicatie met onze klanten is helder, transparant en passend bij de situatie;
- We gaan zorgvuldig om met de gegevens van onze klanten en zorgen voor veilige opslag en verwerking daarvan;
- We werken efficiënt met oog voor de behoeften van onze klanten.

In 2020 wordt aan de hand van speerpunten concreet gewerkt aan acties om de dienstverlening naar een hoger niveau te krijgen.

Juridische kwaliteitszorg

Binnen de gemeentelijke organisatie wordt gestructureerd gewerkt aan de Juridische kwaliteitszorg. Daartoe zijn kwaliteitsnormen vastgesteld.

Doel is maatregelen te treffen die er op zijn gericht dat de kwaliteit van de gemeentelijke producten en diensten voldoet aan de wettelijke eisen. Elk halfjaar wordt de actuele status besproken met de afdelingen.

In 2020 worden onder meer de volgende actiepunten uitgevoerd:

- Verkenning/(verdere) implementatie nieuwe wetgeving, waaronder:
 - Wet open overheid;
 - Het nieuwe nadeelcompensatierecht;
- Verdere implementatie EU Algemene Verordening Gegevensbescherming (privacy);
- Verdere aanpak en implementatie van centrale registratie van alle contracten;
- Actualisering gemeentelijke regelgeving en mandaatregeling;
- Analyses/metingen/rapportages (rechtszaken, bezwaren & klachten, databestanden voor regelingen en contracten);
- Handelen naar de uitkomsten van de evaluatie van de Juridische kwaliteitszorg.

Centrale inkoop

De inkoopfunctie is centraal geregeld en wordt verder geprofessionaliseerd. Door het bundelen van opdrachten en het verbeteren van het inkoopproces worden besparingsmogelijkheden geoptimaliseerd. Bestuurlijke speerpunten (zoals doelmatigheid, social return, duurzaamheid en de positie van het MKB) worden eenduidig vastgelegd en gerapporteerd. De reeds gemaakte verbeterslag in het contractmanagement wordt verder geoptimaliseerd en uitgebreid zodat eenduidige en betrouwbare output is geborgd. Daarnaast ligt de focus op decentrale inkoopactiviteiten door ondersteuning vanuit het centrale inkoopcluster op het gebied van contractbeheer en documenteren van het inkoopproces. Alle overeenkomsten worden digitaal opgeslagen in één centrale contractenbank. Doel is om steeds meer functioneel gespecificeerde en gebruikersgerichte inkoop en aanbestedingen te realiseren, waarbij oog is voor integraliteit van de verschillende domeinen. Om aansluiting te vinden bij de 'nieuwe' rol van gemeente Veldhoven als regievoerder wordt meer gebruik gemaakt van de kennis van de markt.

Informatievoorziening

Als overheid hebben we verplichtingen met betrekking tot de opslag en vernietiging van onze informatie. Niet alleen de Archiefwet legt verplichtingen op, maar ook steeds meer de beveiligings- en privacy-eisen vanuit de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en de AVG. Buiten deze verplichtingen willen we dat in onze taakuitvoering informatie vindbaar, betrouwbaar en duurzaam toegankelijk is.

Informatiebeheer is breder dan het taakveld van DIV, zodat het komende jaar een impuls en aandacht wordt gegeven aan o.a. de kwaliteit van de informatiehuishouding, verdere digitalisering en digitale archivering.

We sluiten aan op regionale en/of landelijke ontwikkelingen op het terrein van digitale archivering c.q. e-depot. Specifiek wordt onderzocht hoe wij kunnen aansluiten bij het regionale RHCE waar we onze archieffunctie hebben belegd.

Ook in 2020 wordt ingezet op verdergaande digitalisering van werkprocessen. We richten werkprocessen alleen op verzoek van een afdeling zaakgericht in via het nieuwe zaakstelsel.

Planning en Control

Interne beheersing

Voor beheersing van onze processen en uitvoering conform de wet- en regelgeving nemen we organisatorische maatregelen en voeren onafhankelijke interne toetsing uit. Door verzwaring van de controle-eisen van de externe accountant neemt de druk op deze werkzaamheden toe. Daarnaast blijft het een uitdaging om de controles zo efficiënt en effectief mogelijk uit te voeren, met de nadruk op de processen van materieel belang. Het eindresultaat is gericht op een organisatie die in control is, wat wordt bevestigd door een goedkeurende accountantsverklaring.

Twee onderwerpen blijven ook in 2020 van extra belang om in het licht van risicobeheersing te noemen, namelijk de grondexploitaties en de gedecentraliseerde taken binnen het sociaal domein.

Bijstellingen

Onze financiële positie dwingt tot het maken van keuzes. We blijven de realisering van de geplande bijstellingen nauwgezet volgen.

Waar bezuinigingen leiden tot een toename van risico's, sturen we hierop binnen ons risicomanagement. We nemen de maatregelen die nodig zijn om in control te blijven.

Rechtmatigheidsverantwoording

Met ingang van 2021 wordt het college van B&W verantwoordelijk voor het afgeven van een rechtmatigheidsverklaring bij de jaarrekening. De externe accountant krijgt hierdoor ook een andere rol. Dit heeft gevolgen voor de (interne) verantwoording binnen de gemeentelijke organisatie. In 2020 zetten we de nodige voorbereidende stappen voor tijdige invoering van deze wijziging.

Bedrijfsvoeringskosten

Nr	Bedragen (x € 1.000)	Begroting				
		2019	2020	2021	2022	2023
1	Personele bedrijfsvoeringskosten	26.962	27.594	27.662	27.839	28.255
2	Huisvestings- en facilitaire kosten	1.710	1.583	1.572	1.580	1.590
3	Kosten informatisering & automatisering	1.613	1.821	1.851	1.850	1.855
4	Overige bedrijfsvoeringskosten	258	270	272	274	278
Totale bedrijfsvoeringskosten		30.543	31.269	31.357	31.543	31.978

Nr	Bedragen (x € 1.000)	Begroting				
		2019	2020	2021	2022	2023
1	Loonkosten/sociale uitkeringen	24.521	25.116	25.448	25.709	26.095
2	Inhuurkosten	1.319	1.277	1.048	949	961
3	Opleidingskosten	247	281	257	260	263
4	Algemene personele kosten	978	965	956	968	983
5	Vergoeding voor personeel	-103	-45	-46	-47	-47
Totale personele bedrijfsvoeringskosten		26.962	27.594	27.662	27.839	28.255

2.2.6 Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarin de gemeente Veldhoven zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. Verbonden partijen ontwikkelen beleid of voeren dat uit voor de gemeente. Uiteraard blijft de gemeente beleidsmatig verantwoordelijk voor het realiseren van de doelstellingen van de programma's.

Verbonden partijen zijn (bijna) altijd samenwerkingsverbanden. Het kan daarbij gaan om een samenwerking met andere gemeenten, zoals Metropool Regio Eindhoven (MRE), maar ook over een samenwerking met private partijen bijvoorbeeld een ontwikkelingsmaatschappij voor de realisatie van een groot project.

Gemeenten kunnen vier redenen hebben om met elkaar samen te werken in de vorm van een verbonden partij:

- vanwege het grensoverschrijdende karakter van de problematiek;
- om efficiencyvoordelen te behalen;
- vanwege een wettelijke plicht tot samenwerking;
- kennisvergroting en –borging.

De samenwerking kan van publiekrechtelijke of van privaatrechtelijke aard zijn. Het privaatrecht biedt verschillende mogelijkheden: de oprichting van een vereniging, een stichting, een NV of een BV. Op deze samenwerking zijn de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek van toepassing. Als de partijen kiezen voor samenwerking op grond van het publiekrecht geldt de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr).

De belangrijkste verbonden partijen zijn de gemeenschappelijke regelingen MRE, GGD Brabant-Zuidoost, Werkvoorzieningschap Regio Eindhoven (Ergon), Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost en de OmgevingsDienst ZuidOost Brabant (ODZOB). Daarnaast heeft de gemeente Veldhoven aandelen in bijvoorbeeld de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), en is BIZOB een belangrijke partij. Een volledig overzicht is te vinden in tabel 1 achteraan in deze paragraaf.

Wettelijk kader

Publiekrechtelijke samenwerking

Volgens de Wgr zijn de raad, het college van B en W en de burgemeester afzonderlijk of samen met twee of meer andere gemeenten bevoegd (uiteraard allemaal voor zover zij voor de eigen gemeente bevoegd zijn) een gemeenschappelijke regeling te treffen die in het belang is van de gemeente. Het college en de burgemeester kunnen slechts een gemeenschappelijke regeling treffen als zij van de gemeenteraad een verklaring van geen bezwaar hebben ontvangen. Onder het treffen van een regeling verstaan we ook het wijzigen ervan, het toetreden tot en het uittreden uit een regeling.

Privaatrechtelijke samenwerking

Volgens de Gemeentewet is het college bevoegd om besluiten te nemen voor deelname in en de oprichting van privaatrechtelijke rechtspersonen. Wel is sprake van een zogeheten voorhangprocedure (op basis van artikel 169, lid 4 van de Gemeentewet), die de raad de mogelijkheid biedt om – voorafgaand aan het daadwerkelijke besluit tot deelname – zijn 'wensen en bedenkingen' kenbaar te maken aan het college. Gedeputeerde Staten moeten vervolgens goedkeuring verlenen voor de deelname in een private rechtspersoon. Deze goedkeuring is alleen mogelijk wanneer de deelname 'in het bijzonder aangewezen moet worden geacht' voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang.

De Wet fido sluit het houden van aandelen (zowel een bestuurlijk als een financieel belang) met een beleggingsoogmerk uit.

Ontwikkelingen

Hieronder worden de belangrijkste ontwikkelingen voor deze paragraaf geschetst. Verder wordt verwezen naar de jaarrekeningen en begrotingen van verbonden partijen die regulier door de raad worden behandeld.

Metropool Regio Eindhoven

Dit jaar is de Begroting 2020 voor de MRE vastgesteld. Dit is een technische begroting omdat het Werkprogramma 2020 nog niet opgesteld is. Zodra dit Werkprogramma is opgesteld (verwachting eind 2019) wordt de Begroting 2020 zo nodig daarop aangepast. Wanneer dit leidt tot een aanpassing in de inwonerbijdrage, wordt aan de 21 raden een zienswijze gevraagd.

Brainport Development NV

Eind 2020 loopt de huidige periode van meerjarenplan en –financiering van Brainport Development NV af (2017-2020). Het meerjarenplan 2021-2024 inclusief financiering wordt in 2020 opgesteld en voorgelegd aan de raad.

GGD

In 2018 is bij de GGD een bestuursopdracht neergelegd om de organisatie wendbaar en financieel gezond te maken. Onderdeel van de uitwerking van deze bestuursopdracht is de integratie jeugdgezondheidszorg. Momenteel ligt er een knip bij de leeftijdscategorie 0-4 jaar. De activiteiten voor deze groep worden nu regionaal door Zorgboog en ZuidZorg verricht. Door deze activiteiten bij de GGD onder te brengen kan de gezondheid van kinderen beter worden gevolgd, worden knelpunten met dossieroverdracht voorkomen en ontstaat een solide financiële basis voor de GGD.

Financiële risico's gemeenschappelijke regelingen

Het risico van gemeenschappelijke regelingen bestaat uit het deel dat de gemeente verhoudingsgewijs inneemt in het eventuele liquidatiesaldo van een samenwerkingsverband. Door de afvaardiging in het algemeen bestuur van een samenwerkingsverband behoudt Veldhoven invloed en nemen financiële risico's af. De jaarstukken van de verbonden partijen komen na beoordeling door het college in de raad. Opgemerkt wordt verder dat de verbonden partijen beschikken over passende reserves om de eerste risico's op te kunnen vangen. Het financiële risico is pas te kwantificeren als de verbonden partij zich in een liquidatiefase bevindt.

Financiële risico's privaatrechtelijke verbondenheden

De financiële risico's waar Veldhoven mee geconfronteerd wordt vanwege privaatrechtelijke verbonden partijen blijven beperkt tot de waarde van de belangen. Een aanvullend risico is dat enkele dividenduitkeringen structureel als opbrengst in de begroting zijn geraamd. Die ramingen zijn in de regel gebaseerd op recente informatie van de betreffende ondernemingen.

De waarde van de betreffende aandelenbelangen worden hieronder weergegeven om een beeld te geven van de omvang van de mogelijke risico's.

Waarde aandelenbelang op 31-12-2018	
Verbonden partij	
NV BNG	€ 80
NV Brabant Water	€ 4
Brainport Development NV	€ 92

Het risico op vermindering van de waarde van de aandelenbelangen van NV BNG en NV Brabant Water schatten wij verwaarloosbaar klein in.

De financiële risico's samenhangend met de overige privaatrechtelijke verbondenheden (voor een volledig overzicht zie tabel 2) schatten wij eveneens verwaarloosbaar klein in. Enerzijds omdat de betreffende partijen zelf reserves hebben om risico's op te vangen, anderzijds omdat de resterende rechtspersonen een coöperatie met uitsluiting van aansprakelijkheid vormen.

Samenvattend zien wij binnen onze verbonden partijen voor één partij een financieel risico, namelijk voor Brainport Development NV.

In ons risicomanagementsysteem (zie ook paragraaf Weerstandsvermogen) hebben wij hiervoor een risico opgenomen van 10% kans met een schade van € 100. Hiermee achten wij de financiële risico's samenhangend met verbonden partijen voldoende te hebben ondervangen.

Tabel 1: Overzicht verbonden partijen per 1 januari 2020

Verbonden partij (en vestigingsplaats)	Behartigd openbaar belang
Gemeenschappelijke regelingen	
MRE (Eindhoven)	Gemeenschappelijke belangenbehartiging op het gebied van economie, ruimte en milieu
Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zuidoost-Brabant (Helmond)	Gemeenschappelijke belangenbehartiging op het gebied van gezondheid(gezorg)
Werkvoorzieningschap Regio Eindhoven (Eindhoven)	Sociale werkvoorziening en participatiebedrijf
Veiligheidsregio Brabant Zuidoost (Eindhoven)	De taken op het gebied van brandweerbijstand, regionaal ambulance vervoer, crisisbeheersing en geneeskundige hulp bij ongevallen en rampen (GHOR) regionaal vormgeven en uitvoeren. Met als doel incidenten en rampen te voorkomen, beperken en bestrijden.
Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (Eindhoven)	Met provincie en gemeenten samenwerken om de kwaliteit van de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving van complexe bovenlokale milieugerelateerde uitvoeringstaken te verbeteren.
Vennootschappen en coöperaties	
NV Bank Nederlandse Gemeenten (Den Haag)	Bankieren voor het maatschappelijk belang tegen zo laag mogelijke kosten Belang: 35.100 aandelen (0,06%)
NV Brabant Water ('s-Hertogenbosch)	Het in stand houden van de benodigde infrastructuur om water te distribueren Belang: 40.860 aandelen (1,47%)
Brainport Development NV (Eindhoven)	De positie van Veldhoven binnen de Brainport-regio versterken en een actieve bijdrage leveren aan de versterking van de economische structuur in de regio Belang: 202 aandelen (3,25%)
Stichtingen en verenigingen	
Stichting BIZOB (Oirschot)	Het uitvoeren van, het begeleiden van en adviseren in een gezamenlijk professioneel inkoop- en aanbestedingsbeleid, ook voor het behalen van voordelen op zowel financieel, kwalitatief als procesmatig gebied voor de zelfstandige gemeenten

Verbonden partij (en vestigingsplaats)	Behartigd openbaar belang
Stichting Beheer en Exploitatie Veiligheidshuis Brabant Zuidoost	Een coördinerende en faciliterende rol nemen bij aanpak van complexe casuïstiek binnen de thema's (risico)jeugd, veelplegers, nazorg ex-gedetineerden, relationeel geweld en overlast en verslaving, waarbij zorg en veiligheid een rol spelen. Gezamenlijke inspanning van gemeenten en ketenpartners is hierbij een randvoorwaarde
Stichting Regionaal Ontwikkelingsfonds Werklocaties (ROW) (Eindhoven)	Het bundelen van gemeentelijke expertise, netwerk en financiële slagkracht om (her)ontwikkelingsprojecten te realiseren die leiden tot werkgelegenheid, innovatie, versterking van regionale ketens van toeleveranciers, versterking van bestaande en nieuwe regionale clusters en campussen en realisatie van opgaven uit een eventuele toekomstige regionale economische strategie, en het investeren in en de realisatie van dergelijke (her)ontwikkelingsprojecten.

Tabel 2: Financiële positie verbonden partijen
(Bedragen in € 1.000)

Naam verbonden partij	Resultaat 2020	Vreemd vermogen 1-1-2020	Vreemd vermogen 31-12-2020	Eigen Vermogen 1-1-2020	Eigen Vermogen 31-12-2020
Gemeenschappelijke regelingen					
Metropool Regio Eindhoven (MRE)	0	16.977	16.184	3.100	2.920
GGD	0	12.755	12.716	2.414	2.150
Werkvoorzieningschap Regio Eindhoven	-670	*	*	9.761	8.083
Veiligheidsregio Brabant Zuidoost	0	35.014	34.016	5.377	5.503
Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant	0	3.616	3.466	1.515	1.515
Vennootschappen en coöperaties					
NV Bank Nederlandse Gemeenten	*	*	*	*	*
NV Brabant Water	*	*	*	*	*
Brainport Development NV	*	*	*	*	*
Stichtingen en verenigingen					
Stichting BIZOB	*	*	*	*	*
Stichting Beheer en Exploitatie Veiligheidshuis Brabant Zuidoost	*	*	*	*	*
Stichting Regionaal Ontwikkelingsfonds Werklocaties (ROW)	*	*	*	*	*

Toelichting *:

In de begroting 2019 van Werkvoorzieningschap Regio Eindhoven is het vreemd vermogen niet opgenomen.

Voor vennootschappen, coöperaties, stichtingen en verenigingen geldt het BBV niet, zij kennen geen wettelijke verplichting om een begroting te publiceren. Daarom zijn deze cijfers niet voorhanden.

2.2.7 Grondbeleid

1. Inleiding

Het gemeentelijk grondbeleid draagt bij aan de realisatie van beleidsdoelstellingen voor onder meer wonen, economische ontwikkeling, verkeer en vervoer en duurzaamheid. Ook heeft het grondbeleid invloed op de financiële positie van de gemeente vanwege de kosten en de opbrengsten van gebiedsontwikkelingen en de hiermee samenhangende risico's.

In maart 2017 is de Kadernota Grondbeleid 2017 vastgesteld. De rol van de gemeente wordt hierbij aangeduid als: regie voeren door te faciliteren waar het kan en te acteren waar het moet. Faciliterend grondbeleid heeft met name bij nieuwe gebiedsontwikkeling de voorkeur. Bij reeds in uitvoering zijnde grondexploitaties, waar sprake is van veel gemeentelijk grondeigendom, wordt vastgehouden aan actief grondbeleid. Ook voor de aanleg van gemeentelijke infrastructuur zoals wegen of riolering blijven gemeentelijke grondaankopen noodzakelijk. Een vorm van grondbeleid die tussen actief en faciliterend grondbeleid in ligt is Publiek Private Samenwerking (PPS). Deze vorm van grondbeleid wordt voor een aantal projecten toegepast.

De laatste jaren is er door de economische groei een sterke vraag naar woningen en woningbouwlocaties ontstaan. Dit veroorzaakt stijgende prijzen voor zowel woningen als bouwgrond. De gemeenten in het Stedelijk Gebied Eindhoven hebben als reactie daarop dan ook een versnellingsopgave afgesproken voor de realisatie van nieuwbouwwoningen. Op 7 maart 2019 heeft het Stedelijk Gebied Eindhoven met de provincie Noord-Brabant en het ministerie van BZK de Woondeal gesloten. Deze Woondeal is aansluitend op de Brainport Nationale Actieagenda en gaat in op de versnellingsopgave ten aanzien van de woningbouwproductie, maar gaat ook over de werking van de woningmarkt, de plancapaciteit (de periode tot 2040) en integrale gebiedsontwikkeling. De nu vastgelegde afspraken bieden Veldhoven de mogelijkheid om in de komende jaren meer nieuwbouw te realiseren dan op basis van de provinciale prognoses het geval was. Dit kan door projecten naar voren te halen in de tijd of door nieuwe projecten toe te voegen. Dit kan leiden tot een productie oplopend naar 400 woningen per jaar (i.p.v. de geplande 200 voor de komende jaren). Voor de concretisering is een actieplan in voorbereiding, dat aan de raad wordt voorgelegd. Hierop vooruitlopend is een aantal acties in voorbereiding.

Door de economische groei en de hoge investeringsbereidheid van bedrijven zie je ook een toenemende vraag ontstaan naar werklocaties (bedrijventerreinen).

Parameters voor de grondexploitatie

Als onderdeel van een verantwoord financieel beleid worden twee maal per jaar de bouwgrondexploitaties geactualiseerd: bij de begroting en bij de jaarrekening. Nu zijn de parameters en de uitgangspunten bepaald die de basis zijn voor het maken van de berekeningen van de bouwgrondexploitaties voor de begroting 2020. De peildatum van deze parameters is 1 juni 2019. Voor de berekeningen wordt rekening gehouden met een relatief lange termijn. Onze plannen omvatten een looptijd van 10 jaar en langer. Uitgangspunt van de berekeningen is een realistische kostenraming en een behoudende opbrengstraming, zodat risico's in de ontwikkeling niet onevenredig worden doorgeschoven naar de toekomst.

Onze rekenrente volgt de marktrente. In de begroting 2020 wordt voor de komende jaren een rekenrente van 1,5% aangehouden.

Ten behoeve van de externe kostenstijging (zoals bijvoorbeeld inflatie) wordt in de berekeningen rekening gehouden met een kostenstijging van 2% per jaar.

Tot en met 2023 wordt er voorzichtigheidshalve geen stijging van de grondprijs (opbrengstenstijging) geraamd. Voor de jaren 2024 tot en met 2028 wordt een opbrengstenstijging aangehouden van 2% per jaar en daarna weer 0% per jaar.

Richtlijnen Commissie BBV

In juli 2019 heeft de Commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) de notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019) uitgebracht. Hierin geeft zij richtlijnen en aanbevelingen met betrekking tot de financiële verwerking en verslaglegging van de gemeentelijke grondexploitatie. Het grootste deel van deze richtlijnen en aanbevelingen zijn al eerder door de commissie aangegeven.

Enkele van deze richtlijnen en aanbevelingen zijn:

- Om de risico's die samenhangen met zeer lang lopende projecten te beperken mag de looptijd van een grondexploitatiecomplex maximaal 10 jaar bedragen. Deze 10 jaar dient te worden gehanteerd als richttermijn, die voortschrijdend moet worden gezien en waar alleen gemotiveerd van kan worden afgeweken.
- Het is vanaf 2016 niet meer toegestaan om toevoegingen te doen aan een voorziening voor bovenwijkse voorzieningen. Bestaande voorzieningen mogen worden gehandhaafd en kunnen volgens planning worden afgewikkeld.
- In de bouwgrondexploitaties die langer lopen dan tien jaar mag alleen een eventuele opbrengstenstijging worden meegenomen voor eerste tien jaar.
- De toe te rekenen rente aan BIE (Bouwgrond in exploitatie) moet worden gebaseerd op de daadwerkelijk te betalen rente over het vreemd vermogen. Het is niet toegestaan om rente over het eigen vermogen toe te rekenen aan BIE.
- Vanuit het realisatiebeginsel moeten winsten genomen worden in de periode dat ze zijn gerealiseerd en dus niet pas aan het eind van het project. Bij het bepalen van de tussentijdse winst is het wel noodzakelijk de nodige voorzichtigheid te betrachten.

In de begroting 2020 houden we rekening met deze gegeven richtlijnen en aanbevelingen.

Beperken risico's grondexploitatie

De risico's van de grondexploitatie bepalen mede de hoogte van de gemeentelijke risicoreserve. Door de economische groei en het aantrekken van de woning- en bedrijvenmarkt zijn de risico's in de grondexploitatie verminderd. De risico's van de grondexploitatie worden voor een deel opgevangen in de betreffende grondexploitatie. Zowel bij woningbouw als bij de ontwikkeling van bedrijventerreinen zijn regionaal afspraken gemaakt om risico's te verkleinen (zie hieronder bij punt 3 (Projecten gebiedsontwikkeling)). Door de toename van de grondverkopen is er een daling van de totale boekwaarde van de grondexploitaties ingezet. De risico's nemen hiermee eveneens af.

2. Gemeentelijke grondprijzen

Woningbouw

De gemeentelijke grondprijzen voor grondgebonden woningen worden jaarlijks per 1 april geactualiseerd op basis van de verkoopcijfers van de Nederlandse Vereniging van Makelaars (NVM) van het jaar ervoor. De gemeenteraad heeft bij vaststelling van de Kadernota Grondbeleid 2017 besloten om voortaan de regionale NVM cijfers te volgen in plaats van de landelijke NVM cijfers. In 2018 zijn de prijzen regionaal met 7,6% gestegen. Deze prijsstijging is per 1 april 2019 verwerkt in de grondprijs voor bouwgrond voor grondgebonden woningen. Deze grondprijs is het uitgangspunt voor de begroting 2020. Voorzichtigheidshalve wordt er in de begroting 2020 geen rekening gehouden met een aanvullende grondprijsstijging.

Naast de reguliere prijsontwikkeling op basis van de NVM cijfers biedt de Kadernota Grondbeleid 2017 de mogelijkheid om de grondprijzen voor bepaalde categorieën woningen, bijzondere functies of locaties specifiek te bepalen of afzonderlijk te taxeren. Ook kan bij grote bouwkvavels een differentiatie in de grondprijs worden toegepast. In 2018 en 2019 is over onderstaande onderwerpen maatwerk toegepast. De gemeenteraad is hierover door middel van een informatienota geïnformeerd.

Sociale huurwoningen

De projectmatige grondprijscategorie voor sociale huur en koop leverde, met de jaarlijkse indexering van de grondprijzen, een te hoge grondprijs op om de bouw van sociale huurwoningen mogelijk te maken. De gemeenten van het Stedelijk Gebied Eindhoven hebben afspraken gemaakt over de grondprijsystematiek voor sociale huur. Deze leidt tot een bandbreedte tussen € 275 en € 350 p/m². In 2018 en 2019 hebben de meeste regiogemeenten de ondergrens aangehouden van € 275 p/m². Ook in Veldhoven is deze ondergrens aangehouden. Naar verwachting wordt deze ondergrens ook in 2020 aangehouden.

Staffeling grondprijzen grote bouwkvavels

Om in Huysackers marktconforme prijzen voor de bouwgrond te kunnen vragen is in 2018 gestart met het staffelen van de grondprijs bij grote kvavels.

- Tot 600 m² wordt op basis van de kwaliteiten van de kavel de passende prijscategorie gehanteerd (midden-top).
- Van 600 - 1000m² wordt de reguliere grondprijs toegepast (basis).
- Mochten er kvavels groter dan 1000 m² bij zijn dan wordt voor de overblijvende vierkante meters de groenstrokenprijs zonder bouwmogelijkheid toegepast.

De vraag naar nieuwe koopwoningen is nog steeds groot, onder meer door:

- de lage hypotheekrente
- het 'boven water komen' van de huizen met een hypotheek
- de groeiende werkgelegenheid
- de stijgende koopkracht
- het beperkt aanbod van bestaande woningen in relatie tot de vraag

Dit leidt tot verder stijgende huizenprijzen en hiermee ook tot stijgende grondprijzen.

In de komende maanden zal de grondprijsontwikkeling verder gevolgd worden om op basis hiervan de grondprijzen per 1 april 2020 vast te stellen. Een grondprijsstijging per 1 april 2020 zal een positief effect hebben op de bouwgrondexploitaties, vooral voor Zilverackers. Voor de bouwkvavels die de gemeente op dit moment al in de verkoop heeft, wordt een eventuele grondprijsstijging niet meegenomen.

Bedrijfsgrond

Gezien de stijgende interesse voor bedrijfsgrond is door het Stedelijk Gebied Eindhoven aan de Stec-groep gevraagd om een nieuwe taxatie uit te voeren om te kijken of de huidige grondprijzen in de regio nog marktconform zijn. Deze actualisatie leidt tot een beperkte stijging van de gemeentelijke grondprijzen voor bedrijfsgrond. In 2019 zijn de grondprijzen voor reguliere bedrijfsgrond in Veldhoven met 3% en de zichtlocatie met 2% gestegen. Deze stijging heeft zowel betrekking op Zandven als Habraken. Naar verwachting zal in 2020 dezelfde stijging worden toegepast.

Regionaal is afgesproken dat Habraken bedrijfsgrond voor circulaire bedrijven gaat uitgeven. Op dit moment wordt gekeken welke bedrijven hiervoor in aanmerking komen en

aan welke criteria ze moeten voldoen. Omdat circulaire bedrijven qua grondgebruik afwijken van de reguliere bedrijven die nu gevestigd zijn zal via taxatie een grondprijs worden vastgesteld op basis van de nog vast te stellen uitgangspunten voor circulaire bedrijven.

3. Projecten gebiedsontwikkeling

Hieronder is een overzicht opgenomen van de stand van zaken van de nu lopende of onlangs afgesloten grondexploitaties.

Woningbouw

Woningbouwafspraken Stedelijk Gebied Eindhoven

De negen gemeenten in het Stedelijk Gebied Eindhoven hebben in 2017 nieuwe afspraken gemaakt over de woningbouwproductie in het stedelijk gebied. Hierbij maken de gemeenten niet alleen afspraken over het bouwen van voldoende woningen, maar ook over de kwaliteit daarvan. Daarbij wordt er voor gezorgd dat bouwlocaties elkaar versterken in plaats van concurreren, vanuit de overtuiging dat daarmee zowel de gezamenlijke als lokale belangen zijn gediend. Veldhoven heeft in dit kader gekozen voor een verdunning van het aantal woningen voor Zilverackers: Huysackers en het Kransakkerdorp. van oorspronkelijk 1500 woningen naar 1250 woningen.

De ontwikkeling van Zilverackers, volgend op de realisatie van Huysackers, wordt snel ter hand genomen. Dit vanwege de grote vraag naar woningen en de in maart 2019 gesloten Woondeal. Ook is van belang dat de uitgangspunten en de gewenste kwaliteiten aangegeven in de Ontwikkelvisie Zilverackers en de Brainport Principles worden gerespecteerd en gerealiseerd.

Zilverackers: Oerle-Zuid

De bouwgrondexploitatie Zilverackers Oerle-Zuid heeft betrekking op de eerste woningbouwlocatie van het project Zilverackers. Naast circa 350 woningen is een woonzorgcluster gebouwd. Het bestemmingsplan is vanaf 18 juli 2012 onherroepelijk. Alle bouwgrond is uitgegeven op een enkele kavel na. In 2019 wordt het woonrijp maken afgerond.

De grondexploitatie is op eindwaarde in 2020 € 31.000 positief. In 2018 is al een winstneming van € 350.000 gedaan.

Huysackers en het Kransakkerdorp

De grondexploitatie Zilverackers, Kransakkerdorp heeft betrekking op een uitleglocatie gelegen in het westen van de gemeente Veldhoven. De ontwikkelvisie bestaat uit het hoofddorp Huysackers met daaromheen een krans van kleinere erven, buurtjes en gehuchten. De ontwikkelvisie Zilverackers is op 18 oktober 2018 door de raad vastgesteld en de opvolger van het plan De Drie Dorpen. In het plan zijn in totaal 1250 woningen opgenomen. De gehuchten en buurtschappen bieden ruimte voor initiatief en innovatieve woonmilieus.

Het plangebied is als gevolg van het ruimtelijke concept ruimer geworden in westelijke richting. Huysackers is het centraal gelegen hoofddorp. Het bestemmingsplan voor Huysackers is onherroepelijk voor het resterende plangebied wordt het bestemmingsplan herzien. Voor Huysackers is een stedenbouwkundig plan en een beeldkwaliteitsplan vastgesteld en er zijn afspraken gemaakt over de afname van de bouwgrond met een consortium van marktpartijen Huysackers is inmiddels bouwrijp en de eerste woningen komen eind 2019 gereed.

De gronduitgifte van het Kransakkerdorp is gepland tot eind 2029. Eind 2030 moet ook het woonrijp maken gereed zijn, waarna de bouwgrondexploitatie kan worden afgesloten. Beoordeeld wordt momenteel of een versnelling in het kader van de Woondeal mogelijk is.

Plangebied Zilverackers

(Kavels voor) particuliere bouw

Uitgaande van circa 430 woningen in Huysackers zijn in totaal 39 kavels van diverse afmetingen voor particuliere bouw opgenomen. De 18 kavels in de eerste fase van Huysackers zijn momenteel in de verkoop. Ook in het Kransakkerdorp worden kavels voor particuliere bouw opgenomen. Daarnaast is er ook ruimte voor Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO).

Huurwoningen

Er is veel vraag naar sociale huurwoningen (woningen met een huur onder € 720 per maand). In overleg met de woningcorporaties worden in Zilverackers in totaal 180 sociale huurwoningen gerealiseerd. In Huysackers komen in totaal 90 sociale huurwoningen. Het Woonwensenonderzoek 2017 van de Metropoolregio laat zien dat er ook veel vraag is naar woningen in het middensegment (middeldure huur) met een huurprijs van € 720 tot € 1.000 per maand. Onder andere in Zilverackers zijn bij de programmering middeldure huurwoningen opgenomen.

Woningen voor starters

Voor starters op de woningmarkt is het lastig om een geschikte koopwoning te vinden. Meestal zijn zij op zoek naar een sociale koopwoning van rond de € 200.000. De gemeente geeft per 1 januari 2020 de mogelijkheid om een Starterslening af te sluiten. Met de Starterslening kunnen kopers van een eerste eigen woning een extra bedrag lenen boven de hoofdhypotheek.

Winst en winstnemingen van de bouwgrondexploitatie

De bouwgrondexploitatie Zilverackers laat op eindwaarde een winst zien van in totaal: € 1.042.000 en daarnaast € 24 miljoen aan geraamde tussentijdse winstnemingen. Op basis van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) zijn deze winstnemingen ingepland. Er zijn, gezien de looptijd van meer dan 10 jaar, en de risico's die inherent zijn aan een dergelijke looptijd, veiligheidshalve tot 2021 geen winstnemingen ingepland.

Noordrand: Meerstraat

De bouwgrondexploitatie Noordrand Meerstraat heeft betrekking op een woningbouwlocatie inclusief een school, gelegen in het noorden van de gemeente Veldhoven. In 2019 verwachten we de laatste particuliere bouwkaavel te verkopen. Deze grondexploitatie zal in 2019 (bij de jaarrekening 2019) afgesloten worden, ervan uitgaande dat de laatste kavel in 2019 verkocht wordt.

De eindwaarde per 31 december 2019 bedraagt € 86.000 voordelig. Dit is het eindresultaat na eerder genomen winstnemingen van in totaal € 10.500.000.

The Village (Entrada II)

De grondexploitatie The Village heeft betrekking op een woningbouwlocatie in het noorden van de gemeente Veldhoven. De ontwikkellocatie is gelegen aan De Hertgang/ Regenboogven.

In het plangebied zijn 94 appartementen voorzien in vijf verschillende gebouwen. Het vijfde complex zal enkel short-stay appartementen omvatten. Hiervoor is een projectovereenkomst met een ontwikkelaar gesloten. De planvorming hiervoor is afgerond en het bestemmingsplan is onherroepelijk. Een deel van deze woningen wordt in de sociale sector gerealiseerd. Er is een koopovereenkomst ondertekend om, in tegenstelling tot eerdere afspraken, de grond in één keer af te nemen, uiterlijk 31 december 2019. Dit project draagt dan ook concreet bij aan de afgesproken versnelling van de woningbouwproductie.

De eindwaarde per 31 december 2022 bedraagt € 71.000 positief. Dit is het eindresultaat na eerder genomen winstnemingen van € 450.000.

Zandven-Oost

Een deel van Zandven (Zandven Oost) wordt als een specifiek woningbouwproject ontwikkeld. De bouw hiervan is gestart en zal waarschijnlijk in 2020 zijn afgerond. Ook hier wordt een deel in de middeldure huur gerealiseerd. Voor een verdere toelichting zie hieronder bij het onderdeel bedrijventerreinen.

Schippershof

De grondexploitatie Schippershof heeft betrekking op een woningbouwlocatie gelegen aan de Oude Kerkstraat in Veldhoven. Op de ontwikkellocatie was oliehandel Schippers gevestigd. Dit milieuhinderlijke bedrijf met vervuiling van de bodem in een woonwijk is verplaatst naar bedrijventerrein Habraken. Hierover zijn in het verleden afspraken gemaakt met het Rijk, de provincie, Schippers en de gemeente Veldhoven.

Eind 2018 zijn er totaal 44 woningen opgeleverd. In 2019 worden 6 patiowoningen opgeleverd. In 2018 is een vergunning aangevraagd voor 36 appartementen en 3 vrijstaande woningen. Verwacht wordt dat deze in de tweede helft van 2019 wordt verleend, met de bedoeling snel te starten met de realisatie. In 2020 zullen de laatste woningen en de openbare ruimte worden opgeleverd.

Deze grondexploitatie sluit met een positief resultaat van € 15.000 en wordt eind 2019 afgesloten. De in het verleden getroffen voorziening van € 56.000 is, daardoor niet meer noodzakelijk.

Slot-Oost

Het plangebied van het woningbouwproject Slot-Oost is gelegen in het noordoosten van de gemeente Veldhoven omsloten door de Heerbaan, de Heistraat en een bestaande woonwijk. De gemeenteraad heeft in het verleden het besluit genomen om in het plangebied max. 60 woningen mogelijk te maken.

In 2013 heeft het college besloten om de bouwvolumeafspraken, die de gemeente heeft met een ontwikkelaar, in te vullen in Slot-Oost. Begin 2015 is hiervoor een intentieovereenkomst voor de ontwikkeling van het gebied getekend. De ontwikkelaar heeft de samenspraak met de buurt op zich genomen. Thans wordt het verkavelingsplan opgesteld waarna de ontwikkelaar start met het bestemmingsplan

De eindwaarde van deze exploitatie bedraagt per 31 december 2023 € 154.000, dit is het eindresultaat na tussentijdse winstneming in 2022 van € 1.300.000.

Kasteel Zuyderwijk (Springplank)

De ontwikkeling van Kasteel Zuyderwijk is stilgelegd in afwachting van besluitvorming over het gewenste herontwikkelingsprogramma op deze locatie. Voor het projectgebied geldt een onherroepelijk bestemmingsplan voor 90 à 110 appartementen. Vertegenwoordigers van de wijk hebben aangegeven, dat ze het gebied graag ontwikkelt zien. In 2019 wordt aan de hand van de woonvisie een woonprogramma voor de complete wijk gemaakt waarin het projectgebied zich bevindt. Het is waarschijnlijk dat het huidige plan aangepast wordt.

De huidige exploitatie laat een resultaat zien op eindwaarde in 2025 van € 47.000 positief. Daarbij is er uitgegaan van een tussentijdse winstneming in 2024 van € 400.000.

Principeverzoeken voor woningbouw

Het aantal principeverzoeken voor woningbouw op particuliere grond neemt toe. Dit kunnen zowel kleine inbreidingen zijn als meer grootschalige ontwikkelingen, zoals het in voorbereiding zijnde project Bossebaan. Ook in deze ontwikkelingen worden verschillende doelstellingen van de gemeentelijke Woonvisie gerealiseerd. Binnen de ruimtelijke kaders en de regionale afspraken over de woningbouwprogrammering wil de gemeente meewerken aan deze ontwikkeling d.m.v. faciliterend grondbeleid.

Bedrijventerreinen

Afspraken Stedelijk Gebied Eindhoven

De vraag naar bedrijfsruimte verandert, locatie en kwaliteit van een bedrijventerrein worden steeds belangrijker. Onderzoek in opdracht van de provincie toonde aan dat er sprake is van een structureel overaanbod aan vierkante meters bedrijventerreinen in Noord-Brabant. In het Stedelijk Gebied Eindhoven zijn dan ook afspraken gemaakt om de voorraad grond op in ontwikkeling zijnde bedrijventerreinen (plancapaciteit) en de behoefte van de markt in evenwicht te brengen. Hierbij is aandacht voor bedrijven met een bijzondere ruimtevraag en het inbouwen van voldoende flexibiliteit om rekening te kunnen houden met de toekomstige marktvrage. In juni 2017 hebben alle gemeenteraden van de negen gemeenten van het Stedelijk Gebied Eindhoven ingestemd met de nieuwe programmeringsafspraken. Hierbij is ook een vereveningsbijdrage voor de gemeenten die harde plancapaciteit schrappen afgesproken. Betaling heeft inmiddels plaatsgevonden.

Momenteel is de vraag naar bedrijfsgrond weer toegenomen. Bij een aantal bedrijventerreinen is er inmiddels weer een tekort aan bedrijfsgrond. In het Stedelijk Gebied Eindhoven is dan ook afgesproken om eind 2019 te bezien voor welke bedrijfslocaties plancapaciteit moet worden toegevoegd. Dit kan gevolgen hebben voor onder andere bedrijventerrein Habraken.

Revitalisering

Er is aandacht om bestaande bedrijventerrein te revitaliseren en uit te breiden. Regionaal sluit het aanbod op bestaande terreinen lang niet altijd aan op de behoeften van bedrijven die een vestigingslocatie zoeken of willen doorontwikkelen. Het Stedelijk Gebied Eindhoven vindt het van belang om nieuwe innovatieve ontwikkelingen op bestaande bedrijventerreinen waar nodig te faciliteren. Om invulling te geven aan deze ambitie heeft de regio samen met de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij het Regionaal Ontwikkelingsfonds Werklocaties gevormd. Uit dit fonds kunnen investeringsbijdragen voor o.a. revitalisering worden gedaan.

Habraken

De bouwgrondexploitatie Habraken heeft betrekking op een bedrijventerrein, gelegen ten noordwesten van de kern van Veldhoven. De gemeente Veldhoven is bezig het bedrijventerrein Habraken gefaseerd te ontwikkelen en uit te geven.

Voor de bedrijfsterrein Habraken is de grondverkoop geraamd op gemiddeld 2 ha per jaar. Het Stedelijk Gebied Eindhoven heeft in het verleden afspraken gemaakt rondom (fasering van) de regionale bedrijventerreinen. In dit kader is voor Habraken 15 ha bedrijfsgrond geschrappt. Daarnaast wordt op Habraken 15 ha aan Circulaire bedrijvigheid ontwikkeld. Momenteel wordt onderzocht of voor deze Circulaire bedrijvigheid een specifieke grondprijscategorie wordt gemaakt.

Eind 2019 worden de regionale afspraken over bedrijventerreinen opnieuw bekeken. De insteek van de gemeente is om meerdere hectares van bovengenoemde 15 ha, die nu geschrappt zijn op groen te zetten, gezien de huidige vraag naar bedrijfsgrond.

Vanuit parkmanagement is de vraag gekomen om de huidige infrastructuur aan te passen (o.a. het verwijderen van de middengeleiders). In 2019 wordt onderzocht wat hier de kosten van zijn en of de gemeente dit ook mogelijk wil maken.

De eindwaarde per 31 december 2030 van deze exploitatie bedraagt € 1.677.000 positief. Er zijn gezien de looptijd van meer dan 10 jaar, de risico's die inherent zijn en omdat er nog een onderzoek loopt over circulaire bedrijvigheid geen winstnemingen in de grondexploitatie geraamd.

Noordrand; Zandven-West en Zandven-Oost.

De exploitatie Noordrand Zandven heeft betrekking op een bedrijventerrein in Veldhoven gelegen ten noorden van de kern van Veldhoven en ten oosten van het (grotere) bedrijventerrein Habraken. Op het bedrijventerrein Zandven zijn tevens enkele woon-werkkavels voorzien. Alle gronden in het plangebied zijn in eigendom van de gemeente Veldhoven. Het bestemmingsplan is onherroepelijk. De gronden binnen het plangebied zijn bouwrijp gemaakt. De gemeente heeft met marktpartijen een overeenkomst gesloten om een deel van het plan (Zandven-Oost) te herontwikkelen naar woningbouw i.p.v. woon-werkkavels. De afspraken uit deze koopovereenkomst zijn opgenomen in de grondexploitatie.

Omdat verkopen van de woon-werkkavels uitblijven is er onderzoek gedaan of er wel markt is voor kleinere bedrijfskavels en deze los te koppelen van de woonkavels. Hieraan wordt nu

verder gevolg aan gegeven. Dit houdt in dat de bedrijfswoningen worden omgezet naar burgerwoningen.

De eindwaarde per 31 december 2025 van deze exploitatie bedraagt € 65.000 positief. Dit is het eindresultaat na eerder genomen winstnemingen ad. € 3.305.000.

Heistraat-Zoom

De grondexploitatie Heistraat-Zoom heeft betrekking op een bedrijfskavel in het noordoosten van de gemeente Veldhoven. De ontwikkellocatie is gelegen aan de Heistraat en een omweg inclusief rotonde. De locatie is reeds bouwrijp gemaakt (m.u.v. de bestemming). De grond ligt nu braak en wacht op een verdere invulling. Het College heeft besloten de 1 op 1 onderhandelingen op te starten met een initiatiefnemer voor deze locatie. Om een nieuwe ontwikkeling mogelijk te maken moet de ruimtelijke procedure nog worden doorlopen.

De eindwaarde per 31 december 2021 van deze exploitatie bedraagt € 48.000 voordelig, dit is het eindresultaat na eerder te nemen winstnemingen van € 350.000.

Infrastructuur

De aanleg van de Zilverbaan (2e fase van de WOR) is afgerond. De weg is hierdoor tijdig gereed voor de realisatie van Huysackers. Daarnaast worden de reconstructie van de Kempenbaan (Kempenbaan oost en west), de aanleg van de N69 en de aansluiting op de A67 verder uitgevoerd. Na uitspraak van de Raad van State in juli 2019 is het bestemmingsplan van de aansluiting op de A67 onherroepelijk. De voorbereidingen voor de aanleg van de aansluiting in 2020 zijn gaande.

Bereikbaarheid

De gemeente investeert in de bereikbaarheid van haar woonwijken en bedrijventerreinen. Sprekende voorbeelden hierbij zijn de reconstructie van de Kempenbaan, de aanleg van de Zilverbaan en de nieuwe aansluiting op de A67. O.a. voor De Run en voor Habraken zijn deze investeringen van groot belang. Mede door de BOVO-bijdragen (bijdragen aan investeringen Bovenwijkse Voorzieningen) die particulieren aan de gemeente betalen worden deze investeringen bekostigd. In het verleden zijn ook BOVO-bijdragen uit de lopende grondexploitaties hiervoor gedaan. De tarieven BOVO bij particulier kostenverhaal zijn voor 2020 geactualiseerd. Zie hieronder.

4. Beheer gemeentelijke gronden en panden (kapitaalgoederen)

Gemeentelijke gronden

Gronden, aangekocht ten behoeve van grondexploitatie, worden tijdelijk beheerd met als doel het realiseren van een maximaal financiële of maatschappelijke opbrengst. Gronden worden tegen marktconforme prijzen verpacht (kortlopende pacht).

Ook zijn gemeentelijke percelen verhuurd aan woningcorporaties voor de tijdelijke huisvesting van urgenten en spoedzoekers.

In 2020 worden weer afspraken gemaakt met de pachters over de verpachting van de komende drie jaar. Hierbij krijgt ook duurzaam grondgebruik de aandacht.

Gemeentelijke panden

Gemeentelijke panden die zijn aangekocht voor gebiedsontwikkeling, maar niet hiervoor hoeven te worden gesloopt, worden verkocht. De gemeente heeft nagenoeg geen panden

meer in eigendom die niet meer nodig zijn voor gebiedsontwikkeling. De verkoop wordt verzorgd door derden (makelaars).

De huuropbrengsten zijn geoptimaliseerd door een vaste rekenmethodiek voor alle gemeentelijke huurwoningen. Uitgangspunt hierbij is minimaal kostendekkende verhuur. Van de gemeentelijke panden zijn vijf panden aan een woningcorporatie verhuurd ten behoeve van de huisvesting van urgenten en spoedzoekers.

5. Bovenwijkse Voorzieningen (BOVO)

Bovenwijkse Voorzieningen (BOVO) zijn investeringen in het openbaar gebied zoals infrastructuur (hoofdwegen), parken en openbare vervoervoorzieningen. Iedere eigenaar van een nieuw te bouwen woning, bedrijfspand of andere functie waarvoor een bestemmingsplanwijziging nodig is, betaalt hier aan mee. Het bedrag wordt berekend per woning (woningequivalent).

Voor woningen, kantoren, detailhandel en commerciële voorzieningen wordt een vast bedrag per woningequivalent in rekening gebracht. Het voorstel is om deze bijdrage niet meer in rekening te brengen voor de bouw van sociale huurwoningen van toegelaten instellingen. Bij sloop/nieuwbouwprojecten wordt alleen voor elke extra toegevoegde m² gewijzigde bestemming of bruto vloeroppervlakte bij kantoorfuncties een bijdrage bovenwijks afgedragen.

Om de afdracht te kunnen verhalen op derden dient er een verband te zijn tussen de kostprijs van de aan te leggen voorzieningen en de hoogte van het af te dragen bedrag per woning (woningequivalent). Voor de berekening van het BOVO tarief voor de begroting 2020 is de lijst van BOVO investeringen weer geactualiseerd en op basis hiervan is het nieuwe tarief berekend. Hierbij is ook gekeken naar de geprogrammeerde nieuwbouw van woningen en overige nieuwbouwprojecten. Zij dragen immers bij aan de BOVO investeringen.

Deze inventarisatie levert een BOVO tarief op voor 2020 van € 7.986 per woningequivalent. In 2018 was dit tarief € 7.971 en in 2019 € 8.084 per woningequivalent.

Omdat in een kleinere woning gemiddeld minder mensen wonen wordt sinds 2017 rekening gehouden met de grootte van de woning. Er is hiervoor een gedifferentieerde BOVO bijdrage ingevoerd. Deze gedifferentieerde BoVo-bijdrage is gebaseerd op bruto vloeroppervlakte en ziet er als volgt uit, gebaseerd op het tarief voor 2020:

- woning tot 60m² : € 3.514 per pand;
- woning 60 – 90m² : € 7.028 per pand;
- woningen groter dan 90m²: € 7.986 per pand.

6. Richtlijnen en aanbevelingen van de Commissie besluit begroting en verantwoording (BBV)

In juli 2019 heeft de Commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) de notie Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019) uitgebracht. Hierin geeft zij richtlijnen en aanbevelingen met betrekking tot de financiële verwerking en verslaglegging van de gemeentelijke grondexploitatie. De notitie is een verzameling van grotendeels al eerder door de commissie uitgebrachte richtlijnen en aanbevelingen.

Looptijd grondexploitatie 10 jaar

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) geeft aan dat een grondexploitatie een looptijd heeft van 10 jaar. Doel hiervan is om de risico's die samenhangen met zeer lang lopende projecten te beperken. Deze 10 jaar wordt gehanteerd als richttermijn, die voortschrijdend moet worden gezien en waar gemotiveerd van kan worden afgeweken. Dit houdt in dat deze motivatie is geautoriseerd door de raad en verantwoord in de begroting en de jaarstukken. De motivatie moet tevens zijn voorzien van risico-beperkende beheersmaatregelen die de gemeente heeft genomen om de onzekerheden en risico's die gepaard gaan met de langere looptijd te beperken.

Het project Zilverackers heeft een langere looptijd dan 10 jaar. De planningshorizon van Zilverackers bedraagt 13 jaar en de nieuwe regels geven aan dat alleen rekening gehouden mag worden met mogelijke opbrengsten in een periode van 10 jaar, tenzij het logisch is om van een langere termijn uit te gaan. Hiervoor kan een goede onderbouwing worden gegeven. De planning is gebaseerd op het afronden van logische deelgebieden en het afronden van het Kransakker dorp. De laatste geprognostiseerde grondopbrengsten zijn in het één na laatste jaar opgenomen. Het laatste jaar (2030) wordt gebruikt om een en ander in het openbare gebied af te ronden, waaronder het woonrijp maken. Ook de planning van Habraken bedraagt 13 jaar, is dus ook langer dan 10 jaar. Hiervoor kan dezelfde onderbouwing worden gegeven, afronding van de grondexploitatie. Vanwege de langere looptijd wordt voor beide exploitaties voorzichtigheidshalve geen tussentijdse winstneming geraamd.

Tussentijdse winstneming van de grondexploitatie

Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. Volgens het realisatiebeginsel dient in de situatie dat voldoende zekerheid is over de winst, de winst te worden genomen.

Hierbij dient de percentage of completion methode te worden gevolgd. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie genomen).

7. Invoering vennootschapsbelasting voor overheden

Vanaf 1 januari 2016 is de wet 'modernisering vennootschapsbelasting voor overheidsondernemingen' in werking getreden. Volgens deze wet moeten overheden die winst of structureel overschotten behalen met activiteiten die concurreren met de markt, vanaf 2016 vennootschapsbelasting betalen. Belangrijkste doelstelling van de wet is het realiseren van een fiscaal gelijk speelveld tussen overheids- en private ondernemingen.

DEEL 3
FINANCIËLE BEGROTING
(MEERJARIG)

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een nader inzicht gegeven in de financiële begroting 2020. Dit hoofdstuk wordt onderverdeeld in een tweetal financiële paragrafen, te weten: een overzicht van baten en lasten en de toelichting (paragraaf 3.2); een uiteenzetting van de financiële positie (paragraaf 3.3).

In beide paragrafen wordt inzicht gegeven in de cijfers van de nieuwe begroting 2020 en de meerjarenbegroting 2021-2023 alsmede, waar van toepassing, de realisatie van het jaar 2018 en de begroting na wijzigingen van het jaar 2019. Tot slot wordt in bijlage I een overzicht gegeven van de meerjarige baten en lasten per taakveld inclusief het verdelingsprincipe van de taakvelden over de programma's.

3.2 Overzicht van baten en lasten en de toelichting

3.2.1 Inleiding

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in:

- per programma (exclusief reserves) de baten, lasten en het saldo (3.2.2);
- het overzicht van de geraamde algemene dekkingsmiddelen (3.2.3);
- het overzicht van de kosten van overhead (3.2.4);
- het bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting (3.2.5);
- het bedrag voor onvoorzien (3.2.6);
- de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma (3.2.7);
- het resultaat (3.2.8);
- een overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten per programma (3.2.9);
- en tot slot een overzicht van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves (3.2.10);
- structureel begrotingssaldo (3.2.11).

3.2.2 Overzicht baten en lasten per programma (exclusief mutaties reserves)

De realisatie van doelstellingen op programmaniveau omvat alle geplande taken op het terrein van beleid en beheer gericht op de realisatie van de programmadoelstellingen. De hieraan verbonden baten en lasten worden per programma gespecificeerd weergegeven.

Bedragen (x € 1.000) Programma	Rek. 2018	Begr. 2019	Begroting			
			2020	2021	2022	2023
0 Bestuur en ondersteuning *	8.808	7.466	6.049	4.475	4.492	4.553
1 Veiligheid	2.906	3.172	3.276	3.262	3.270	3.280
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	4.664	5.132	5.739	5.997	6.270	6.637
3 Economie	7.099	8.701	10.825	7.679	5.482	4.983
4 Onderwijs en jeugd	4.494	4.884	4.833	4.897	4.911	4.937
5 Sport, cultuur en recreatie	9.660	9.747	10.081	10.926	10.830	11.015
6 Sociaal Domein	42.693	46.292	47.064	45.478	45.851	46.771
7 Volksgezondheid en milieu	9.977	10.183	10.526	10.728	11.187	11.530
8 Volkshuisvesting/ruimtelijke ordening/stedelijke vernieuwing	14.655	17.459	19.008	14.186	19.216	13.280
Totaal lasten	104.956	113.036	117.401	107.628	111.509	106.986
0 Bestuur en ondersteuning *	5.416	4.008	1.423	1.318	1.361	1.416
1 Veiligheid	137	106	81	83	83	84
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	415	372	322	321	330	337
3 Economie	5.536	6.737	10.045	6.443	4.197	3.682
4 Onderwijs en jeugd	700	935	941	949	949	949
5 Sport, cultuur en recreatie	1.559	1.695	1.575	1.666	1.626	1.635
6 Sociaal Domein	10.262	9.220	9.191	9.470	9.668	9.826
7 Volksgezondheid en milieu	8.315	8.068	8.855	9.166	9.633	9.969
8 Volkshuisvesting/ruimtelijke ordening/stedelijke vernieuwing	15.102	17.367	17.828	18.347	21.531	14.262
Totaal baten	47.442	48.508	50.261	47.763	49.378	42.160
Saldo (-/- = nadeel)	-57.514	-64.528	-67.140	-59.865	-62.131	-64.826

*) De baten en lasten zijn gepresenteerd exclusief de overzichten voor algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien.

Voor een toelichting op de geplande taken en bovenstaande bedragen wordt verwezen naar de programmabegroting.

3.2.3 Overzicht van de algemene dekkingsmiddelen

Naast baten die zijn verbonden aan de uitvoering van programma's (derhalve verantwoord op het programma) beschikt de gemeente ook over baten die niet aan een specifiek programma zijn verbonden. Voorbeelden van deze algemene dekkingsmiddelen zijn de algemene uitkering, dividenden en gemeentelijke belastingen. Hieronder een overzicht.

Bedragen (x € 1.000)	Rek. 2018	Begr. 2019	Begroting			
			2020	2021	2022	2023
1 Lokale heffingen	10.017	10.671	12.142	12.468	12.859	13.161
2 Algemene uitkering gemeentefonds	61.084	60.623	62.931	62.638	63.988	65.850
3 Dividend	89	100	75	75	75	75
4 Saldo financieringsfunctie	-188	126	21	-7	80	86
5 Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0
Totaal algemene dekkingsmiddelen	71.002	71.520	75.169	75.174	77.002	79.172

3.2.4 Overzicht van de kosten van overhead

De definitie van overhead luidt: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Alle bedrijfskosten die direct verbonden zijn aan activiteiten/taken/producten die gericht zijn op de externe klant worden in de betreffende taakvelden geregistreerd. De overhead wordt centraal begroot en verantwoord op het overzicht overhead (taakveld 0.4). Overhead mag nog wel worden toegerekend aan grondexploitaties, investeringen en andere (subsidie)projecten. Dit betreft de doorbelasting van overhead.

Bedragen (x € 1.000)	Rek. 2018	Begr. 2019	Begroting			
			2020	2021	2022	2023
1 Lasten overhead	10.379	11.019	11.381	11.449	11.456	11.600
2 Baten overhead	-230	-138	-87	-88	-90	-91
3 Doorbelasting overhead	-603	-906	-873	-888	-893	-904
Totaal overhead	9.546	9.975	10.421	10.473	10.473	10.605

3.2.5 Bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting

Het bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting komt overeen met taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting.

Bedragen (x € 1.000)	Rek. 2018	Begr. 2019	Begroting			
			2020	2021	2022	2023
1 Vennootschapsbelasting	-91	149	553	451	395	418
Totaal vennootschapsbelasting	-91	149	553	451	395	418

3.2.6 Bedrag voor onvoorzien

De post onvoorzien is in de begroting opgenomen om onvoorziene incidentele financiële tegenvallers op te vangen. Doel hiervan is dat de realisatie van programmadoelstellingen op het geplande niveau kan worden gehandhaafd. De post is geraamd op programma 0 (onderdeel taakveld 0.8 Overige baten en lasten).

Bedragen (x € 1.000)	Rek. 2018	Begr. 2019	Begroting			
			2020	2021	2022	2023
1 Stelpost onvoorziene uitgaven	0	137	139	140	142	144
Totaal onvoorzien	0	137	139	140	142	144

3.2.7 Overzicht mutaties in reserves per programma

Hieronder een overzicht van de mutaties in reserves per programma. In paragraaf 3.3.5 wordt een meerjarig overzicht gegeven van de mutaties per onderscheiden reserve.

Bedragen (x € 1.000) Programma		Rek. 2018	Begr. 2019	Begroting			
				2020	2021	2022	2023
Toevoeging aan reserves							
0.10	Bestuur en ondersteuning: mutaties reserves	10.448	7.458	6.030	6.776	4.667	3.314
Totaal toevoeging aan reserves		10.448	7.458	6.030	6.776	4.667	3.314
Onttrekkingen aan reserves							
0.10	Bestuur en ondersteuning: mutaties reserves	8.942	10.131	7.522	1.945	1.348	1.479
Totaal onttrekking aan reserves		8.942	10.131	7.522	1.945	1.348	1.479
Saldo (- = nadeel)		-1.506	2.673	1.492	-4.831	-3.319	-1.835

3.2.8 Resultaat

Het begrotingsresultaat wordt in twee stappen gepresenteerd, te weten vóór en na de mutaties in de reserves. Op deze wijze wordt de beïnvloeding door de stortingen in en onttrekkingen uit de reserves, respectievelijk ten laste en ten gunste van de exploitatiebegroting, expliciet zichtbaar gemaakt.

Par.	Bedragen (x € 1.000) -/- = nadeel	Rek. 2018	Begr. 2019	Begroting			
				2020	2021	2022	2023
3.2.2 Raming baten en lasten per programma							
	Totaal lasten per programma	104.956	113.036	117.401	107.628	111.509	106.986
	Totaal baten per programma	47.442	48.508	50.261	47.763	49.378	42.160
	<i>Geraamd saldo baten en lasten programma's</i>	<i>-57.514</i>	<i>-64.528</i>	<i>-67.140</i>	<i>-59.865</i>	<i>-62.131</i>	<i>-64.826</i>
3.2.3 Algemene dekkingsmiddelen							
		71.002	71.520	75.169	75.174	77.002	79.172
3.2.4 Overhead							
		9.546	9.975	10.421	10.473	10.473	10.605
3.2.5 Vennootschapsbelasting							
		-91	149	553	451	395	418
3.2.6 Onvoorzien							
		0	137	139	140	142	144
	<i>Totaal geraamd saldo baten en lasten</i>	<i>4.033</i>	<i>-3.269</i>	<i>-3.084</i>	<i>4.245</i>	<i>3.861</i>	<i>3.179</i>
3.2.7 Beoogde toevoegingen/onttrekkingen aan reserves:							
	Stortingen in de reserves	10.448	7.458	6.030	6.776	4.667	3.314
	Bijdragen uit de reserves	8.942	10.131	7.522	1.945	1.348	1.479
	<i>Saldo beoogde toevoegingen/onttrekkingen</i>	<i>-1.506</i>	<i>2.673</i>	<i>1.492</i>	<i>-4.831</i>	<i>-3.319</i>	<i>-1.835</i>
Resultaat		2.527	-596	-1.592	-586	542	1.344

3.2.9 Overzicht incidentele baten en lasten

Om inzicht te krijgen in de aard (incidenteel of structureel) van de baten en lasten wordt onderstaand overzicht van incidentele baten en lasten (per programma) gepresenteerd. Hiermee wordt informatie gegeven die relevant is voor de beoordeling van de financiële positie en de meerjarenraming. Voor een nadere invulling van het begrip incidenteel kan worden gedacht aan baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen.

Taakveld	Bedragen (x € 1.000) Omschrijving	Begroting			
		2020	2021	2022	2023
	LASTEN:				
3.2/8.2	Bouwgrondexploitatie	10.437	17.167	13.300	10.039
3.2/8.2	Verrekening bouwgrondexploitatie	14.754	54	6.878	3.682
0.3	verkoop Dorpstraat 195	115			
0.5	Vennootschapsbelasting	544	443	387	410
0.10	Reserves	5.103	5.849	3.732	2.364
1.2	Inhuur voor uitvoering Horecanota	30			
5.2	Gebouwen sportaccommodaties		523	523	
5.2	Sportparken en -voorz/ expl. Sportacc	-25			
5.3	Cultuurpresentatie	50	125		
6.1	Gebouwen burgerparticipatie		43		
6.1	Vaststelling WBP 2020	65			
6.5	Social impact bond	1.291			
7.1	Eenmalige bijdrage GGD	47			
7.5	Onderhoud begraafplaats			7	
8.1	Uitbreiding ruimtelijke ordening	82			
8.1	Invoering omgevingswet	200	230	46	0
Totaal incidentele lasten		32.693	24.434	24.872	16.496
	BATEN:				
3.2/8.2	Bouwgrondexploitatie	25.982	23.070	23.910	16.086
0.10	Reserves	6.441	1.049	438	461
0.3	verkoop Dorpstraat 195	115			
5.2	Exploitatie sportaccommodaties		58		
8.1	Projecten derden (niet BGE)	42			
Div	Afschrijving nieuwe investeringen 1e jaar	143	573	84	80
Totaal incidentele baten		32.723	24.749	24.431	16.627
Saldo (-/- = nadeel)		30	316	-440	131

Hieronder volgt een toelichting op de incidentele posten.

Bouwgrondexploitatie

De bedragen van de bouwgrondexploitaties zijn incidenteel van aard. De hier opgenomen lasten en baten worden per saldo verrekend met de balans of in het geval van winst of verlies verrekend met de algemene vrije reserve.

Verkoop Dorpstraat 195

Zowel de incidentele lasten als de incidentele baten hebben te maken met de verkoop van het pand dorpstraat 195.

Vennootschapsbelasting

De vennootschapsbelasting die betaald moet worden over de bge's zijn incidenteel en worden verrekend met de algemene vrije reserve.

Reserves

Op de lasten- en batenkant is het totaal weergegeven van de mutaties met een incidenteel karakter. De posten die hier betrekking op hebben worden in deze paragraaf toegelicht.

Inhuur voor uitvoering horecanota

Om verschillende regelgeving ten aanzien van horeca te centraliseren en actualiseren wordt een Horecanota opgesteld. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de thema's 'toegankelijkheid' (VN-verdrag Handicap) en 'duurzaamheid' (milieudoelstellingen).

Gebouwen sportaccommodaties

De incidentele uitgaven betreffen de sloop en boekwaarde van het huidige zwembad. Als inkomst is de spuk subsidie opgenomen.

Sportparken en -voorzieningen/ exploitatie sportaccommodaties

In 2020 is minder onderhoud nodig vanwege de nieuwe investeringen.

Cultuurpresentatie

De programma opzet voor de viering van Veldhoven 100 jaar is vastgesteld. Het doel is een passende viering in 2021 waaraan zoveel mogelijk betrokken geledingen deelnemen. Het budget van € 175 wordt aangewend voor uitvoering van de programmaopzet van Veldhoven100 en voor ondersteuning van individuele initiatieven via het comité.

Gebouwen burgerparticipatie

De incidentele uitgaven betreffen de sloop en boekwaarde van Den Uitwijk.

Vaststelling WBP 2020

Dit betreft een eenmalige verhoging van het welzijnsbudgetplan. In de aanloop naar 2020 vindt een herijking plaats van het WBP, waarbij een inhoudelijke doorontwikkeling zal plaatsvinden en eveneens de grondslagen (zoals aantal inwoners) in heroverweging worden genomen. Deze keuzes zullen niet eerder dan in 2021 effect hebben op de begroting.

Social impact bond

Dit betreft een eenmalige vergoeding aan SIB.

Eenmalige bijdrage GGD

Om de organisatie van de GGD financieel gezond en wendbaar te maken is een incidentele impuls noodzakelijk.

Onderhoud begraafplaats

Voor het onderhoud van de begraafplaatsen is de aankoop van een grasmaaier opgenomen.

Uitbreiding ruimtelijk ordening

Er lopen diverse projecten die een lange looptijd hebben. Om deze ontwikkelingen adequaat in ruimtelijke plannen op te kunnen nemen wordt de formatie uitgebreid met 1 fte voor 2 jaar (2019 en 2020). Overigens wordt ook deze tijdelijke formatie voor een gedeelte gedekt door externe inkomsten uit projecten derden.

Invoering omgevingswet

Om de invoering van de omgevingswet goed uit te kunnen voeren en goed voorbereid te zijn op de komst van deze wet is budget nodig voor onder andere beleidsontwikkeling (omgevingsvisie en omgevingsplan), opleiding, extra capaciteit en advies.

Afschrijving investeringen 1e jaar

Het startjaar van afschrijving is volgend op het jaar van ingebruikname van investeringen. Doordat het startjaar van afschrijving niet gelijk is aan het jaar van ingebruikname, ziet de provincie dit als een incidentele baat.

3.2.10 Overzicht van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

In onderstaand overzicht wordt aangegeven wat het effect op het exploitatiesaldo is van de structurele stortingen en onttrekkingen reserves.

Prog	Omschrijving	Bedragen (x € 1.000)	Begroting			
			2020	2021	2022	2023
4	Vervangingsreserve openbare verlichting	280	280	283	287	
5	Vervangingsreserve openbaar groen	375	375	379	384	
6	Vervangingsreserve VRI	272	272	274	278	
Totaal structurele toevoegingen reserves			927	927	935	949
10	Dekkingsreserve primair onderwijs	450	450	450	450	
10	Dekkingsreserve bevordering energielabel	52	52	52	53	
10	Dekkingsreserve Kempen Campus	117	117	117	117	
15	Dekkingsreserve uitkering HNG	267	0	0	0	
15	Dekkingsreserve basis op orde	41	23	5	5	
Totaal structurele onttrekkingen reserves			927	642	625	626
Saldo (-/- = nadeel)			0	-285	-311	-324

3.2.11 Structureel begrotingsaldo

In onderstaand overzicht wordt inzicht gegeven in het structurele begrotingssaldo.

	Omschrijving	Bedragen (x € 1.000)	Begroting			
			2020	2021	2022	2023
3.2.8	Resultaat		-1.592	-586	542	1.344
3.2.9	Incidentele baten en lasten	30		316	-440	131
Strutureel saldo (-/- = nadeel)			-1.622	-902	982	1.213

3.3 Uiteenzetting van de financiële positie

3.3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt inzicht gegeven in de financiële positie van de gemeente Veldhoven. Allereerst wordt aangegeven wat het meerjarige exploitatiesaldo is (paragraaf 3.3.2 gesplitst naar bestaand en nieuw beleid). Vervolgens geeft het BBV (Besluit, Begroting en verantwoording) aan om inzicht te geven in de jaarlijks terugkerende arbeidskosten (paragraaf 3.3.3) en de investeringen (paragraaf 3.3.4).

Naast het meerjarige exploitatiesaldo geeft ook de reservepositie (paragraaf 3.3.5) inzicht in de financiële positie van de gemeente. Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen

naar de paragraaf weerstandsvermogen. Ook wordt een overzicht gegeven van de opgenomen voorzieningen (paragraaf 3.3.6).

Het EMU-saldo wordt gepresenteerd in paragraaf 3.3.7 Financiering en tot slot wordt een geprognosticeerde begin- en eindbalans weergegeven.

3.3.2 Raming van de financiële gevolgen van bestaand en nieuw beleid

De gepresenteerde begroting is gebaseerd op een combinatie van bestaand beleid en nieuw beleid. De financiële gevolgen van nieuw beleid en bijstellingen zijn in hoofdstuk 2 per programma zichtbaar. Hieronder wordt een overzicht gepresenteerd met het totaal aan lasten en baten gesplitst naar bestaand en nieuw beleid.

Bedragen (x € 1.000) (-/- = nadeel)	Begroting			
	2020	2021	2022	2023
1 Lasten bestaand beleid	134.556	125.865	127.728	121.996
2 Baten bestaand beleid	132.573	124.529	127.090	122.182
<i>Saldo bestaand beleid</i>	<i>-1.983</i>	<i>-1.335</i>	<i>-638</i>	<i>186</i>
3 Lasten nieuw beleid/bijstelling bestaand beleid	1.101	1.115	889	901
4 Baten nieuw beleid/bijstelling bestaand beleid	0	0	661	661
<i>Saldo nieuw beleid/bijstelling bestaand beleid (-/- = nadeel)</i>	<i>-1.101</i>	<i>-1.115</i>	<i>-228</i>	<i>-240</i>
5 Lasten ombuigingsmaatregelen	-1.046	-1.416	-1.421	-1.425
6 Baten ombuigingsmaatregelen	445	448	-13	-27
<i>Saldo ombuigingsmaatregelen (-/- = nadeel)</i>	<i>1.492</i>	<i>1.864</i>	<i>1.408</i>	<i>1.398</i>
Totaal	-1.592	-586	542	1.344

3.3.3 Jaarlijks terugkerende arbeidskosten

In onderstaand overzicht worden de arbeidskosten (loonkosten en sociale lasten) van het eigen personeel gepresenteerd. Voor een verder inzicht in en toelichting op de personele bedrijfsvoeringskosten wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering.

Bedragen (x € 1.000) Programma	Rek. 2018	Begr. 2019	Begroting			
			2020	2021	2022	2023
Jaarlijks terugkerende arbeidskosten	22.434	24.521	25.116	25.448	25.709	26.095
Totaal	22.434	24.521	25.116	25.448	25.709	26.095

3.3.4 Investerings 2020

Prog	Taak- veld	Investering	Bedragen (x € 1.000)		Rekening		Begroting		Begroting								Structurele Kapitaal Lasten
					2018		2019		2020		2021		2022		2023		
			Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten			
Materiële vaste activa met economisch nut																	
0	0.0	Thin clients en monitoren gemeentehuis	-	-	-	-	337	-	-	-	-	-	-	-	-	36	
0	0.0	Vervanging vloerbedekking gemeentehuis	-	-	-	-	239	-	-	-	-	-	-	-	-	10	
0	0.4	Bekendmakingen implementeren (pijler 1)	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
0	0.4	Doorontwikkeling intranet	17	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
0	0.4	Doorontwikkeling website	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
0	0.4	Zaaksysteem	-	-	-	-	100	-	-	-	-	-	-	-	-	11	
0	0.4	Zonnepanelen gemeentehuis/bibliotheek	-	-	-	-	179	-	-	-	-	-	-	-	-	9	
0	0.4	Vervanging discussiesysteem raadszaal 2019	-	-	-	-	48	-	-	-	-	-	-	-	-	5	
0	0.4	Vervanging pakket financiële applicatie	-	-	-	-	-	300	-	-	-	-	-	-	-	32	
1	1.0	Vervanging voertuig H&T	-	-	-	-	44	-	-	-	-	-	-	-	-	6	
2	2.1	Rollend materieel Gladheid	-	-	-	-	-	-	-	-	30	-	-	-	-	4	
2	2.2	Actualiseren parkeren maaiveld	-	-	-	-	95	-	-	-	-	-	-	-	-	21	
2	2.2	Actualiseren parkeren parkeergarage	-	-	-	-	52	-	-	-	-	-	-	-	-	36	
2	2.2	LED-verlichting parkeergarage	53	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	
5	5.2	Omvormen BIO	-	-	-	-	-	-	-	-	201	-	-	-	-	12	
5	5.2	voorbereidingskrediet onderzoek Zwembad	67	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
5	5.2	Bouw zwembad	140	-	-	3.838	630	2.433	-	603	-	-	-	-	-	203	
5	5.2	Installaties zwembad	35	-	-	2.022	340	1.317	-	327	-	-	-	-	-	198	
5	5.2	Inrichting zwembad	14	-	-	824	138	537	-	133	-	-	-	-	-	103	
5	5.2	Aanhelen sporthal	-	-	-	-	-	-	-	25	4	-	-	-	-	1	
5	5.2	Investerings sportvelden 2018	90	-	-	1-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	
5	5.2	Investerings sportvelden 2019	-	-	-	157	19	-	-	-	-	-	-	-	-	6	
5	5.2	Investerings sportvelden 2020	-	-	-	-	-	166	29	-	-	-	-	-	-	6	
5	5.2	Investerings sportvelden 2021	-	-	-	-	-	-	-	185	32	-	-	-	-	7	
5	5.2	Investerings sportvelden 2022	-	-	-	-	-	-	-	-	163	29	-	-	-	6	
5	5.2	Investerings sportvelden 2023	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	36	6	-	1	
5	5.2	Investerings kunstgras toplagen 2019	212	-	-	34	-	-	-	-	-	-	-	-	-	22	
5	5.2	Investerings kunstgras toplagen 2021	-	-	-	-	-	25	4	278	49	-	-	-	-	23	
5	5.2	Investerings kunstgras toplagen 2022	-	-	-	-	-	25	4	-	-	297	52	-	-	25	
5	5.2	Investerings atletiekbaan 2023	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	268	47	21	
5	5.2	Investerings speelvelden 2018	10	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
5	5.2	Investerings speelvelden 2019	-	-	-	65	11	-	-	-	-	-	-	-	-	3	
5	5.2	Investerings speelvelden 2020	-	-	-	-	-	108	19	-	-	-	-	-	-	5	
5	5.2	Investerings speelvelden 2021	-	-	-	-	-	-	-	40	7	-	-	-	-	2	
5	5.2	Investerings speelvelden 2022	-	-	-	-	-	-	-	-	86	15	-	-	-	4	
5	5.2	Investerings speelvelden 2023	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	37	7	-	2	
5	5.3	Aanpassing De Schalm (inrichting)	-	-	-	29	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
5	5.7	Rollend materieel 2022 (Groenploeg)	-	-	-	29	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	

Prog	Taak- veld	Investering	Bedragen (x € 1.000)		Rekening		Begroting		Begroting						Structurele		
					2018		2019		2020		2021		2022		2023		Kapitaal
			Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
6	6.1	Tijdelijke huisvestingslocaties	97	20-	611	43	-	-	-	-	-	-	-	-	-	84	
7	7.2	Verv.riol.Gend/aanp.stuwp./dremp (V-BRP)	-	-	-	-	-	-	150	-	-	-	-	-	-	4	
7	7.2	Aanp.overst.riol.en interne put (V-BRP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	400	-	11	
7	7.2	Vergroten stamriool Noord (V-BRP)	-	-	401	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	
7	7.2	Verleng.persleid.Kelen naar Heik.(V-BRP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	35	-	1	
7	7.2	Riol.verblijfsgebied Look/fase 2 Zuid	439	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25	
7	7.2	Riol.verblijfsgebied Look/fase 3 midden	3	-	-	-	-	372	-	625	-	-	-	-	-	26	
7	7.2	Riol.verblijfsgeb.Look/fase 4 hoofdwegen	-	-	-	-	-	-	640	-	360	-	-	-	-	26	
7	7.2	Vervanging riolering dek complex Braak	72	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	
7	7.2	Vervanging riolering St. Jansstraat	-	-	-	-	-	270	-	-	-	-	-	-	-	7	
7	7.2	Vervanging riolering Oude Kerkstraat	9	-	31	-	-	509	-	-	-	-	-	-	-	16	
7	7.2	Vervanging riolering Zandoerleseweg	396	-	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	
7	7.2	Aanpassingen riolering De Run 6000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	150	-	4	
7	7.2	Vervang.riol. Heerseweg incl.persleid.	-	-	-	-	-	-	150	-	-	-	-	-	-	4	
7	7.2	Groen/blauwe zone Heerbaan-Rundgraaf	910	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26	
7	7.2	Digital.grondwatermeetnet & beheerpakk.	-	-	178	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	
7	7.2	Afkopp. bij reguliere vervang.2017 tm 19	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	80	-	2	
7	7.2	Kleinschalige calamiteiten 2018	48	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
7	7.2	Kleinschalige calamiteiten 2019	-	-	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
7	7.2	Vervanging rioleringen 2018	52	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
7	7.2	Vervanging rioleringen 2019	-	-	40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
7	7.2	Vervanging gemalen & drukriolering 2018	24	24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
7	7.2	Vervanging gemalen & drukriolering 2019	-	-	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
7	7.2	KRW-maatregelen 2017-2020	37-	-	247	-	-	105	-	35	-	-	-	-	-	53	
7	7.2	Vervanging gemalen en drukriolering 2020	-	-	-	-	-	2.983	-	-	-	-	-	-	-	78	
7	7.2	Vervanging gemalen en drukriolering 2021	-	-	-	-	-	-	2.867	-	-	-	-	-	-	75	
7	7.2	Vervanging gemalen en drukriolering 2022	-	-	-	-	-	-	-	-	3.013	-	-	-	-	80	
7	7.0	Groen/blauw zone Heerb.-Rundgraaf/fase 2	-	-	150	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	
7	7.2	Vervanging gemalen en drukriolering 2023	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5.982	-	160	
7	7.2	Vergroten stamriolering Noord	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.981	-	53	
7	7.3	Implementatie ondergrondse afvalinzameling	115	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23	
7	7.3	Aanschaf ondergrondse afvalcontainers	42	-	208	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	
H	HKP	Vervangingsinvestering binnensport alg.	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	
H	HKP	Vervangingsinvestering binnensport 2016	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	
H	HKP	Vervangingsinvestering binnensport 2017	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
H	HKP	Vervangingsinvestering binnensport 2018	88	-	103	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	
H	HKP	Vervangingsinvestering binnensport 2020	-	-	-	-	-	106	9	-	-	-	-	-	-	6	
H	HKP	Vervangingsinvestering binnensport 2021	-	-	-	-	-	-	243	20	-	-	-	-	-	13	
H	HKP	Vervangingsinvestering binnensport 2022	-	-	-	-	-	-	-	-	159	14	-	-	-	9	
H	HKP	Vervangingsinvestering binnensport 2023	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	126	11	-	1	
H	HKP	Rollend materieel 2016	68	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	
H	HKP	Rollend materieel 2017	31	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	
H	HKP	Rollend materieel 2018	37	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	
H	HKP	Rollend materieel 2019 openbaar groen	-	-	87	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	

Prog	Taak- veld	Investering	Bedragen (x € 1.000)		Rekening		Begroting		Begroting						Structurele Kapitaal Lasten		
					2018		2019		2020		2021		2022			2023	
			Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten		Lasten	Baten
H	HKP	Rollend materieel 2019 Verreiker	-	-	-	-	-	30	-	-	-	-	-	-	-	3	
H	HKP	Rollend materieel 2020 gladheidsbestrijding	-	-	-	-	-	51	-	-	-	-	-	-	-	7	
H	HKP	Pickupvoertuig	-	-	-	-	-	32	-	-	-	-	-	-	-	4	
0	0	Applicatie WOZ waarden oppervlakte	-	-	-	-	-	65	-	65	-	-	-	-	-	27	
Totaal			3.104	41	10.244	1.181	9.432	66	6.366	113	4.308	109	9.095	71	1.818		
Materiële vaste activa met maatschappelijk nut																	
0	0.3	Groene grond Zilverackers algemeen	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	
2	2.1	Zilverbaan (WOR)	1.816	4-	432	30-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	200	
2	2.1	Aansluiting A67 (BNR)	1.022	1.017	6.355	4.152	13.086	13.086	13.086	13.086	-	-	-	-	-	109	
2	2.1	Rec.Kempenb.tussengedeelte (BNR)	420	0	314	102-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	40	
2	2.1	Rec.Kempenb.deel richting A2 (BNR)	376	376	949	975	1.035	879	1.035	879	11.500	9.936	9.000	7.813	-	152	
2	2.1	Herinrichting Oude Kerkstraat	41	-	15	-	680	-	-	-	-	-	-	-	-	36	
2	2.1	Herinrichting Locht	-	-	-	-	956	-	-	-	-	-	-	-	-	47	
2	2.1	Verblijfsgebied 't Look	1.048	49	365	-	400	-	1.554	-	788	-	-	-	-	150	
2	2.1	Verblijfsgebied Zandoerle	119	-	92	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	
2	2.1	Vervanging St. Jansstraat	-	-	-	-	500	-	-	-	-	-	-	-	-	24	
2	2.1	Vervanging Burg. van Hoofflaan	-	-	-	-	-	-	-	-	1.400	-	-	-	-	69	
2	2.1	Inrichting openbaar gebied entree ASML	693	538	21-	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	
2	2.1	Investering vervanging wegen Veldhoven Dorp	-	-	-	-	-	-	1.000	-	-	-	-	-	-	49	
2	2.1	Investering veroudering deklagen zeer stil asfalt	165	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	
2	2.1	Herinrichten fietsenstallingsvoorzieningen CityCentrum	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.500	-	-	75	
2	2.1	Bereikbaarheid run kempenbaan	73	-	-	73	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	
2	2.1	Optimaliseren VRI's	-	-	99	83	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
2	2.1	Afsluiten Provincialeweg	-	-	150	113	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
2	2.1	Aanpassen Peter Zuidlaan	-	-	244	183	76	57	-	-	-	-	-	-	-	4	
2	2.1	Inprikket Slowlane (fiets)	-	-	98	90	855	754	855	754	-	-	-	-	-	10	
2	2.1	Hovenring - De Run (fiets)	-	-	-	-	-	-	25	19	193	148	193	148	-	5	
0	0	Verbinding nabij De Run 2000 (fiets)	-	-	-	-	-	-	25	19	288	219	288	219	-	7	
2	2.1	Vervangingsinvesteringen masten 2018	77	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
2	2.1	Vervangingsinvesteringen masten 2019	-	-	79	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
2	2.1	Vervangingsinvesteringen masten 2020	-	-	-	-	615	-	-	-	-	-	-	-	-	19	
2	2.1	Vervangingsinvesteringen masten 2021	-	-	-	-	-	-	36	-	-	-	-	-	-	1	
2	2.1	Vervangingsinvesteringen masten 2022	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	0	
2	2.1	Vervangingsinvesteringen masten 2023	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	0	
2	2.1	Vervangingsinvesteringen armaturen 2018	121	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	
2	2.1	Vervangingsinvesteringen armaturen 2019	-	-	592	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	32	
2	2.1	Vervangingsinvesteringen armaturen 2020	-	-	-	-	779	-	-	-	-	-	-	-	-	42	
2	2.1	Vervangingsinvesteringen armaturen 2021	-	-	-	-	-	-	154	-	-	-	-	-	-	8	
2	2.1	Vervangingsinvesteringen armaturen 2022	-	-	-	-	-	-	-	-	261	-	-	-	-	14	
2	2.1	Vervangingsinvesteringen armaturen 2023	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	247	-	-	14	
2	2.1	Vervanging Inv. openb.verlichting (alg)	-	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2	2.1	Vervanging investeringen VRI	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

Prog	Taak- veld	Investering	Bedragen (x € 1.000)		Rekening		Begroting		Begroting								Structurele Kapitaal Lasten
					2018		2019		2020		2021		2022		2023		
			Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
2	2.1	Vervanging investeringen VRI 2018	53	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
2	2.1	Vervanging investeringen VRI 2019	-	-	233	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17
2	2.1	Vervanging investeringen VRI 2020	-	-	-	-	-	387	-	-	-	-	-	-	-	-	29
2	2.1	Vervanging investeringen VRI 2021	-	-	-	-	-	-	-	136	-	-	-	-	-	-	10
2	2.1	Vervanging investeringen VRI 2022	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.014	-	-	-	-	77
2	2.1	Vervanging investeringen VRI 2023	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	178	-	-	14
2	2.2	Herinrichten fietsenstallingsvoorzieningen CityCentrum	82	-	32	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
3	3.2	Herinrichting openbaar gebied Run 1000	10	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	3.2	Herinrichting Zuidentree	28	-	772	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	39
5	5.7	Kiosk met toiletvoorziening kinderboerderij	61	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
5	5.7	Afwikkelen buitenruimten MFA midden	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
5	5.7	Gebiedsimpuls grenscoorridor	-	-	100	50	1.653	953	-	-	-	-	-	-	-	-	38
5	5.7	Vervangingsres.inv.openbaar groen (alg)	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	5.7	Vervangingsinvesteringen bomen 2018	64	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
5	5.7	Vervangingsinvesteringen bomen 2019	-	-	276	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8
5	5.7	Vervangingsinvesteringen bomen 2020	-	-	-	-	108	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
5	5.7	Vervangingsinvesteringen bomen 2021	-	-	-	-	-	-	132	-	-	-	-	-	-	-	4
5	5.7	Vervangingsinvesteringen bomen 2022	-	-	-	-	-	-	-	-	159	-	-	-	-	-	5
5	5.7	Vervangingsinvesteringen bomen 2023	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	161	-	-	-	5
5	5.7	Vervangingsinvestering openbaar groen 2018	714	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	34
5	5.7	Vervangingsinvestering openbaar groen 2019	-	-	516	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25
5	5.7	Vervangingsinvestering openbaar groen 2020	-	-	-	-	565	-	-	-	-	-	-	-	-	-	28
5	5.7	Vervangingsinvestering openbaar groen 2021	-	-	-	-	-	-	293	-	-	-	-	-	-	-	14
5	5.7	Vervangingsinvestering openbaar groen 2022	-	-	-	-	-	-	-	-	629	-	-	-	-	-	31
5	5.7	Vervangingsinvestering openbaar groen 2023	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	500	-	-	-	25
Totaal			7.008	2.019	11.692	5.638	21.694	15.728	18.330	14.757	16.237	10.304	12.068	8.180	1.583		
Financiële vaste activa																	
0	0.5	Startersleningen	-	305	-	195	-	162	-	134	-	110	-	91	-	-	
0	0.5	Starterslening 1e woning aankopen	-	-	-	-	500	-	500	-	500	-	500	14	-	-	
0	0.5	Stimuler.lening aanpass.koopwoningen	-	-	-	-	500	14	500	43	500	72	500	101	-	-	
0	0.5	Woningbouwleningen	-	984	-	205	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
0	0.5	Lening LED-verlichting sportpark VLTC	-	-	67	-	-	28	-	5	-	5	-	5	-	-	
0	0.5	Lening LED-verlichting sportpark Zeelst	40	2	-	2	-	2	-	2	-	2	-	2	-	-	
0	0.5	HNG-uitkering	-	237	-	252	-	267	-	-	-	-	-	-	-	-	
Totaal			40	1.528	67	653	1.000	472	1.000	183	1.000	188	1.000	212	-		
Totaal generaal			10.152	3.589	22.004	7.472	32.126	16.266	25.696	15.053	21.546	10.602	22.163	8.463	3.401		
Totaal Afschrijvinglasten vaste activa			4.118		3.978		4.610		5.115		5.567		5.888				
Totaal Rentelasten vaste activa			1.141		1.438		1.419		1.526		1.573		1.619				

3.3.5 Stand en verloop van de reserves

Bedragen (x € 1.000)	1-1-2019			1-1-2020			1-1-2021			1-1-2022			1-1-2023			1-1-2024	
	Naam reserve	saldo	+	-/-	saldo	+	-/-	saldo	+	-/-	saldo	+	-/-	saldo	+	-/-	saldo
Algemene reserve																	
Saldo rekening	2.527	0	596	1.931	-	1.592	339	-	586	246-	542	-	295	1.344	0	1.640	
Risicoreserve, deel benoemde risico's	4.448	-	-	4.448	-	-	4.448	-	-	4.448	-	-	4.448	-	-	4.448	
Risicoreserve, deel onbenoemde risico's	10.000	-	-	10.000	-	-	10.000	-	-	10.000	-	-	10.000	-	-	10.000	
Vrije reserve	32.609	868	3.334	30.143	854	1.493	29.504	5.849	996	34.357	3.732	387	37.702	2.364	410	39.656	
Totaal algemene reserve	49.584	868	3.930	46.522	854	3.085	44.292	5.849	1.582	48.559	4.273	387	52.445	3.708	410	55.743	
Bestemmingsreserve																	
<i>Dekkingsreserves</i>																	
Dekkingsreserve uitkering HNG	518	-	252	267	-	267	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Dekkingsreserve primair onderwijs	9.798	-	450	9.349	-	450	8.899	-	450	8.450	-	450	8.000	-	450	7.550	
Dekkingsreserve bevordering energielabel	760	-	52	708	-	52	656	-	52	603	-	52	551	-	52	498	
Dekkingsreserve Kempen Campus	2.332	-	117	2.215	-	117	2.097	-	117	1.980	-	117	1.862	-	117	1.745	
Dekkingsreserve basis op orde	587	-	67	520	-	41	479	-	23	456	-	5	451	-	5	446	
<i>Reserve voor vervangingsinvesteringen</i>																	
Vervangingsreserve openbare verlichting	3.503	280	18	3.766	280	46	4.000	280	95	4.185	283	103	4.365	287	115	4.536	
Vervangingsreserve openbaar groen	3.417	375	63	3.729	375	89	4.016	375	114	4.277	379	128	4.528	384	156	4.756	
Vervangingsreserve VRI	647	272	3	915	272	19	1.168	272	45	1.394	274	54	1.615	278	121	1.771	
<i>Doelreserves nieuw beleid/investeringen</i>																	
Stimuleringsfonds Brainport	301	-	-	301	-	-	301	-	-	301	-	-	301	-	-	301	
Reserve deelfonds sociaal domein	645	5.663	5.663	645	4.249	4.894	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Dekk.res.tijdelijke huisvestingslocaties	568	-	55	513	-	54	459	-	53	406	-	51	355	-	51	304	
Afbouw complexen	99	-	58	41	-	-	41	-	-	41	-	-	41	-	-	41	
Totaal bestemmingsreserves	23.176	6.590	6.797	22.969	5.176	6.029	22.116	927	949	22.094	935	961	22.069	949	1.069	21.949	
TOTAAL RESERVES	72.760	7.458	10.727	69.491	6.030	9.113	66.407	6.776	2.531	70.653	5.209	1.348	74.514	4.658	1.479	77.693	

3.3.6 Stand en verloop van de voorzieningen

Bedragen (× € 1.000)	1-1-2019			1-1-2020			1-1-2021			1-1-2022			1-1-2023			1-1-2024
	saldo	+	-/-	saldo	+	-/-	saldo	+	-/-	saldo	+	-/-	saldo	+	-/-	saldo
Onderhoud eigendommen (incl. sport)	245	1.204	1.137	312	1.314	1.461	165	1.440	671	934	1.564	672	1.826	1.586	674	2.739
Onderhoud wegen	1.359	1.030	737	1.652	1.030	619	2.063	1.030	619	2.474	1.040	620	2.894	1.055	620	3.329
<i>Rioolbeheer</i>																
Vervangingsreserve riolen	9.062	1.152	246	9.968	1.348	297	11.019	1.413	362	12.071	1.488	431	13.127	1.555	498	14.185
Egalisatievoorziening rioolheffing	688	54	339	403	-	145	258	-	145	113	-	113	-	-	-	-
Egalisatievoorziening afvalstoffenheffing	-	19	-	19	-	5	14	-	5	9	-	5	5	-	5	0
Voorziening wethouderspansioenen	3.141	-	73	3.068	-	74	2.993	-	75	2.918	-	76	2.842	-	78	2.764
Voorziening landschap	55	-	-	55	-	-	55	-	-	55	-	-	55	-	-	55
TOTAAL VOORZIENINGEN	14.551	3.459	2.533	15.477	3.891	2.601	16.568	3.884	1.877	18.575	4.091	1.917	20.749	4.197	1.874	23.072

3.3.7 EMU saldo

Het EMU-saldo verschaft samen met de geprognosticeerde balans (3.3.8) en het cash flow overzicht (3.3.9) meerjarig inzicht in de toekomstige verwachte ontwikkeling van de financiële positie van onze gemeente.

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven met derden (dus geen afschrijvingen, waarde mutaties, etc.) op transactiebasis in een bepaalde periode. Eenvoudig gezegd geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar met reële transacties meer geld uitgegeven is dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld overgehouden is. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden) van onze gemeente. Het kan worden gezien als een extra financieel kengetal.

Het EMU-saldo vervult ook een rol bij de afspraken die in Europees verband zijn gemaakt over het toegestane maximale tekort op nationaal niveau om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden. Om de afzonderlijke provincies en gemeenten een beeld te geven wat dit voor hen betekent, publiceert het Ministerie BZK (vooruitlopend op instemming van het parlement) in lijn met de Wet Hof individuele EMU-referentiewaarden in de septembercirculaire. Een individuele EMU-referentiewaarde betreft geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een provincie of gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft. De septembercirculaire 2019 is ten tijde van het opmaken van deze begroting nog niet beschikbaar. Uit de septembercirculaire 2018¹ blijkt dat de individuele referentie waarde 2019 voor onze gemeente € 6.500 bedraagt. Zoals uit onderstaande tabel is af te lezen verwachten wij in 2019 binnen deze waarde te blijven.

Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	x € 1000,- Volgens rekening 2018	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2020	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2020	Volgens meerjarenraming in begroting 2020	Volgens meerjarenraming in begroting 2020	Volgens meerjarenraming in begroting 2020
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan o.g. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	4.033	-3.269	-3.084	4.245	3.861	3.179
2. Mutatie (in)materiële vaste activa	3.935	11.139	10.722	4.711	4.566	7.024
3. Mutatie voorzieningen	1.083	926	1.091	2.007	2.175	2.323
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-11.851	-7.798	-15.903	-6.225	-10.538	-5.892
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (in)materiële vaste activa						
Berekend EMU-saldo	13.032	-5.885	-3.187	7.766	12.007	-4.389

Het EMU-saldo laat voor 2020-2022 een positief beeld zien. Zoals in bovenstaande tabel is te zien levert de afname van de boekwaarde bouwgrondexploitatie (door met name het genereren van inkomsten) een belangrijk aandeel hierin.

Ook over 2015, 2016 en 2017 zijn positieve EMU-saldi gerealiseerd. Respectievelijk € 4.090, € 523 en € 4.560. Deze positieve saldi zouden kunnen duiden op het 'onnodig' oppotten van geld maar in onze specifieke situatie is hiervan geen sprake. Wij hebben deze positieve saldi nodig om de boekwaarde van onze bouwgrondexploitatie te verminderen.

¹ Deze berekening is een momentopname o.b.v. een voorlopige voorspelling van het BBP 2019 uit de Macro Economische Verkenning (MEV) en op basis van de begrotingstotalen 2018 zoals in februari aangeleverd door het CBS op basis van de primitieve begrotingen van gemeenten en provincies.

3.3.8 Geprognosticeerde balans

Conform gewijzigde BBV van 5 maart 2016 is hieronder de geprognosticeerde balans van de begroting en meerjarenbegroting opgenomen. Hierdoor wordt meer inzicht verkregen in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte.

Bedragen (x € 1.000) -/- = nadeel	Rek. 2018	Begr. 2019	Begroting			
			2020	2021	2022	2023
Activa						
Immateriele vaste activa	200	787	1.299	1.408	1.292	1.187
Materiele vaste activa	130.344	140.896	151.106	155.708	160.390	167.520
Leningen woningcorporaties	205	0	0	0	0	0
Leningen aan overige verbonden partijen	0	0	0	0	0	0
Overige uitzettingen	8	8	8	8	8	8
Overige langlopende leningen	1.595	1.213	1.741	2.557	3.369	4.157
Overige financiële vaste activa	175	175	175	175	175	175
Financiële vaste activa	1.983	1.397	1.924	2.741	3.553	4.341
<i>Totaal vaste activa</i>	<i>132.527</i>	<i>143.080</i>	<i>154.330</i>	<i>159.857</i>	<i>165.235</i>	<i>173.047</i>
Overige grond- en hulpstoffen	987	987	598	227	227	227
Onderhanden werk waaronder gronden in exploitatie	95.732	87.934	72.421	66.567	56.029	50.137
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	9.361	8.000	8.000	5.000	5.000	5.000
Liquide middelen	2.763	2.292	1.961	362	-3.657	-629
Overlopende activa	12.976	7.000	8.000	6.000	6.000	5.000
<i>Totaal vlottende activa</i>	<i>121.819</i>	<i>106.213</i>	<i>90.980</i>	<i>78.156</i>	<i>63.599</i>	<i>59.735</i>
Totaal activa	254.346	249.293	245.309	238.013	228.834	232.783
Passiva						
Eigen vermogen	72.760	69.491	66.407	70.652	74.514	77.693
Voorzieningen	14.551	15.477	16.568	18.575	20.749	23.072
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	127.272	130.316	142.314	134.562	121.310	123.058
<i>Totaal vaste passiva</i>	<i>214.584</i>	<i>215.284</i>	<i>225.289</i>	<i>223.789</i>	<i>216.573</i>	<i>223.823</i>
<i>Totaal vlottende passiva</i>	<i>39.762</i>	<i>34.009</i>	<i>20.020</i>	<i>14.224</i>	<i>12.261</i>	<i>8.960</i>
Totaal passiva	254.346	249.293	245.309	238.013	228.834	232.783
	0	0	0	0	0	0

3.3.9 Cash flow overzicht

Bedragen (x € 1.000) -/- = nadeel	Rek. 2018	Begr. 2019	Begroting			
			2020	2021	2022	2023
Operationele activiteiten						
Resultaat voor ontrekkingen en stortingen aan reserves	4.033	-3.269	-3.084	4.245	3.861	3.179
af: Resultaat BGE (incl. mutatie verliesvoorziening)	1.304	908	781	5.854	3.692	2.485
	2.729	-4.177	-3.865	-1.609	169	694
Mutatie uitzettingen met een looptijd korter dan 1 jaar	364	1.361	0	3.000	0	0
Mutatie overlopende activa	-7.367	5.976	-1.000	2.000	0	1.000
Mutatie vlottende passiva	-6.280	-5.753	-13.989	-5.797	-1.962	-3.301
Mutatie voorzieningen	1.083	926	1.091	2.007	2.175	2.323
	-9.471	-1.667	-17.763	-399	382	716
Afschrijvingen	-4.118	-3.978	-4.610	-5.115	-5.567	-5.888
Resultaat uit operationele activiteiten (excl BGE)	-5.353	2.311	-13.153	4.716	5.949	6.604
Investeringsactiviteiten						
Uitgaven investeringen (im)materiële vaste activa	10.112	21.937	31.126	24.696	20.546	21.163
Inkomsten (subsidies)	2.060	6.819	15.794	14.870	10.413	8.251
	-8.052	-15.118	-15.332	-9.826	-10.132	-12.912
Financieringsactiviteiten						
Opnemen langlopende financiering	10.000	12.500	22.500	5.000	0	15.000
Betaalde aflossingen opgenomen langlopende leningen	9.236	9.457	10.502	12.752	13.252	13.252
Verstreckte langlopende financiering	40	67	1.000	1.000	1.000	1.000
Ontvangen aflossingen verstrekte leningen	1.528	653	472	183	188	212
	2.252	3.629	11.470	-8.569	-14.064	960
Bouwgrondexploitatie (incl. overige grondstoffen)						
Uitgaven	4.833	8.986	9.298	10.991	9.680	7.709
Inkomsten BGE	17.988	17.692	25.982	23.070	23.910	16.086
	13.154	8.706	16.684	12.079	14.229	8.377
Mutatie liquide middelen	2.002	-472	-331	-1.600	-4.018	3.028

BIJLAGEN

Bijlage A: Baten en lasten per taakveld

Bedragen (x € 1.000)	Begroting								Progr
	2020		2021		2022		2023		
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	
Taakveld									
0.1 Bestuur	15	3.554	15	1.916	15	1.884	15	1.912	0
0.2 Burgerzaken	471	894	501	980	542	989	587	1.001	0
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	387	598	267	553	267	558	267	564	0
0.4 Overhead	87	10.508	88	10.561	90	10.563	91	10.696	0
0.5 Treasury	123	-11	112	21	118	-61	132	-62	0
0.61 OZB woningen	6.215	410	6.404	418	6.625	434	6.791	436	0
0.62 OZB niet-woningen	5.072	337	5.196	344	5.350	357	5.472	358	0
0.63 Parkeerbelasting	819	1	819	1	819	1	819	2	0
0.64 Belastingen overig	538	23	547	26	559	25	569	28	0
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	62.931	5	62.638	5	63.988	5	65.850	5	0
0.8 Overige baten en lasten		356		358		362		367	0
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)		553		451		395		418	0
0.10 Mutaties reserves	7.522	6.030	1.945	6.776	1.348	4.667	1.479	3.314	0
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	1.592		586			542		1.344	0
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	65	2.338	66	2.339	66	2.336	66	2.334	1
1.2 Openbare orde en veiligheid	16	938	17	923	17	934	18	946	1
2.1 Verkeer en vervoer	307	4.579	311	4.821	320	5.088	327	5.453	2
2.2 Parkeren	15	1.137	10	1.126	10	1.133	10	1.135	2
2.5 Openbaar vervoer		23		50		49		49	2
3.1 Economische ontwikkeling		1.148		1.163		1.178		1.197	3
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	9.707	9.396	6.102	6.283	3.852	4.068	3.333	3.546	3
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	20	156	20	157	20	159	20	161	3
3.4 Economische promotie	318	125	321	76	325	77	329	79	3
4.1 Openbaar basisonderwijs		3		3		3		3	4
4.2 Onderwijshuisvesting	557	3.173	563	3.173	563	3.172	563	3.172	4
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	384	1.657	386	1.721	386	1.736	386	1.762	4
5.1 Sportbeleid en activering	1	376	1	322	1	326	1	331	5
5.2 Sportaccommodaties	991	2.916	1.071	3.531	1.030	3.426	1.037	3.488	5
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	357	2.446	365	2.627	365	2.496	365	2.497	5
5.4 Musea	66	281	67	278	67	281	67	285	5
5.5 Cultureel erfgoed		117		119		121		123	5
5.6 Media	88	1.047	88	1.058	88	1.069	88	1.084	5
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	72	2.898	74	2.991	75	3.111	77	3.207	5
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	398	4.959	402	4.949	403	4.955	403	5.019	6
6.2 Wijkteams	2	3.495	3	3.475	2	3.526	2	3.580	6
6.3 Inkomensregelingen	8.386	10.756	8.658	10.755	8.852	10.863	9.004	11.027	6
6.4 Begeleide participatie		3.905		3.733		3.522		3.482	6
6.5 Arbeidsparticipatie		2.646		1.309		1.326		1.348	6
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	395	882	397	946	401	1.011	407	1.078	6
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+		9.326		9.583		9.853		10.272	6
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	10	7.093	10	6.764	10	6.807	10	6.918	6
6.81 Geëscaleerde zorg 18+		147		150		151		153	6
6.82 Geëscaleerde zorg 18-		3.855		3.814		3.837		3.894	6
7.1 Volksgezondheid	19	2.180	19	2.126	19	2.158	19	2.194	7
7.2 Riolering	3.668	3.201	3.882	3.394	4.144	3.630	4.358	3.822	7
7.3 Afval	5.041	4.041	5.133	4.115	5.338	4.284	5.460	4.383	7
7.4 Milieubeheer		933		921		933		947	7
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	127	171	132	172	132	182	132	184	7
8.1 Ruimtelijke ordening	325	1.169	363	1.195	426	1.024	431	992	8
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	16.275	16.234	16.967	11.467	20.057	16.646	12.753	10.719	8
8.3 Wonen en bouwen	1.228	1.605	1.017	1.524	1.048	1.546	1.078	1.569	8
Totaal	134.610	134.610	125.563	125.563	127.738	127.738	122.816	122.816	

Bijlage B: Bijstellingen bestand beleid en nieuw beleid

progr	Omschrijving bijstelling bestand en nieuw beleid	Begroting (x € 1.000)			
		2020	2021	2022	2023
0	Algemene uitkering, stelpost jeugdzorg			661	661
0	Structurele digitale ondersteuning dienstverlening	-250	-250	-250	-250
0	Privacy en informatiebeveiliging	-20	-20	-20	-20
0	Formatie-uitbreiding DIV	-72	-73	-74	-75
0	Formatie-uitbreiding Belastingen	-72	-73	-74	-75
0	Toekomstbestendige financiële applicatie		-33	-33	-32
0	Waarderen oppervlakten WOZ		-1	-27	-27
1	Stijging lasten uitvoering Horecawet	-30			
5	Viering Veldhoven 100 jaar	-50	-125		
5	Vervangingsinvesteringen binnensport				-9
6	Vaststelling WBP jaarschijf 2020	-65			
6	Tariefstijging WMO hulpmiddelen	-80	-129	-179	-234
6	Tariefstijging Taxibus	-129	-132	-136	-130
6	SIB bijstelling gerealiseerde besparing	-37			
7	Extra bijdrage GGD	-47			
8	Omgevingswet	-249	-279	-95	-49
	Saldo (- = nadeel)	-1.101	-1.115	-227	-240

Bijlage C: Ombuigingsmaatregelen

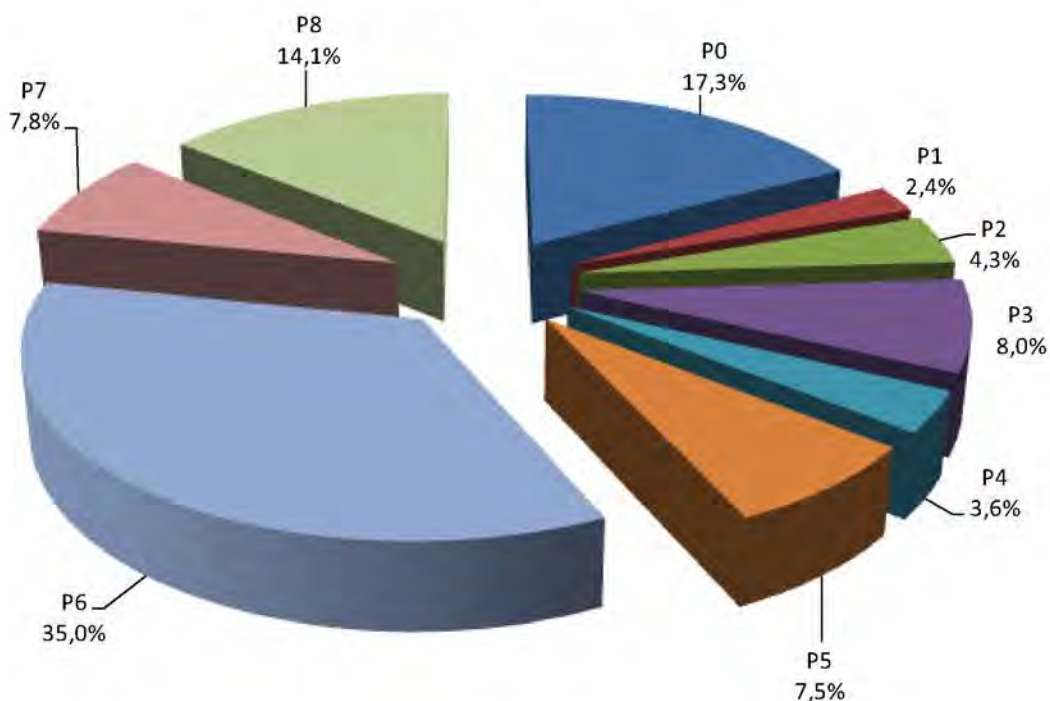
progr	Omschrijving ombuigingsmaatregelen	Begroting (x C 1.000)			
		2020	2021	2022	2023
0	Aframen formatie adviseur (0,8 fte)	15	81	82	84
0	Verrekening voordeel specialistische jeugdzorg met reserve sociaal deelfonds	-350			
0	Verrekening met reserve sociaal deelfonds	-50			
0	Huisvesting		40	40	40
0	Formatie HRM (1,0 fte)	16	93	95	96
0	Formatie Klantencontact en Communicatie (0,67 fte)	39	40	40	41
0	Versnellen geplande OZB stijging	790	393	-68	-82
1	Aanpassing preventieve maatregelen woninginbraken	5	5	5	5
2	Diverse ombuigingen verkeer en vervoer	25	15	15	15
3	Economisch beleidsplan	10	10	10	10
3	Regionale samenwerking, economische ontwikkeling	80	80	80	80
3	Bezuiniging werkbudget De Run	99			
3	Kosten kermis doorbelasten aan initiatiefnemers	55	55	55	55
3	WBP: stoppen met subsidie aan VVV		50	50	50
5	Sportparken en -accommodaties	25			
5	Schoolbegeleiding/ kunstzinnige vorming	39	40	40	41
5	Openbaar groen/ onderhoud derden	93	93	93	93
6	Aframen formatie administratie	19	39	40	40
6	Gedeeltelijk niet invullen vacature beleid GTST (0,5 fte)	50	50	50	50
6	Niet invullen vacature Werk en Inkomen	65	65	65	65
6	Verminderen budget scholing en activering	100	100	100	100
6	Specialistische jeugdzorg	350	600	600	600
7	Initiatieven en innovatie gezondheidszorg	15	15	15	15
	Saldo (- = nadeel)	1.492	1.864	1.408	1.398

Bijlage D: Lasten per programma

Vertaald naar de gehanteerde programma-indeling wordt het geld aan de volgende doeleinden besteed:

lasten per programma	totalen (x € 1.000)	per inwoner (x € 1)	in %
0 Bestuur en ondersteuning	23.258	509,49	17,3
1 Veiligheid	3.276	71,76	2,4
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	5.739	125,72	4,3
3 Economie	10.825	237,13	8,0
4 Onderwijs	4.833	105,87	3,6
5 Sport, cultuur en recreatie	10.081	220,83	7,5
6 Sociaal Domein	47.064	1.030,97	35,0
7 Volksgezondheid en milieu	10.526	230,58	7,8
8 Volkshuisvesting/ruimtelijke ordening/stedelijke vernieuwing	19.008	416,39	14,1
totaal	134.610	2.948,74	100

LASTEN IN % PER PROGRAMMA

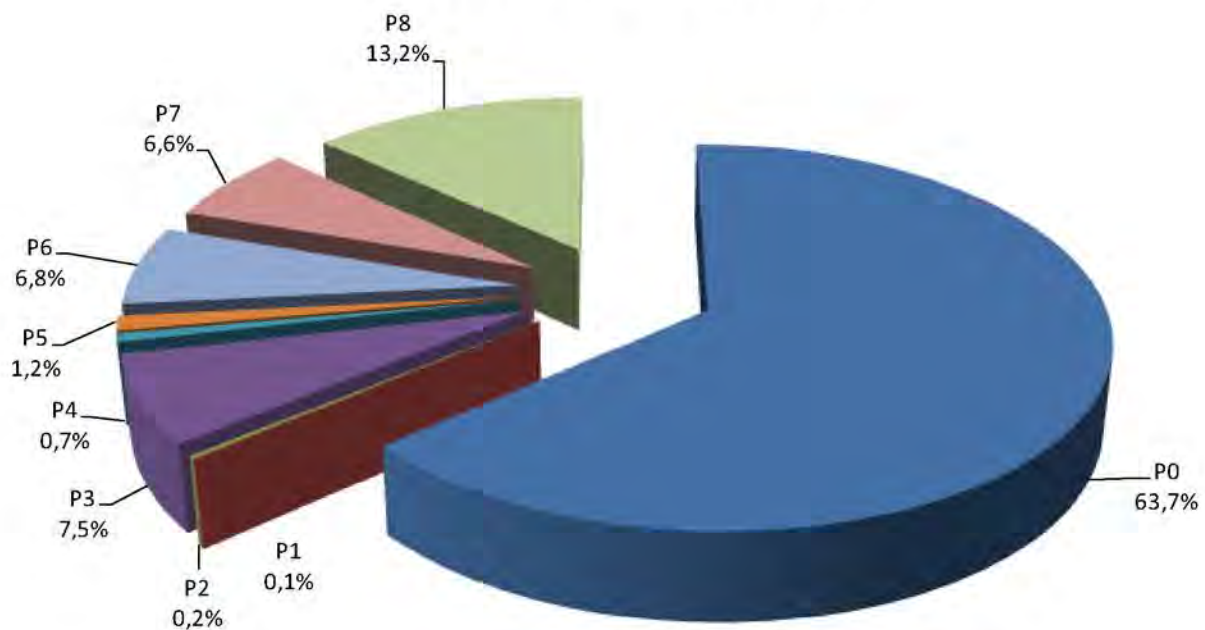

Bijlage E: Baten per programma

Vertaald naar de gehanteerde programma-indeling worden de volgende bedragen ontvangen:

baten per programma	totalen (x € 1.000)	per inwoner (x € 1)	in %
0 Bestuur en ondersteuning	85.772	1.878,90	63,7
1 Veiligheid	81	1,77	0,1
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	322	7,05	0,2
3 Economie	10.045	220,04	7,5
4 Onderwijs	941	20,61	0,7
5 Sport, cultuur en recreatie	1.575	34,50	1,2
6 Sociaal Domein	9.191	201,34	6,8
7 Volksgezondheid en milieu	8.855	193,98	6,6
8 Volkshuisvesting/ruimtelijke ordening/stedelijke vernieuwing	17.828	390,54	13,2
totaal	134.610	2.948,73	100

BATEN IN % PER PROGRAMMA

Bijlage F Specificatie baten

<i>specificatie baten</i>	<i>totaal</i> (x € 1.000)	<i>per inwoner</i> (x € 1)	<i>in %</i>
Belastingen	12.087	264,78	9,0
Rioolrechten	3.194	69,98	2,4
Afvalstoffenheffing	4.203	92,07	3,1
Omgevingsvergunningen	1.218	26,68	0,9
Overige legesopbrengsten	687	15,04	0,5
Onttrekkingen aan reserves (excl.bouwgrondexploitatie)	9.113	199,64	6,8
Gemeentefondsuitkering	62.931	1.378,55	46,8
Overige inkomensoverdrachten Rijk	8.148	178,48	6,1
Rente en dividend	123	2,69	0,1
Huur- en pachtopbrengsten	2.692	58,98	2,0
Overige opbrengsten en inkomensoverdrachten	4.231	92,69	3,0
Bouwgrondexploitatie	25.982	569,16	19,3
totaal	134.610	2.948,74	100

SPECIFICATIE BATEN IN %

